

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМ, БУМБАТ-4 НЭРТЭЙ АЛТНЫ
ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/ АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-021514 /

/ АЖ АХУЙ НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 5958989 /

Хянасан:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын шинжээч..... / /

Төв аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын

газрын мэргэжилтэн ..... /С.Эрдэнэцогт /

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Хавчигийн ам” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал..... / Б.Баярбаатар /

“Хавчигийн ам” ХХК-ийн байгаль

орчны мэргэжилтэн ..... / Э.Намсрай /

2023 он

ГАРЧИГ

1. ОРШИЛ	4
2. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	5
3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	6
3.1 Агаарын чанар	6
3.2 Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц	9
3.3 Хөрсөн бүрхэвч.....	10
3.4 Ургамлан нөмрөг	12
4. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	13
4.1 Техникийн нөхөн сэргээлт	13
4.2 Биологийн нөхөн сэргээлт.....	16
5. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	20
5.1 Дүйцүүлэн хамгааллын ажил хийх талбайг орон нутгийн удирдлагатай тохиролцон сонгох.....	21
5.2 Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих хөтөлбөр.....	23
6. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	25
7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	25
7.1 Археологийн дурсгал	25
7.2 Палеонтологийн дурсгал.....	25
8. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	25
9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	31
9.1 Ахуйн хог хаягдал	31
9.2 Аюултай хог хаягдал	34
10. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	35
10.1 АГААРЫН ЧАНАРЫН ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ	35
10.2 ХӨРСНИЙ БОХИРДЛЫН ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ	35
10.3 УУРХАЙН УСНЫ ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ	36
11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	37
12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	38
13. ДҮГНЭЛТ.....	39

ЗУРГЫН ЖАГСААЛТ

Зураг.1	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн байршлын зураг	6
Зураг.2	Уурхайн технологийн зам, карьерт замын дэвсэлт хийгдэв.....	8
Зураг.3	Уурхайн технологийн зам, карьерт замын дэвсэлт хийгдэв.....	8
Зураг.4	Хурдны хязгаар тогтоосон тэмдгүүд.....	9
Зураг.5	Уурхайн замын чиг заасан тэмдэг тэмдэглэгээ.....	9
Зураг.6	Хурд сааруулагч, зам тавьж өгөх тэмдэг тэмдэглэгээ.....	9
Зураг.7	Ажилчдын дархлаа дэмжих бүтээгдэхүүнээр хангав.....	9
Зураг.8	Эргэлтийн усан сангийн зураг.....	12
Зураг.9	Шимт хөрсний овоолго хадгалсан зураглал	12
Зураг.10	Засварын талбайд үйлчилгээ хийж буй ажлын явц.....	13
Зураг.11	Хаягдал тос түр хадгалах цэг,Нефтийн бүтээгдэхүүн асгарсан тохиолдолд авах арга хэмжээ.....	14
Зураг.12	Кемпийн ногоон байгууламж, олон наст ургамал тарив.....	15
Зураг.13	Дотоод овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбай зураглал.....	16
Зураг.14	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал.....	16
Зураг.15	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал.....	17
Зураг.16	Үрийн холимог Ерхөг, Судан Sorghum /sudanensis/, Согоовор /Bromopsis inermis/ Бомуул /Festuca/, Овьёос /Ovis ammon биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглав.....	19
Зураг.17	Нийт 250 кг олон наст ургамлын үрээр газар тариалангын силк ашиглан тарилт хийгдэв.....	19
Зураг.18	Биологийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх байдал. 5 сар.....	20
Зураг.19	2.1 га талбайд John deer трактораар 15 см-ийн мөр хоорондын зайтайгаар 4-5 см-ийн гүнд 2023 оны 6 сарын 25-27 нд тарилт хийв.....	20
Зураг.20	Нийт 250 кг олон наст ургамлын үрээр газар тариалангын силк ашиглан тарилт хийгдэв.....	21
Зураг.21	Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал 6 сар.....	21
Зураг.22	Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал 8 сар.....	22
Зураг.23	Техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбайн зураглал.....	23
Зураг.24	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал	23
Зураг.25	Техникийн нөхөн сэргээлт хийгдэж байгаа зураг.....	24
Зураг.26	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн дараах талбайн зураглал.....	24
Зураг.27	Модны тарьц бэлтгэлийн ажил явагдаж буй зураглал	25
Зураг.28	Намрын мод тарьж буй ажлын явц	25
Зураг.29	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт	26
Зураг.30	Үерийн уснаас хамгаалах далан шуудуу.....	27
Зураг.31	Шатах тослох материалын хадгалалт	28
Зураг.32	Ажилчдад ХАЛМ-ын сургалт орж буй зураглал.....	29
Зураг.33	ХАЛМ-ын аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа.....	29
Зураг.34	Эрүүл мэндийн үзлэг, эмчийн үзлэг.....	30
Зураг.35	Хөдөлмөр хамгааллын хувцас.....	30
Зураг.36	Уурхайн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмын эмхэтгэлүүд.....	31
Зураг.37	Гал тогоо болон засварын талбайн хог хаягдалын сав байршуулсан зураг	
Зураг.38	Хог хаягдалын цэгийг хаашаажуулсан зураглал.....	32
Зураг.39	Хог хаягдалыг нэгдсэн цэгт ачиж буй зураглал.	
Зураг.40	Хогийн цэг, ариун цэврийн өрөөг ариутгаж буй зураглал.....	33
Зураг.41	Хогийн цэг, ариун цэврийн өрөөг ариутгаж буй зураглал.....	33
Зураг.42	Уурхайгаас 2 км замд их цэвэрлэгээ хийсэн ажлын явц.....	34
Зураг.43	Уурхайн хэмжээнд гарсан аккумулятор тоо хэмжээ, хадгалалт.....	34
Зураг.44	Засварын талбайн хаягдал тос нийлүүлэлт хийгдэж буй зураглал.....	35
Зураг.45	Уурхайн тоосонцорын хэмжилт хийгдэж буй зураглал.....	36
Зураг.46	Хөрсний дээж авч буй ажлын явц.....	37

Зураг.47 Эргэлтийн усан сангын, нуураас усны дээж авч буй зураглал.....	38
Зураг.48 Унд, ахуйн усны дээж авч буй зураглал.....	38
Зураг.49 Байгаль орчны сургалтыг нийт ажилчдад танилцуулж буй зураглал.....	39
Зураг.50 Сумын орон нутгийн иргэдэд ажлын явцыг тайлагнасан.....	40

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт. 1 Талбайн булангийн цэгийн солбилцолууд.....	5
Хүснэгт. 2 Техникүүдэд РМ үйлчилгээ хийгдэх төлөвлөгөөний хуваарь.....	10
Хүснэгт. 3 Засвар үйлчилгээ хийгдсэн бүртгэлийн хуудас	11
Хүснэгт. 4 Техникийн нөхөн сэргээлтийн тооцоолол	16
Хүснэгт. 5 БОМТ-ын зардлын хүснэгт	30

ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ

Хавсралт.1 Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ	
Хавсралт.2 Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл	
Хавсралт.3 Лавлагаа	
Хавсралт.4 Усны гэрээ, дүгнэлт	
Хавсралт.5 Газар эзэмшүүлэх гэрээ	
Хавсралт.6 Нөхөн сэргээлтийн 50% барьцаа байршуулсан баримт	
Хавсралт.7 Асгаралтын журмын	
Хавсралт.8 Хаягдал усны дүгнэлт төлбөр төлсөн баримт	
Хавсралт.9 Археологи угсаатан зүйн судалгаа тайлан	
Хавсралт.10 Палентологийн тандан судалгааны тайлан дүгнэлт	
Хавсралт.11 Орчны хяналт шинжлэгээний хөтөлбөрүүд 5 ба 8 сар	
Хавсралт.12 Усны барилга байгууламжийн зураг төсөл	
Хавсралт.13 Дотоод журам	
Хавсралт.14 “ Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Хавчигийн ам ххк-ийн Бумбат-4 шороон ордын ил уурхайн гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээ	
Хавсралт.15 Гамшигаас хамгаалах төлөвлөгөө	
Хавсралт.16 Сүү, артешок худалдан авах гэрээ	
Хавсралт.17 2023 оны аваар устгах төлөвлөгөө	
Хавсралт.18 Хог хаягдлын гэрээ	
Хавсралт.19 Аудитын тайлан	
Хавсралт.20 Газрын төлөв байдал, чанарын захиалгат хянан баталгааны тайлан	

1. ОРШИЛ

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянах батлах, тайлагнах журмын дагуу боловсруулаа.

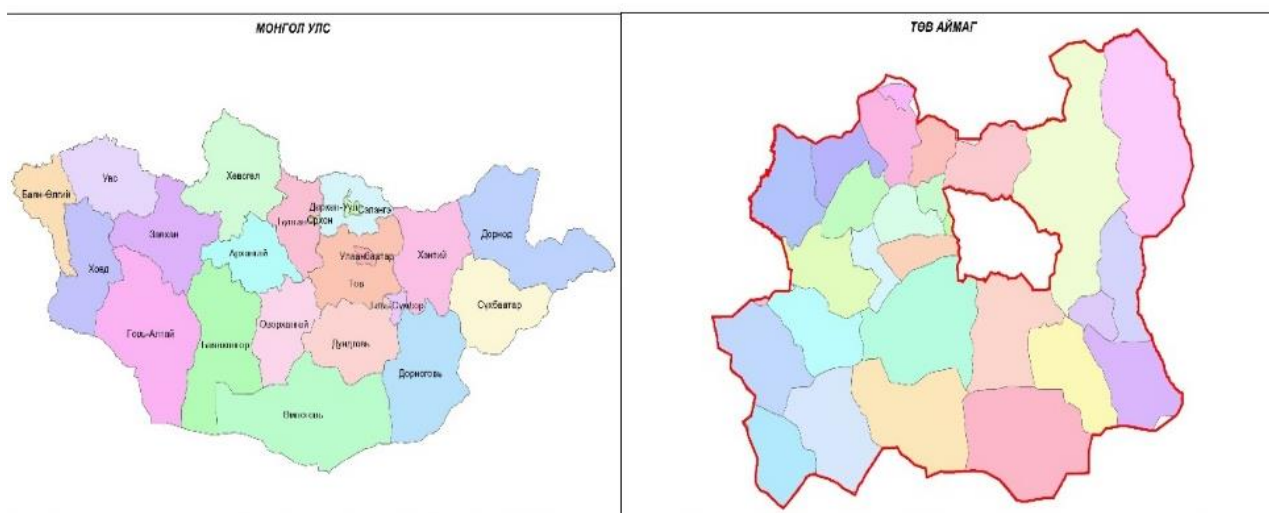
Уг алтны шороон ордыг ашиглах төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн тодотголыг “Говь хангайн төгөл” ХХК 2023 онд хийж төрийн захиргааны төв байгууллагаар батлуулсан. Ашиглалтын MV-021514 тоот тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай нь Төв аймгийн Заамар сумын нутаг Цагаан чулуутын хөндийн дээд хэсэг, Баруун шанд нэртэй газарт оршино. Талбайн хэмжээ 1139.97 га болно.

Хүснэгт. 1 Талбайн булангийн цэгийн солбицлууд:

№	WGS						UTM	
	Уртраг			Өргөрөг			Өргөрөг	Уртраг
	Градус	Минут	Секунд	Градус	Минут	Секунд		
1	104	35	13.74	48	18	9.52	469383.8318	5350021.148
2	104	35	13.76	48	18	6.28	469383.7056	5349921.11
3	104	35	21.04	48	18	6.31	469533.677	5349921.231
4	104	35	21.19	48	17	46.89	469533.5573	5349321.615
5	104	35	41.72	48	17	27.54	469953.3621	5348721.929
6	104	35	49.47	48	17	30.79	470113.5709	5348821.433
7	104	36	1	48	17	30.79	470351.1322	5348820.191
8	104	36	1	48	15	16.18	470329.4921	5344664.075
9	104	35	15.27	48	15	16.18	469386.5945	5344669.061
10	104	35	15.27	48	15	35.82	469389.8514	5345275.449
11	104	34	33.31	48	15	35.82	468524.7788	5345280.161
12	104	34	33.31	48	15	9.93	468520.3642	5344480.804
13	104	33	59.38	48	14	9.93	467810.2887	5342632.207
14	104	33	59.38	48	14	41.81	467815.8441	5343616.503
15	104	33	54	48	14	41.81	467704.8943	5343617.13
16	104	33	54	48	14	42	467704.9275	5343622.997
17	104	33	53.3	48	14	42	467690.4917	5343623.078
18	104	33	53.3	48	14	41.81	467690.4585	5343617.212
19	104	32	54	48	14	41.81	466467.5368	5343624.273
20	104	32	54	48	14	48.81	466468.8078	5343840.398
21	104	33	31	48	14	48.81	467231.816	5343835.962
22	104	33	31	48	16	33.82	467250.4539	5347078.162
23	104	33	55	48	16	33.82	467745.0967	5347075.34
24	104	33	55	48	16	45.82	467747.1949	5347445.842
25	104	35	7.01	48	16	45.82	469231.2331	5347437.631
26	104	35	7.01	48	17	1.82	469233.9021	5347931.636
27	104	34	43	48	17	1.82	468739.1282	5347934.331
28	104	34	43	48	17	43.83	468746.2497	5349231.403
29	104	35	5	48	17	43.83	469199.5003	5349228.932
30	104	35	5	48	18	9.51	469203.7911	5350021.811
31	104	35	8.89	48	18	9.51	469283.9229	5350021.378

ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

ТӨСЛИЙН НЭР:	“Бумбат-4 ” нэртэй Алтны шороонд ордыг ил аргаар ашиглах төсөл
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН НЭР: УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ: РЕГИСТРИЙН ДУГААР:	“Хавчигийн ам” ХХКомпани 9011528127 5958989
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН ХАЯГ:	Улаанбаатар хот, Хан-Уул, 15-р хороо,зайсан, Гэгээнтэн, 201 байр, 13 давхар 1303 тоот Харилцах утас: 88113110
АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР:	MV-021514 /1139.97га/
ТӨСЛИЙН БАЙРШИЛ:	Улаанбаатар хотоос баруун хойш 200 км, Төв аймгийн Заамар сумын төвөөс баруун хойш 20 км, “Шижир алт” суурингаас 15 км зайд, байр зүйн зургийн М-48-138 эдэлбэрт оршино.
Ашигт малтмалын төрөл	- Алт

Зураг.1 Тусгай зөвшөөрлийн талбайн байршилн зураг

2. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2023 оны уулын ажлын төлөвлөгөөгөөр Цагаан чулуутын хөндийн дээд хэсгийн алтны шороон ордын MV-021514 талбайд 1-С, 2-В, 3-В, нөөцийн блокуудад ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулсан.

Уулын ажлыг тээвэрлэлтийн журмаар дараах дарааллаар гүйцэтгэв. Үүнд:

- 0.2 м зузаантай шимт хөрсийг тусгай овоолго руу зөөвөрлөх
- Карьер уруу орох замыг бэлтгэх
- Хөрс хуулалтын ажлыг явуулж хөрсний дотоод овоолгод байршуулна.
- Элс олборлолтыг хэсэгчлэн овоолго руу зөөх
- Элсийг угаах төхөөрөмж рүү хүргэх

MV-021514 тусгай зөвшөөрлийн талбайн блокуудад 2023 онд нийт хөрс хуулалт 2.400 мян.м³ элс олборлолт 58 мян.м³ олборлов. Нийт 10.4 га талбай шинээр эвдрэлд өртсөн ба 2.4 га-д техникийн нөхөн сэргээлт 2.1 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийж гүйцэтгэв. Ил уурхайн уулын ажлыг тээвэрлэлтийн системээр экскаватор, автосамосвалын хослолоор гүйцэтгэв.

Уулын ажилд ашигласан техникүүд:

Хөрс хуулалт:

Экскаватор Komatsu PC-1250	1
Экскаватор Hyundai R-520LC	1
Автосамосвал Howo-371	10
Бульдозер Catterpillar D9	1

Элс олборлолт ба угаалга:

Экскаватор HYUNDAI R-520LC	1
Автосамосвал Howo-371	4
Утгуурт ачигч SDLG-956	1

2023 оны 7-р сараас 1В-р блокийн хөрс хуулалтын ажил эхлэв. Эдгээр блокуудын хөрс хуулалт, элс олборлолтыг экскаватор автосамосвалын хосолсон схемээр хийж гүйцэтгэв. Экскаватороор хөрс хуулалтыг автосамосвалд ачин ашиглагдсан хоосон орон зайд дотоод овоолгоор нөхөн сэргээлт хийв.

3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

3.1 Агаарын чанар

3.1.1 Уурхайн технологийн замыг усалж чийглэх, (тодорхой ажлын график гаргах ба хуурайшилттай үед усалгааны хугацааг ойртуулах)

Уурхайн технологийн замыг усалгааг тогтмол хийж гүйцэтгэсэн. Ажилчдын тээврийн хурд болон тоосжилт үүсгэхгүй арга хэмжээг тогтмол авч хэрэгжүүлсэн уурхайн зам, орон нутгийн зам, тээвэрлэлт, ажилчдын хотхоны замын усалгааны хуваарь гаргаж тогтмол усалгааг хийж гүйцэтгэв.

Зураг.2 Уурхайн замд усалгаа хийгдэж буй явц

3.1.2 Уурхайн замуудад хайрга чулуу дэвсэх зэргээр технологийн замыг сайжруулж тоос босохоос хамгаалах.

Бульдозер болон автогрейдерээр уурхайн замыг байнга хусаж, тээврийн замд дэвсэлт хийсэн. Тоос босохоос сэргийлж өдөр бүр усалгааг хийлгэсэн.

Зураг.3 Уурхайн технологийн зам, карьерт замын дэвсэлт хийгдэв

3.1.3 Уурхайн талбайд ажиллах авто тээврийн хэрэгслийн хурдыг /40км/ боломжит хэмжээгээр хязгаарлах арга хэмжээ авах.

Уурхайн зам дээрх тээврийн хэрэгслийн явах хурдыг хязгаарлах нь тоосжилтыг хянах үр дүнтэй аргуудын нэг юм. Хурдыг 40 км/цаг-с 16 км/цаг болгож бууруулахад замаас үүсэх 10 микроноос бага ширхэгтэй тоосонцрын хэмжээ 58%-иар, 40 км/цаг-с 24 км/цаг болгоход 42%-иар тус тус буурах боломжтойг судалгаагаар тогтоосон байдаг. Тээврийн болон уурхайн замд хурдны хязгаар заасан тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулж, уурхайн автозамын хөдөлгөөний дүрэм журмыг мөрдөн, автотээврийн хэрэгслийн хурдыг тогтмол хянаж ажилласан.

Зураг.4 Хурдны хязгаар тогтоосон тэмдгүүд.

3.1.4 Уурхай дотор замыг тэмдэгжүүлэх.

Уурхай дотор замыг тэмдэгжүүлсэн. Уурхайн тээврийн зам орон нутгийн замаар дамжин өнгөрдөг тул тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулсан.

Зураг. 5 Уурхайн замын чиг заасан тэмдэг тэмдэглэгээ

Зураг. 6 Хурд сааруулагч, зам тавьж өгөх тэмдэг тэмдэглэгээ

3.1.5 Хүнд даацын машин механизмын засвар үйлчилгээг тогтмол явуулах, (бусад уурхайн жишгийн дагуу 200 мото/цаг).

Уурхайд ашиглаж техникүүдийн засвар үйлчилгээ тогтмол хийж бэлэн байдлыг хангаж ажиллаа. Үйлчилгээ хийсэн техникүүдийн бүртгэлийн хөтлөн ажиллаж байна.

Хүснэгт. 2 Техникүүдэд РМ үйлчилгээ хийгдэх төлөвлөгөөний хуваарь

№	Огноо	Эгэл	Төрөл	Техник	Нийт цаг	Тайлбар	Эхэлсэн	Дууссан	Засварласан газарчин	Засварласан газарчин
1	4/2/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-18	482:30	Шайб газруулж сууц шавха	4/2/22 1:30	4/2/22 4:00	Дашпунзвэ	Отгоннаш
2	4/1/2022	шөнгө	Автосамосвал	7401	26:00	2000рм нийлэн	4/1/22 7:00	4/2/22 9:00	Дашпунзвэ	Отгоннаш
3	4/1/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-3	1:00	Сууцн шавха	4/1/22 23:00	4/2/22 0:00	Дашпунзвэ	Отгоннаш
4	4/1/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-19	2:00	Хийн хийлсэн	4/1/22 20:00	4/1/22 22:00	Дашпунзвэ	Отгоннаш
5	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-11	9:30	Хүчний хэрэг араа солих	4/1/22 7:00	4/1/22 16:30	Жамбалсүрэн	Оргил
6	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-37	6:00	Жанамын суурь сольсон	4/1/22 9:00	4/1/22 15:00		
7	4/1/2022	шөнгө	Автосамосвал	MT86-2	3:00	Порчинг гагнасан.	4/1/22 19:30	4/1/22 22:30	Батжаргал	
8	4/1/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-18	2:30	Армн захмн түгээ шайб хийсэн	4/1/22 22:30	4/2/22 1:00	Батжаргал	
10	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-7	1:50	Гиро банк чангалсан	4/1/22 7:40	4/1/22 9:30	Атланбаатар	
11	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-9	24:00	Мотор боож биана	4/1/22 7:00	4/2/22 7:00	Атланбаатар	
12	4/1/2022	өвөр	Экскаватор	EX1900	1:00	250рм	4/1/22 12:40	4/1/22 13:40	Атланбаатар	
13	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-12	0:50	хаалга онгойгосон	4/1/22 16:50	4/1/22 17:40	Атланбаатар	
14	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	CAT773-2	4:10	Шланг заларсан	4/1/22 10:30	4/1/22 14:40	Атланбаатар	
15	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-11	0:30	Угас тасарсан холбож асаасан	4/1/22 17:50	4/1/22 18:00	Атланбаатар	
16	4/1/2022	өвөр	Автосамосвал	Алтобуч	10:00	Хаалга хавцасараа зуугаргасан. Шүүр шүвэрлэн	4/1/22 8:00	4/1/22 18:00	Хатанбаатар	Баасандорж
17	4/2/2022	шөнгө	Автосамосвал	7413	2:00	Жайраг сольсон	4/2/22 7:00	4/2/22 9:00	Аллар	Оргил
18	4/1/2022	өвөр	Туулах техник	D155	7:00	Бого мольж, катгийн чийгийг боолт боосон	4/1/22 11:00	4/1/22 18:00	Дэлгэрбат	Баасандорж
19	4/2/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-18	1:00	Таб нэмсэн	4/2/22 8:00	4/2/22 9:00	Жамбалсүрэн	
20	4/2/2022	өвөр	Буул	Шагнал	1:00	Чиргүүлийн гэрэл залгуур хөндийрсөн	4/2/22 13:00	4/2/22 14:00	Аллар	
21	4/2/2022	өвөр	Автосамосвал	CAT773-2	1:00	Шланг заларсан	4/2/22 12:40	4/2/22 13:40	Атланбаатар	
22	4/2/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-9	24:00	Мотор боож байна.	4/2/22 7:00	4/3/22 7:00	Атланбаатар	
23	4/2/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-1	0:40	Стеринн сольсо	4/2/22 8:00	4/2/22 8:40	Атланбаатар	Дэлгэрбат
24	4/3/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-12	7:00	Хропны зардан тайлсан	4/3/22 0:00	4/3/22 7:00	Төмөрбаатар	Дашпунзвэ
25	4/2/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-17	0:30	Шарын хаалт гагнав.	4/2/22 19:30	4/2/22 20:00	Батжаргал	
26	4/2/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-2	0:40	Порчинг гагнасан.	4/2/22 20:00	4/2/22 20:40	Батжаргал	
27	4/2/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-16	1:40	Порчинг гагнасан.	4/2/22 20:40	4/2/22 22:20	Батжаргал	
28	4/2/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-7	4:30	Боолт авав	4/2/22 22:30	4/3/22 2:00	Батжаргал	
29	4/2/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-20	24:00	Моторын лал гагнасан	4/2/22 5:00	4/3/22 5:00	Батжаргал	
30	4/3/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-12	2:00	Порчинг гагнасан.	4/3/22 5:00	4/3/22 7:00	Батжаргал	
31	4/2/2022	өвөр	Автосамосвал	Хово-7	3:00	Гөмүүжн боолт хайтсан	4/2/22 8:00	4/2/22 11:00	Баасандорж	
32	4/2/2022	өвөр	Туулах техник	Хово-5	0:50	25 Гал хамгаалагч сольсон	4/2/22 23:00	4/2/22 23:30	Дашпунзвэ	Төмөрбаатар
33	4/3/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-7	5:00	Хэрэг урсах	4/3/22 3:00	4/3/22 7:00	Дашпунзвэ	Төмөрбаатар
34	4/3/2022	шөнгө	Автосамосвал	Хово-19	0:50	Хий алдсан. Хий алдсан хэсгийг холбогчоор холбосон.	4/3/22 5:30	4/3/22 6:00	Дашпунзвэ	

3.1.6 Нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, хүнсний нэмэлт болон хор саармагжуулах бүтээгдэхүүнээр ажилчдыг хангах;

Уурхайд ээлжээр ажиллаж буй ажилчдад нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр ханган, аюулгүй ажиллагааг хангаж ажилласан. Зуны улиралд сүү, тараг, витагрип зэрэг бүтээгдэхүүнийг 7 хоног бүр ажилчдыг хамруулан олгож байсан.

Зураг.7 Ажилчдын дархлаа дэмжих бүтээгдэхүүнээр хангав.

3.2 Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц

3.2.1 Ус ашиглах гэрээг байгуулах.

Усны гэрээг Туул сав газрын байгууллагатай хамтран гэрээг байгуулж ажилласан. Гэрээг хавсралт №4-т тусгав.

3.2.2 Ус ашиглах дүгнэлтийг холбогдох байгууллагаар гаргуулах.

Ус ашиглах дүгнэлтийг холбогдох байгууллагаар гаргуулан хамтран ажилласан. Усны дүгнэлтийг хавсралт №4-т тусгав.

3.2.3 Ус ашигласан төлбөрийн улирал бүр төлж байх.

Ус ашигласан төлбөрийн улирал тутамдаа төлж барагдуулсан.

3.2.4 Хаягдал усны дүгнэлтийг Усны газраар гаргуулж төлбөр тооцоог тухай бүрт нь төлж байх.

Уурхайн хаягдал усны гэрээ дүгнэлтийн дагуух төлбөр тооцоог хийж барагдуулсан. Төлбөрийн баримтыг хавсралт №8-т тусгаж оруулав.

3.2.5 Усанд агуулагдах хүнд металлын шинжилгээг хийлгэж байх

Орчны хяналт шинжэлгээний хүрээнд 5 сард усанд агуулагдах хүнд металлын шинжилгээг хийлгэсэн.

Хавсралт.11 Орчны хяналт шинжэлгээний хөтөлбөрүүд 5 ба 8 сар

3.2.6 Элс угаан баяжуулахад ашиглагдаж буй эргэлтийн усан санг жил бүр засаж сайжруулах

Зураг.8 Эргэлтийн усан сангийн зураг

Хавсралт.12 Усны барилга байгууламжийн зураг төсөл

3.3 Хөрсөн бүрхэвч

3.3.1 Үржил шимт хөрсний овоолгыг стандартын дагуу хэлбэржүүлэх.

MNS 5916:2008 стандартын дагуу шимт хөрсний овоолгыг салхинд хийсэх, гадны нөлөөлөлд автахаас урьдчилан сэргийлж хэлбэржүүлэлт хийсэн.

Зураг .9 Шимт хөрсний овоолго хадгалсан зураглал

3.3.2 Машин механизмын эвдрэл гарсан тохиолдолд засвар үйлчилгээг хайрган хучилттай талбайд хийх.

Уурхайн техникийн эвдрэл, дуудлага бүрийг цаг хугацаанд засварын клерк дуудлага өгч хийж гүйцэтгэж байсан. Засварын талбайд хайрган хучилттай зам талбайд засварыг хийсэн.

Зураг.10 Засварын талбайд үйлчилгээ хийж буй ажлын явц

3.3.3 Ашиглагдсан тос тосолгооны материал, шатахуун асгарах, гоожих зэрэгт хяналт тавьж ажиллах, асгарсан тохиолдолд саармагжуулах арга хэмжээ авах.

Засварын талбайд асгаралт болсон тохиолдолд spill kit байрлуулан асгаралтын арга хэмжээг авч ажилласан. Мөн асгаралтын журам гаргаж ажилчдад танилцуулсан. Журмыг хавсралт №13 тусгав.

Засварын хэсэгт, колонкийн хэсэгт асгаралт шингээгч материал / spill kit /, элс арчих материал зэргийг галын буланд байрлуулав. Мөн ашигласан тос тосолгооны материалыг 1 тн-ын багтаамжтай 5 ширхэг саванд цуглуулан байршуулж гэрээний дагуу дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлдэг.

Зураг.11 Хаягдал тос түр хадгалах цэг

3.4 Ургамлан нөмрөг

Уурхайн болон ажилчдын хотхоны үйл ажиллагааны улмаас ургамлан бүрхэвч доройтох

3.4.1. Уурхайн тосгоны ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх жил бүр мод тарих.

Уурхайн ажилчдын амрах хэсэгт нийт 4000 м² талбайд олон наст ургамалын үрээр зүлэгжүүлэлт хийв. Мөн 800 ширхэг мандлын цэцэг тарьсан. Мөн тэрбум үндэсний хөдөлгөөн хүрээнд 2000ш ширхэг чацаргана мод замар суманд намрын мод тарилтаар тарьсан.

Зураг.12 *Кемтийн ногоон байгууламж, олон наст ургамал тарив*

4 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

4.1 Техникийн нөхөн сэргээлт

4.1.1 Эвдрэлд өртсөн талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийх.

Бумбат-4 алтны шороон ордын Цагаан чулуутын хэсэг нь 2023 онд үйл ажиллагаа явуулаагүй тул нийт хийж гүйцэтгэх 10 га талбайгаас 3.6 га талбайг хасаж тооцсон болно. Мөн 2023 онд бичиг баримтын бүрдлээс шалтгаалж уулын ажил 7 сараас эхэлсэн бөгөөд Баруун шандын хэсэг 6.4 га талбай нөхөн сэргээхээс 2.4 га талбайд нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдлээ.

2023 онд нийт 10.4 га талбай эвдрэлт өртсөн ба 2.4 га талбайд баруун шандын хэсэгт техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

Зураг.13 Дотоод овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбай зураглал

Зураг.14 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал

Зураг. 15 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал

4.2 Биологийн нөхөн сэргээлт

Нөхөн сэргээлтийн ажлын гол зорилго нь бэлчээрийн чиглэлээр нөхөн сэргээх бөгөөд биологийн нөхөн сэргээлтийн явцад нөхөн сэргээх талбайд олон наст ургамлын үр, тарьж ургуулсан.

Биологийн нөхөн сэргээлтийн үе шатанд эвдэрсэн хөрсний үржил шимийг эргүүлэн сэргээх тухайн газрыг ургамалжуулах, хүний ажиллаж, амьдрах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх, эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх замаар бэлчээрийн аж ахуйн чиглэлээр хийв.

Биологийн нөхөн сэргээлтэд нийт 250 кг, 5 үрийн холимог Ерхөг, Судан Sorghum /sudanensis/, Согоовор /Bromopsis inermis/ Ботууль /Festuca/, Овьёос /Ovis ammon / олон наст болон нэг наст тэжээлийн ургамал ашиглав.

Нийт 2.4 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 2.1 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэв. Үет буурцагтны овгийн нэг наст, болон хоёр наст тэжээлийн ургамал тариалснаар хөрсийг азотоор баяжуулж, салхин нөмрөг болох хөрсийг үндэсний системээр баяжуулах олон төрлийн ач холбогдолтой. Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажилд нийт 22,800.5 мян.төгрөг зарцуулав.

Нөхөн сэргээлтийн ажилд дагаж мөрдсөн стандартууд:

MNS 5914;2008 Байгал орчин, Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт

MNS5917;2008 Байгал орчин. Уул уурхайн үйл ажиллагаанаас үүдэн эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх. Техникийн ерөнхий шаардлага.

MNS;5918;2008 Байгал орчин Эвдэрсэн газрыг дахин ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага

Хүснэгт 2. Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардал

№	Зардлын төрөл	Х.нэгж	Хэмжээ
1	Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардал		
2	Туслах ажилчид-цалин	мян.төг	4,500.00
3	НДШ	мян.төг	800.00
4	Үр, тариа болон бусад	мян.төг	17,500.200
5	Дүн		22,800.500 төгрөг

Зураг.16 Үрийн холимог Ерхөг, Судан Sorghum /sudanensis/, Согоовор /Bromopsis inermis/ Ботуул /Festuca/, Овьёос /Ovis ammon биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглав.

Зураг.17 Нийт 250 кг олон наст ургамлын үрээр газар тариалангын силк ашиглан тарилт хийгдэв.

Зураг. 18 Биологийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх байдал. 5 сар

Зураг.19 2.1 га талбайд 20 см зузаантайгаар шимт хөрсөөр дэвсэлт хийв.

Зураг.20 Нийт 250 кг олон наст ургамлын үрээр газар тариалангийн силк ашиглан тарилт хийгдэв.

Зураг.21 Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал 6 сар

Зураг.22 Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал 8 сар

5 БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

5.1 Дүйцүүлэн хамгааллын ажил хийх талбайг орон нутгийн удирдлагатай тохиролцон сонгох.

Төв аймгийн Заамар сумын Баянголын аманд 5 га талбайн 9 сарын 3-наас 9 сарын 10 ны хооронд нийт 7 хоног техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Зураг. 23 Техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбайн зураглал

Зураг. 24 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал

Зураг. 25 Техникийн нөхөн сэргээлт хийгдэж байгаа зураг

Зураг. 26 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн дараах талбайн зураглал

5.2 Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих хөтөлбөр.

Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд 2023 оны 10 дугаар сарын 26-27 нд Заамар суманд 2000 ширхэг чацаргана модны суулгацыг тарьж цэнэг усалгааг хийсэн.

Зураг.27 Мод тарих талбайн бэлтгэлийн ажил явагдаж буй зураглал

Зураг.27 Намрын мод тарьж буй ажлын явц

Зураг.28 Намрын мод тарьж буй ажлын явц

6 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагааны онцлогоос хамаараад нүүлгэн шилжүүлэн, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний ажил хийгдэхгүй болно.

7 ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

7.1 Археологийн дурсгал

Манай компани нь 2019 оны 06 сарын 19-22 өдрүүдийн хооронд ШУТИС, БуХС, Хүмүүнлэгийн салбарын судлаач, багш оюутнууд XV-017150 хайгуулын талбайд археологийн хайгуул судалгааны ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

/Хавсралт.9 “Археологи угсаатан зүйн судалгаа” тайлан /

7.2 Палентологийн дурсгал

“Хавчигийн ам” ХХК нь ШУТИС, ГУУС-ийн Стратиграфи-Палеонтологийн судалгааны төвийн судлаач доктор Г. Сэрсмаа, доктор Ж. Ундаръяа нар 2019 оны 06-р сарын 18-19 ний өдрүүдэд уг талбайд палеонтологийн хайгуул, тандан судалгааны хээрийн ажлыг хийж, ажиглалтын цэгүүдэд координат, чулуулгийн бичиглэлийг товч бичиж, гэрэл зургаар баримтжуулан гүйцэтгэсэн.

Хавсралт.10 “Төв аймгийн Заамар суманд орших “Бумбат-4” нэртэй MV-021514 тоот /1193 97 га/ хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайд явуулсан Палеонтологийн тандан судалгааны тайлан дүгнэлт

8. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгалийн болзошгүй гамшиг, аюулт үзэгдлээс үүдэн төслийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх, дам нөлөөллөөр хүрээлэн буй орчныг бохирдуулах.

8.1 Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагаа, гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт сурталчилгаа, болзошгүй аюулын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчдад тогтмол хугацаанд танилцуулах.

Уурхай, уулын үйлдвэрт ажиллагсдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний мэдлэг олгох сургалтыг тогтмол зохион байгуулж ажиллаа.

Зураг.29 Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт

8.1.2 “Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ”- мэргэжлийн байгууллагаар хийлгүүлэх.

“Гамшгаас хамгаалах, судалгаа шинжилгээний үндэсний төв”-өөр Ил уурхайн гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг хийж гүйцэтгүүлсэн.

Хавсралт 14 “ Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Хавчигийн ам ххк-ийн Бумбат-4 шороон ордын ил уурхайн гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ

8.1.3 “Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ”-г үндэслэн “Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө” боловсруулан батлуулж, мөрдөн ажиллах, ажилтан бүрийн ажил үүргийн хуваарийг гаргаж, зааварчилга өгөх.

Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Хавчигийн ам ххк-ийн Бумбат-4 шороон ордын ил уурхайн гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг үндэслэн 2023 оны гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөг, Гамшгаас хамгаалах төлөвлөлт бэлэн байдал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн, гамшгаас хамгаалах улсын хяналтын байцаагчаар батлуулж ажилласан.

Хавсралт 15 Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө

8.1.4 Хөрсний бохирдол үүсгэх эрсдэлтэй материалын агуулахуудыг гадаргын урсцаас хамгаалах ба тэдгээрээр бохирдол зөөгдөхөөс хамгаалсан далан шуудуу байгуулах

Хаягдал тос агуулах сав болон засварын талбайг үерийн уснаас хамгаалах далан шуудуу татаж хамгаалав.

Зураг.30 Үерийн уснаас хамгаалах далан шуудуу

8.1.5 Шатах тослох материалыг стандартын шаардлага хангасан агуулахад хадгалах

ШТМ хадгалахад зориулж 25тн-ын ган сав 3 ш, тос тосолгооны материалуудыг зориулалтын савтай нь хадгалан хэрэглэнэ. ШТМ-ын агуулахыг гал, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагын норм дүрмийн дагуу байрлуулан, зориулалтын тоноглолоор хангасан байна.

Зураг.31 Шатах тослох материалын хадгалалт

8.1.6 Шатах тослох материалын хор аюулын лавлах мэдээллийн агуулгаар сургалт хийх.

Зураг. 32 Ажилчдад ХАЛМ-ын сургалт орж буй зураглал

ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ (ХАЛМ)

1. БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ТАНИЛЦУУЛГА	
Бүтээгдэхүүний нэр:	Энгийн тэсрэх бодис
Худалдааны нэршил болон бусад нэршил:	Задгай энгийн тэсрэх бодис
Хэрэглээ ба түүний эсрэг зөвлөмж:	Уурхайн тэсэлгээ, Уул уурхайн салбар
Үйлдвэрлэгч:	Монгол Улс, Улаанбаатар хот 14200, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, Сүхбаатарын талбай 8/1, Сити Тауэр бизнес төв Оффисын утас: (+976)-7555 6677 Вэб хуудас: www.mega.mn
Тээвэрлэлтийн үед яаралтай холбоо барих утас:	+976 9905 4231

2. ТЭСРЭХ БОДИСЫГ ХЭРЭГЛЭХ ҮЕИЙН АЮУЛ ОСЛООС ХАМГААЛАХ
<p>Онцгой байдлын тойм: Нунтаг, мөхлөгт, хатуу тэсрэх бодис. Усанд бага уусдаг, уснаас хүнд жинтэй. Хувирамтгай биш. Агааргүй орчинд шатах боломжтой.</p> <p>Аюултай ачааны төрөлд орно.</p> <p>Онцгой аюултай байж болзошгүй шинж тэмдэг: Тухайн бүтээгдэхүүнтэй ажиллах журмыг мөрдөж ажилласан тохиолдолд эрүүл мэндийн ноцтой аргаар үр дагавар үзүүлдэггүй. Арьсанд хүрсэн хэрэгт бага зэргийн цочрол үүсгэх ба тэр дор нь арилгах хэрэгтэй.</p> <p>Амьсгал: Амьсгалсан тохиолдолд амьсгал боогдуулдаг.</p> <p>Нүд болон арьсанд хүрэх: Арьс болон нүдэнд хүрсэн тохиолдолд бага зэргийн цочрол үзүүлдэг.</p> <p>Арьсанд шингэх: Энэхүү бодис нь арьсанд нэвчдэг гэсэн нотолгоо байхгүй.</p> <p>Залгих: Хэрэв хоол хүнсээр дамжуулан залгисан тохиолдолд хөнгөн хэлбэрийн ходоодны хүндрэл үүснэ. Ингэснээр, ходоод гэдэсний хүндрэлийн хэлбэр болох гэдэс өвдөх, дотор муухайрах, бөөлжих, гүйлгэх, шээсээр ялгарах зэрэг шинж тэмдгүүд илэрнэ.</p> <p>Тарих: Тарилга хийлгэх нь төдийлэн тохиролжгүй. Тариулсан тохиолдолд тухайн хэсэг газар загтнаа үүсэж болно.</p> <p>Цочмог хэлбэр: Цочмог нөлөө үзүүлдэггүй боловч хүрсэн тохиолдолд тэр хэсгийн эдийг цочроож болдог.</p> <p>Архагших: Энэхүү химийн бодисын хувьд эрүүл мэндэд үзүүлэх аргаар үр нөлөөгүй; Удаан хугацаанд, байнга өрсөнөөр хурц хэлбэрээр нөлөөлөл үзүүлж болно (дээр тайлбарласан).</p>

3. НАЙРЛАГАН ДАХЬ АГУУЛАМЖ			
Найрлага	CAS дугаар	Хувь, %	Аюулын мэдээлэл
Аммонийн нитрат	6484-52-2	94	Найрлага нь аюултай гэж тодорхойлогдоогүй - <1%
Дизелийн түлш	68476-30-2	6	

4. АНХНЫ ТУСЛАМЖ ҮЗҮҮЛЭХ
<p>Ерөнхий зөвлөмж: Ашиглалтын хэвийн нөхцөлд уг бүтээгдэхүүн нь сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй.</p> <p>Амьсгалах тохиолдолд: Бүтээгдэхүүн алдагдсан талбайгаас өртөгч этгээдийг холдуулан цэвэр агаарт гаргаж, ноцтой осолд хүрэхээс урьдчилан сэргийлнэ. Бохирдсон хувцсыг тайлж хожирогчийг аль болох өөрт нь эвтэй байрлалд дулаан хувцаслаж бие нь бүрэн тэнхэртэл амраана. Хэрэв хожирогч амьсгалахад хүнд байгаа эсвэл хөхөвтөр өнгөтэй болж байвал /дусан дахь хүчилтөрөгчийн дутагдалд орох/ амьсгалын замыг /хамар, ам, улаан хоолой/ ямар нэг бөглөрөлгүй байгаа эсэхийг шалгаад хүчилтөрөгчийн маскаар амьсгалуулна. Хэрэв хожирогч амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Эмнэлгийн тусламж яаралтай үзүүлэх хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Бохирдсон хувцас ба гутлыг тайлсны дараа арьсны бохирдсон хэсгийг их хэмжээний урсгал усаар угаана. Хэрэв арьсны цочрол ажиглагдвал эмнэлгийн тусламж яаралтай үзүүлэх хэрэгтэй. Дахин хэрэглэхийн өмнө бохирдсон гутал, хувцсыг сайтар цэвэрлэх хэрэгтэй.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зөвхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Нүдтэй хүрэлцсэн ямар ч тохиолдолд эмнэлгийн тусламж яаралтай үзүүлэх хэрэгтэй.</p> <p>Залгисан тохиолдолд: Усаар амаа зайлна. Залгисан тохиолдолд албадан бөөлжүүлж болохгүй. Багагүй хэмжээний (1 стакан орчим) ус уулгаж эмнэлгийн тусламж яаралтай үзүүлэх хэрэгтэй.</p>

5. ГАЛЫН БОЛОН ТЭСРЭЛТИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД
<p>Шаталт үүсгэх бүтээгдэхүүнээс үзүүлэх эрсдэл: Тэсрэмтийг шинж чанартай. Бүх төрлийн халаах, гал гаргах эх үүсвэрээс хол байлгах хэрэгтэй. Бор, хүрэн утаа нь азотын хортой исэл ялгарч буйг илэрхийлдэг.</p> <p>Гал сөнөөгчид болон тусгай хамгаалах хэрэгсэлд тавих шаардлага: Хэрэв бага хэмжээний галын үед тэсрэх бодис шатаж эхлээгүй байвал тэдгээрийг аль болох боломжит хэмжээгээр нь болгоомжтойгоор аюулгүй зайруу шилжүүлнэ. Бүтээгдэхүүний ууршилтаас болон шаталтын үеийн бохирдсон агаараас хамгаалахын тулд гал сөнөөгчид бие даасан амьсгалын аппарат /хүчилтөрөгчийн баллон бүхий/ хэрэглэнэ. Тэсрэх бодис шатаж байвал гал унтраах гэж оролдоггүйгээр тухайн талбайг нэн даруй чөлөөлнө. Хязгаарлагдмал болон хагас хязгаарлагдмал нөхцөлд шаталтын үед азотын исэл/нүүрс/стөрөгчийн дуутуу исэл үүснэ. Бор, хүрэн утаа нь азотын хортой исэл ялгарч буйг илэрхийлдэг. Их хэмжээний галын үед болон ойр орчимд тэсрэлт үүсэхэд тэсэрч далбэрэх эрсдэлтэй.</p> <p>Онцгой байдлын үед авах арга хэмжээ: Нэвтрэх эрхгүй болон хамгаалах хэрэгсэлгүй хүмүүсээс талбайг чөлөөлнө. Шаталт үүсгэх, гал гаргах боломжтой эх үүсвэрүүдийг /дахилгаан тоног төхөөрөмж г.м/ салгаж унтраана. Арьс, нүдэнд хүрэлцэхээс болон ууршилт, тоосжилтоос хамгаалах үүднээс хамгаалах хувцас, хэрэгслийг өмсөх хэрэгтэй. Ариутгах татуурга болон усан орчинг бохирдуулвал орон нутгийн Онцгой байдлын газарт мэдэгдэнэ.</p>

Зураг.33 ХАЛМ-ын аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа

8.1.7 Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэг шинжилгээнд хамруулах төлөвлөлтийг хийх, хэрэгжүүлэх

Төв аймгийн эрүүл мэндийн төвөөс явуулж байгаа багц шинжэлгээнд ажилчид албан хаагчдаа хамруулсан мөн өдөр тутам уурхайн эмчийн үзлэгт хамруулж ажилласан.

Зураг.34 Эрүүл мэндийн үзлэг, эмчийн үзлэг

8.1.8 Ажилчин нэг бүрийг хөдөлмөр хамгааллын хувцас, багаж хэрэгслээр хангах

Хэсэг нэгж бүрийн ажилчдыг ажлын хувцас болон, багаж хэрэгслээр бүрэн тогтмол хангаж ажилласан

Зураг.35 Хөдөлмөр хамгааллын хувцас

8.1.9 Ажилчин нэг бүрт ажил мэргэжлийн онцлогоос шалтгаалсан хор тайлах зорилгоор өдөр бүр нормын сүү, цагаан идээгээр хангах

Ажил мэргэжлийн онцлогоос шалтгаалан хор тайлах зорилгоор өдөр бүр нормын сүү, цагаан идээгээр хангах, уурхайн эмч, ХАБЭА-н мэргэжилтний санаачилга, уурхайн удирдлагын дэмжлэгтэйгээр уурхайд ажиллаж буй ажилтнуудынхаа биеийн дархлааг дэмжих, хордлого тайлах хөтөлбөр хэрэгжүүлэн ажилласан. Хөтөлбөрийн хүрээнд сүү, цагаан идээ, тараг, дархлаа дэмжих бүтээгдэхүүн, витамин, эрүүл ахуйн сургалтыг төлөвлөн ажилласан.

Орон нутгийн малчид иргэдтэй сүү, цагаан идээ, худалдан авах гэрээ байгуулан зуны 3 сард тараг, сүү, цагаан идээгээр уурхайн ажилтнуудыг хангаж дархлаа дэмжин ажилласан

Хавсралт.16 Сүү, артешок худалдан авах гэрээ

8.1.10 Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг сахиулж, хэрэгжилтэд хяналт тавих

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуй хариуцсан орон тооны 2 ажилтантай бөгөөд аюулгүй ажиллагаа, дүрэм журмын хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна. Жил бүр аюулын үед ажиллах төлөвлөгөө болон, аваар устгах төлөвлөгөө батлуулж хэрэгжилтийн ханган ажиллав.

Хавсралт.17 2023 оны аваар устгах төлөвлөгөө

Нийт ажилчдын хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг өгч ажилласан. Уурхай 7 хоног бүр ажлын байрны үзлэг хийж, эрсдэлийн үнэлгээ, ил уурхайн дүрмийг мөрдөн ажиллаа.

Зураг.36 Уурхайн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмын эмхэтгэлүүд

8 ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

9.1 Ахуйн хог хаягдал.

9.1.1 Уурхайн талбай болон тосгонд стандартын шаардлага хангасан, ангилан ялгах тэмдэглэгээ бүхий хогийн сав байршуулах

Зураг. 37 Гал тогоо болон засварын талбайн хог хаягдалын сав байршуулсан зураг

9.1.2 Хог хаягдлын түр хадгалах цэгийг тохижуулах, хашаажуулах.

Уурхайн ажилчдын хог хаягдалын цэгийн 2 ангилан хашаажуулсан.

Зураг.38 Хог хаягдалын цэгийг хашаажуулсан зураглал

9.1.3 Орон нутагтай байгуулсан хог хаягдал тээвэрлэх гэрээний дагуу ангилан ялгасан хог хаягдлыг холихгүйгээр тээвэрлүүлэх.

Уурхайн хог хаягдлын 7 хоног тутамд Хайлааст багын нэгдсэн хог хаягдлын цэг рүү тээвэрлэсэн. Хог хаягдалын гэрээг Заамар сумын ЗДТГ-тай хамтран гэрээг байгуулсан. Гэрээг хавсралт №18 тусгав.

Зураг. 37 Ахуйн хог хаягдлыг нэгдсэн цэгт ачиж буй зураглал.

9.1.5 Ажилчдын бие засах газрыг био оо-р шийдвэрлэх.

Ажилчдын ариун цэврийн байгууламжыг соруулдаг бохирын шугамаар шийдэж байршуулсан.

Зураг.40 Ажилчдын ариун цэврийн байгууламж

9.1.6 Уурхайн бие засах газар болон хог хаягдлын цэгүүдэд ариутгал халдваргүйжилт хийх

Уурхайн ажилчдын амрах байр, гал тогоонд ахуйн хог хаягдлын цэгт 7 хоног бүр халдваргүйжилт хийгдэж байсан.

Зураг. 41 Хогийн цэг, ариун цэврийн өрөөг ариутгаж буй зураглал

9.1.7 Хийсэж тархсан болон үүссэн хог хаягдлыг тогтмол цэвэрлэж хэвших.

Уурхайн нийт ажилчдын хамруулан их цэвэрлэгээг хуваарь боловсруулан хийж гүйцэтгэсэн. Их цэвэрлэгээг Уулын хэлтэс, Кемп гэсэн бүрэлдэхүүнээр ажилтан тус бүрээр гаргаж боловсруулсан.

Уурхайн нийт хэлтэс тус бүрээс 2 ажилтан гаргаж 21 хүний бүрэлдэхүүнтэй уурхайгаас 2 км зайд их цэвэрлэгээг зохион байгуулсан.

Зураг.42 Уурхайгаас 2 км замд их цэвэрлэгээ хийсэн

9.2 Аюултай хог хаягдал

Тээврийн хэрэгслээс гарах аюултай хог хаягдал.

8.1.1 Ашигласан тос, тосолгооны материал, аккумуляторыг тусгай цэг гарган хуримтлуулах.

Нийт уурхайн хэмжээнд гарсан тос, тосолгооны материалыг тусгай хөмсөг гарган ангилан байршуулсан. Аккумуляторыг тусгай цэгт битүүмжлэн хадгалсан.

Зураг. 43 Уурхайн хэмжээнд гарсан аккумулятор тоо хэмжээ, хадгалалт

9.2.2 Ашигласан тос тосолгооны материалыг дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх.

Ашигласан тос тосолгооны материалыг дахин боловсруулах үйлдвэрийн гэрээт байгууллагад нийлүүлсэн.

Зураг.44 Засварын талбайн хаягдал тос нийлүүлэлт хийгдэж буй зураглал

10 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

10.1 Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ

Хүхэрлэг хий (SO₂), Азотын давхар исэл (NO₂), Нийт тоосонцор.

Уурхайн агаарын чанар, тоосонцрын судалгааг хийсэн. Судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгүүлсэн бөгөөд тооцооллыг хавсралтаар оруулав.

Зураг. 45 Уурхайн тоосонцорын хэмжилт хийгдэж буй зураглал

10.1.1 Дуу шуугианы хэмжилт хийх.

Дуу чимээний хэмжилтийг 3 цэгт хийсэн. Уурхайн карьерт, дотоод овоолго, засварын талбайд дуу чимээний хэмжилтийг боловсруулсан. Хэмжилтийн тооцоог хавсралтад оруулав.

№	Байршил	Сар өдөр	Хүхэрлэг хий /SO ₂ / мг/м ³	Азотын хий /NO ₂ / мг/м ³	Том ширхэглэгт тоосонцор PM 10 мкг/м ³	Нарийн ширхэглэгт тоосонцор PM 2,5 мкг/м ³	Дуу чимээ, өдрийн цаг дБА	Харьцангуй чийглэг
1.	Ажилчдын хотхон	08/07	0.020	0.017	6	20	30	max 40.4% min 18.4%
2.	Технологийн зам	08/07	0.018	0.023	6	25	35	max 40.4% min 18.4%
3	Уурхайн карьер	08/07	0.017	0.036	50	38	45	max 40.4% min 18.5%
	MNS 4585:2016 стандарт	-	0.450	0.200	100	50	60.0 дБА	30-60%

Зураг. 52 Дуу чимээний хэмжилт хийгдэж буй ажлын явц

10.2 Хөрсний бохирдлын хяналт, шинжилгээ

Ялзмагийн агууламж, рН, давсжилт, чийгшил, NO₃-N, P₂O₅, K₂O, рН, нийт азот, нийт фосфор.

10.2.1 Нөлөөлөлд өртөөгүй талбай, Шимт хөрсний овоолго, Нөхөн сэргээлт хийгдсэн талбай.

Хөрсний дээжийг 3 хэсгүүдээс дээжийг авч боловсруулсан.

Зураг. 46 Хөрсний дээж авч буй ажлын явц

10.3 Уурхайн усны хяналт шинжилгээ

10.3.1 Уурхайн унд ахуйн усны зориулалттай гүний худаг, Үйлдвэрийн ус цуглуулах эргэлтийн усан сан.

Уурхайн унд ахуйн ус болон худаг, баяжуулахын цэвэр нуур, бохир нууруудаас усны дээж шинжилгээг хийсэн. Шинжилгээний хариуг хавсралтаар оруулав.

Зураг. 47 Эргэлтийн усан сангын, нуураас усны дээж авч буй зураглал

Зураг. 48 Унд, ахуйн усны дээж авч буй зураглал

11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

11.1 Байгаль орчны асуудлыг удирдлагын түвшний ажилтанд хариуцуулж, хяналт тавин ажиллах.

Орон тооны байгаль очны мэргэжилтэн ажилуулдаг ба байгаль орчныг хамгаалах, түүний биелэлтэнд хяналт тавих ажлыг дотоод журмаар зохицуулсан. Байгаль орчны мэргэжилтэн тухайн гүйцэтгэсэн ажил үүргээ уурхайн удирдлагад долоо хоног, сараар, хагас жил, жилийн эцсээр бүрэн тайлагнаж хянуулдаг. Мөн нөхөн сэргээлтийн туслах орон тооны дөрвөн ажилтанг ажлын байраар ханган ажиллаж байна.

11.2 Байгаль орчны аудитыг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх;

Гарсан дүгнэлт зөвлөмжийг хэрэгжүүлэхэд анхаарч ажиллах;/2 жил тутамд/

Уурхайн байгаль орчны аудитын тайланг 2022 онд “Энвайроментал комплайнц” ХХК-аар хийж гүйцэтгэсэн. Тайлангийн зөвлөмжийн дагуу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн ажилласан. Аудитын тайланг Хавсралт №19-т тусгав.

11.3 Ажилтнуудад байгаль орчны сургалтуудыг ажлын байранд нь зохион байгуулах

Байгаль орчны мэргэжлийн байгууллага “Газар чандмань” ххк-аар 2023.05-р сарын сургалтаар Монгол орны ургамлын аймгийн тухай ерөнхий мэдлэг олгох, уурхайн ойролцоо түгээмэл тархсан хөл газрын ургамлуудыг таних, тэдгээртэй тэмцэх арга замуудыг зөвлөх зорилгоор бэлтгэв. Мөн 8 сард “ Дэлхийн усны нөөцийн өнөөгийн нөхцөл байдал болоод ус дахин ашиглах хэрэгцээ шаардлага” гэсэн сэдвүүдээр сургалт авлаа.

Зураг.49 Байгаль орчны сургалтыг нийт ажилчдад танилцуулж буй зураглал.

11.4 Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааны ажлыг хийлгэх/5 жил тутамд/
“Вектор Мэп”ХХК аар газрын төлөв байдал, чанарын захиалгат хянан баталгааны тайланг хийлгэсэн. Тайланг /Хавсралт. 20/

12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

12.1 Заамар сумын Хайлааст багийн иргэд, ИТХ танилцуулах.

Уурхайн нөлөөллийн бүсэд орших малчдад нөхөн сэргээлт болон Тэрбум мод ажлын хүрээнд тарьсан модны суулгац амьдралын хувь зэргийг танилцуулсан.

12.2 Төв аймгийн Байгаль орчны газар

Уг онд хийгдсэн ажлын тайланг болон нийт хийгдсэн ажлыг 2023 оны 4 сард Багийн нийтийн хурал дээр Хайлааст багийн малчдад танилцуулсан. Мөн нөхөн сэргээлт хүлээж авах улсын комисст 10 сарын 6 ны өдөр талбай дээрээ хүлээлгэн өгсөн.

12.3 Төрийн захиргааны төв байгууллага

Цахим систем болох www.eic.mn 11 сарын 1-ний дотор бичвэр мэдээллийг орууллаа.

Зураг. 50 Сумын орон нутгийн иргэдэд ажлын явцыг тайлагнасан.

12.2 БОМТ-ын зардлын нэгдсэн хүснэгт

Д/д	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Үнийн дүн / мян.төг /	Үнийн дүн / мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	6 750.0	6 750.0
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	8 400.0	37 688.5
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	20 000.0	21 500.0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	-
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	-	-
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	3 000.0	3 000.0
7	Хог, хаягдлын менежментийн арга хэмжээний зардал	3 700.0	3 700.0
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)	2 620.0	2 620.0
9	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	500.0	500.0
10	Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-	-
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт		44 970.0	75 758.5

Хүснэгт. 5 БОМТ-ын зардлын хүснэгт

13. ДҮГНЭЛТ

2023 онд биологийн нөхөн сэргээлтийг хадлан бэлчээрийн чиглэлээр хийсэн болно. Тарилтанд олон наст тухайн орон нутагт элбэг тархацтай ботуул, согоовор ерхөг гэсэн өвслөг ургамал мөн нэг наст тэжээлийн ургамал овъоёс, судан өвсийг 1:1:1:1 гэсэн харьцаатай үрийн холимог ашиглав. Тэжээлийн ургамал нь хөрсийг үндэсний системээр баяжуулан хөрсний шимэрхэг чанарыг дээшлүүлж, салхин нөмрөг үүсгэж өгдөг үр ашигтай. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг хашиж хамгааллаж усалгаа арчилгаа хийснээр ургамлын ургалтын бүхий л үе шат хэвийн сайн явагдсан бөгөөд 9 сарын сүүлийн 10 хоногт үр боловсролт гүйцэж үрээ хаясан болно. Төлөвлөгөөт онд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан ажлуудыг амжилттай хийж гүйцэтгэсэн ба бид тайланд төлөвлөгөөт аудит хийлгэсэн мөн “ Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн”-ний хүрээнд 2000 ширхэг мод тарилаа. Хаягдал усны дүгнэлт, зөвшөөрөл авч ажиллаа. Бид цаашдын үйл ажиллагаандаа Монгол улсад мөрдөгдөж байгаа байгаль хамгаалах нөхөн сэргээлтийн ажлын стандарт нормуудыг баримтлан ажиллана.

УБ-2

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор батлав.

МОНГОЛ УЛС УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

0000098799

2015.04.28

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9011528127

/ Улсын бүртгэлийн дугаар /

5958989

/ Регистрийн дугаар /

Хавчигийн ам

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Шийдвэр

/ шийдвэрийн нэр /

01

/ дугаар /

2015.04.22

/ он, сар, өдөр /

4610

/ код /

Гадаад худалдаа

/ Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

8299

7220

4659

Уул уурхайн чиглэлээр зөвлөгөө өгөх

Геологийн суурь судалгаа хийх

Уул уурхайн тоног төхөөрөмжийн худалдаа

/ код /

/ Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

Хугацаагүй

/ хугацаа /

1

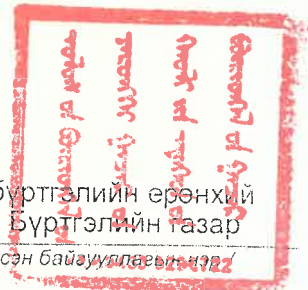
/ гишүүдийн тоо /

20.00

/ өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Баянзүрх, 1-р хороо, 52, 42 тоот, Утас1: 99087797, Утас2: , Факс:

/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Улсын бүртгэлийн ерөнхий
газрын Бүртгэлийн Газар

/ бүртгэсэн байгууллагын дугаар /

Харилцах дансны бүртгэл

Харилцагч банкны нэр	Дансны төрөл	Дансны дугаар	Бүртгэсэн ажилтан тэмдэг
Голомт банк	Төгрөгийн	3455101809	Ч.Батдэлгэр 11/101

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Монхор овогтой Пүрэвцогт-г Захирал-р томилсныг бүртгэв.	2015.04.28	Ч.Батдэлгэр
2	Улаанбаатар, Баянзүрх, 25-р хороо, 13 хороолол, эрэл, 40, 37 тоот, Утас1 99112133, Утас2 99091440, Факс хаягийг шинээр бүртгэв.	2019.05.06	Х.Түвшинтөр 175
3	Хувь нийлүүлэгчээс 1 нэмэгдэж, 1 хасагдаж үүсгэн байгуулагчийн тоо нийт 1 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2019.05.06	Х.Түвшинтөр
4	Хувь нийлүүлэгчээс 1 нэмэгдэж үүсгэн байгуулагчийн тоо нийт 2 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2019.05.17	С.Мөнхсанчир
5	Бямба овогтой Баярбаатар-г Гүйцэтгэх захирал -р томилсоныг бүртгэв.	2019.09.16	Д.Чулуунтуяа
6	Улаанбаатар, Хан-Уул, 15-р хороо, зайсан, Гэгээнтэн, 201 байр, 13 давхар, 1303 тоот Утас1: 70002200, Утас2: 88113110, Факс: хаягийг шинээр бүртгэв.	2020.02.05	С.Цолмон
7	08990 Ашигт малтмал ашиглалт /2020.01.06-2050.01.06/ үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2020.02.05	С.Цолмон

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.
Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар *MV-021514*

Ашигт малтмалын тухай Монгол Улсын хуулийн 26 дугаар зүйлийг үндэслэн

Төв аймаг /хот/-ийн

Заамар сум /дүүрэг/-ын

Бумбат-4 нэртэй газарт орших

1139.97 гектар талбай бүхий уурхайн талбайд

хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал ашиглахыг

зөвшөөрч улсын бүртгэлийн 9011528127 тоот гэрчилгээтэй

"Хавчигийн ам" ХХК -д

энэхүү тусгай зөвшөөрлийг 2050.01.06 дуустал

хугацаагаар олгов.

Тусгай зөвшөөрөл хавсралтгүй бол хүчингүй.

КАДАСТРЫН ХЭЛТСИЙН
ДАРГЫН ҮҮРГИЙН ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ *Д.Одончимэг*

2020 оны 1 сарын 6 өдөр

Улаанбаатар хот

0000411

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 2 ДУГААР ХАВСРАЛТ

MV-021514

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Хүчин төгөлдөр талбайн хэмжээ /га/	Хасагдах талбайн хэмжээ /га/	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицлууд, огноо, гарын үсэг, тэмдэг		
				#	Уртраг	Өргөрөг
001-NM	• Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг анх олгосон 2020.01.06	1139.97 Га	0 Га	1	104° 35' 13.74"	48° 18' 9.52"
				2	104° 35' 13.76"	48° 18' 6.28"
				3	104° 35' 21.04"	48° 18' 6.31"
				4	104° 35' 21.19"	48° 17' 46.89"
				5	104° 35' 41.72"	48° 17' 27.54"
				6	104° 35' 49.47"	48° 17' 30.79"
				7	104° 36' 1"	48° 17' 30.79"
				8	104° 36' 1"	48° 15' 16.18"
				9	104° 35' 15.27"	48° 15' 16.18"
				10	104° 35' 15.27"	48° 15' 35.82"
				11	104° 34' 33.31"	48° 15' 35.82"
				12	104° 34' 33.31"	48° 15' 9.93"
				13	104° 33' 59.38"	48° 15' 9.93"
				14	104° 33' 59.38"	48° 14' 41.81"
				15	104° 33' 54"	48° 14' 41.81"
				16	104° 33' 54"	48° 14' 42"
				17	104° 33' 53.3"	48° 14' 42"
				18	104° 33' 53.3"	48° 14' 41.81"
				19	104° 32' 54"	48° 14' 41.81"
				20	104° 32' 54"	48° 14' 48.81"
				21	104° 33' 31"	48° 14' 48.81"
				22	104° 33' 31"	48° 16' 33.82"
				23	104° 33' 55"	48° 16' 33.82"
				24	104° 33' 55"	48° 16' 45.82"
				25	104° 35' 7.01"	48° 16' 45.82"
				26	104° 35' 7.01"	48° 17' 1.82"
				27	104° 34' 43"	48° 17' 1.82"
				28	104° 34' 43"	48° 17' 43.83"
				29	104° 35' 5"	48° 17' 43.83"
				30	104° 35' 5"	48° 18' 9.51"
				31	104° 35' 8.89"	48° 18' 9.51"

3
КАДАСТРИЙН ДЭЛГЭС
2020-01-06
УХ 19525
Д.Мягмарсүрэн

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 1 ДҮГЭЭР ХАВСРАЛТ

MV-021514

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Огноо, гарын үсэг, тэмдэг
001-NM	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгосон 2020.01.06, дуусах хугацаа 2050.01.06 Тусгай зөвшөөрлийн 1 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв Кадастрын хэлтсийн даргын 2020.01.02-ний 1 тоот шийдвэр	2020.01.06
002-PL	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийг 9016001014 тоот улсын бүртгэлийн дугаартай Голомт банканд барьцаалах Кадастрын хэлтсийн даргын 2020.09.11-ний 341 тоот шийдвэр	 2020.09.11
003-FE	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийн 2 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2021.01.06 – 2022.01.06 хүртэл	 2021.01.18
004-PC	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийг 9016001014 тоот улсын бүртгэлийн дугаартай Голомт банканд давхар барьцаалсныг (барьцааны гэрээний дугаар 2021 оны БГ8145101393-1, БГ8145101394-1) бүртгэв. ГУУКХ-ийн даргын 2021.09.02-ны 334 тоот шийдвэр	 2021.09.02
005-FE	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийн 3 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2022.01.06 – 2023.01.06 хүртэл	 2022.01.10

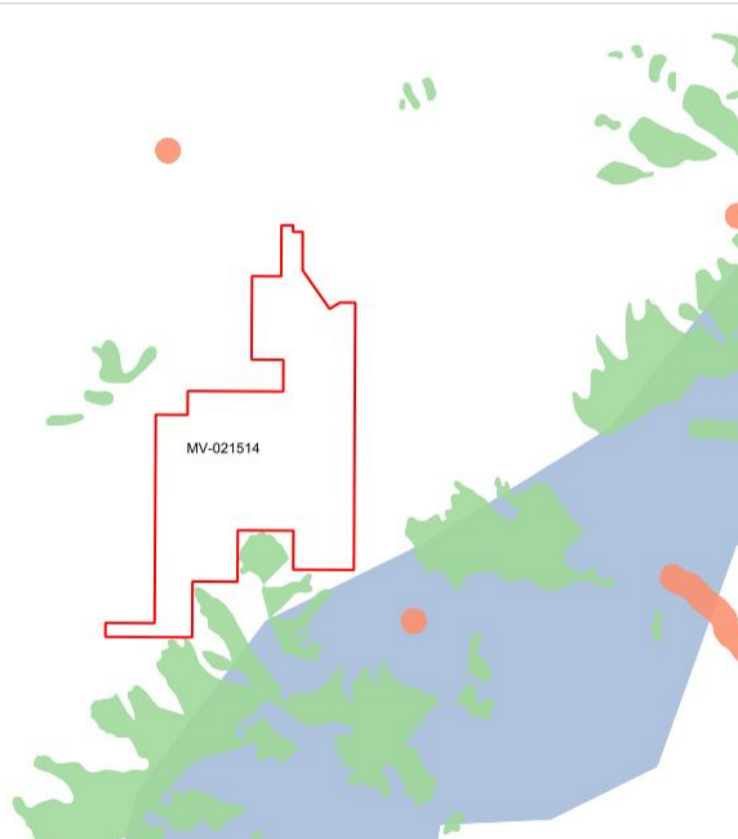
ОЙ, УС, ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТАЙ ГАЗРЫН КАДАСТРЫН ЛАВЛАГААНЫ МЭДЭЭЛЛИЙН САН

Кадастрын лавлагаа

Лавлагааны мэдээлэл

Таны лавлагаа авах хүсэлт мэдээллийн санд бүртгэгдлээ. Хүсэлтийг хянан Ашиг малтмал, газрын тосны газарт цахим байдлаар хүргэгдэнэ.

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-021514
Талбайн нэр	Бумбат-4
Тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээ, га	1139.97
Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн нэр	Хавчигийн ам
Аймаг, сум, сав газрын нэр	Төв аймаг Заамар сум, Туул голын сав газар
Хуулиар хориглосон бүстэй давхцалтай эсэх	давхцалгүй
Давхацсан талаарх мэдээлэл	

ТАНИХ ТЭМДЭГ

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл

- Ашиглалтын
- Хайгуулын

Засаг захиргааны хил

- Улсын хил
- Аймгийн хил
- Сумын хил
- Аймгийн төв
- Сумын төв

Тусгай хамгаалалттай газар нутаг

- Дархан цаазат газар
- Байгалийн цогцолборт газар
- Байгалийн нөөц газар
- Дурсгалт газар

Хамгаалалтын бүсүүд

- Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх
- Ойн сан бүхий газар

Усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс

- Онцгой хамгаалалтын бүс
- Энгийн хамгаалалтын бүс

Ус хангамжийн эх үүсвэр

- Эрүүл ахуйн хориглолтын бүс
- Эрүүл ахуйн хязгаарлалтын бүс
- Тэжээгдлийн муж

Орон нутгийн усны хамгаалалтын бүс

- Орон нутгийн усны хамгаалалтын бүс

Масштаб 1:56828.0

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ

УСНЫ ГАЗАР

Чингүнжавын гудамж, 2 дугаар хороо,
Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар хот, 16050
Утас/Факс: (976-51) 26 55 78, (976-51) 26 55 36,
Цахим шуудан: office@water.gov.mn,
Цахим хуудас: www.water.gov.mn

2023.06.15 № 05/903

танай 2023.05.17 ны № 23/11 -Т

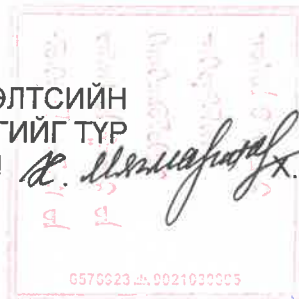
“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-Д

Танай байгууллагын 2023 оны 23/11 тоот албан бичгээр ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох баримт бичгийг судалж үзээд Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төв аймгийн Заамар сумын нутагт хэрэгжиж байгаа ашигт малтмалын MV-021514 дугаартай тусгай зөвшөөрөл бүхий “Бумбат-4” алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төслийн ус ашиглуулах дүгнэлтийг гарган хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хувийг: Туул голын сав газрын захиргаанд

Хавсралт: 4 хуудаастай.

УС АШИГЛАЛТЫН ХЭЛТСИЙН
ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ Х.МЯГМАРЖАВ

162331811

УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ

2023 оны 06 дугаар
сарын 15-ны өдөр

Дугаар: 136

Улаанбаатар хот
Утас: 51-265528

1. Аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, утас, факс, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар:

"Хавчигийн ам" ХХК, гүйцэтгэх захирал Б.Баярбаатар, Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Зайсангийн гудамж, 201-р байр, 13 давхар, 1303 тоот. Утас: 8811-3110, улсын бүртгэлийн дугаар: 9011528127, регистрийн дугаар: 5958989.

2. Төслийн нэр, байршил

"Бумбат-4" алтны шороон ордыг ашиглах төсөл нь Улаанбаатар хотоос баруун хойш 200 км, Заамар сумын төвөөс баруун хойш 20 км, "Шижир алт" суурингаас 15 км-т зайд байрлана. Туул голын сав газарт хамаарагдана.

3. Төсөл хэрэгжүүлэгч

"Хавчигийн ам" ХХК.

4. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар болон талбайн координат /X, Y/

Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-021514, Талбайн хэмжээ: 1,139.97 га.

№	Уртраг	Өргөрөг	№	Уртраг	Өргөрөг
1	104° 35' 13.74"	48° 18' 9.52"	30	104° 35' 05"	48° 18' 09.51"
2	104° 35' 13.76"	48° 18' 6.28"	31	104° 35' 08.89"	48° 18' 09.51"

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээний 2 дугаар хавсралтад нийт 31 цэгээр лицензийн талбайг тогтоосон байна.

5. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт

Алтны шороон ордыг ил аргаар олборлон, баяжуулах.

6. Үйлдвэрийн техник, технологи /ажиллах горим, хүчин чадал/

Уурхайн олборлолтод ашиглах машин техник:

CATERPILLAR маркийн эксковатор 7 ш	HOWO маркийн автосамосвал 20 ш
HYUNDAI маркийн эксковатор 2 ш	CATERPILLAR маркийн автосамосвал 2 ш
LIUGONG маркийн утгуурт ачигч 5ш	CATERPILLAR маркийн бульдозер 2 ш

Баяжуулалтад ашиглах тоног төхөөрөмж:

СБ-60 маркийн хүрдэт шигшүүр 1 ш	Хоригт цорго гравитаци 1 ш
----------------------------------	----------------------------

Баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж цагийн хүчин чадал:

СБ-60 маркийн хүрдэт шигшүүр 50 м ³ /цаг

2023 онд 274 хүн хоногт 2 ээлжээр 10 цаг, 240 хоног ажиллахаар төлөвлөсөн байна.

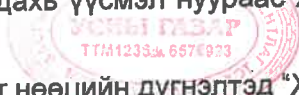
7. Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ

2023 онд 8,398.62 мян.м³ хөрс хуулж, 196.77 мян.м³ элс олборлон баяжуулж, 196.83 кг алт гарган авна. "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 2 га талбайд 2,000 ш мод тарина, биологийн нөхөн сэргээлт 2.1 га талбайд хийхээр төлөвлөсөн байна.

8. Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хоногт ашиглах хэмжээ /шоо.метрээр/

Унд, ахуйн хэрэглээнд шаардагдах усыг 0.5 л/сек ундаргатай гүний худгаас, технологи, зам талбайн тоосжилт дарах усыг зэргэлдээ төслийн талбай дахь үүсмэл нуураас хангахаар төлөвлөсөн байна.

Усны газрын 2023 оны 01/391 тоот усны ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтэд "Хавчигийн ам" ХХК-ийн хэрэгжүүлэх "Бумбат-4" алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах

төслийн усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй байна. Унд ахуйд 36 м³/хон усыг хэрэглэнэ.

9. Усны барилга байгууламжууд /нэр, хүчин чадал, хэмжээ хийц, дамжуулах шугам сүлжээний урт, диаметр/

Баруун шандын хэсгийн эргэлтийн усан сангийн эзэлхүүн: 35 мян.м³, Тунаах сангийн эзэлхүүн: 178 мян.м³, Цагаан чулуутын хэсгийн эргэлтийн усан сангийн эзэлхүүн: 25 мян.м³, тунаах сангийн эзэлхүүн: 75 мян.м³.

10. Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур, /насосны хүчин чадал, марк/

№	Уртраг	Өргөрөг	Ундарга (л/с)	Насосны марк	Тоолуурын	
					Марк	Дугаар
1	104°34'10.1"	48°16'24.6"	0.5	-	-	-

11. Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл

Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дахь “Бумбат-4” алтны шороон ордыг ашиглах төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотгол тайланг 2023 онд “Хавчигийн ам” ХХК-ийн захиалгаар “Говьхангайн төгөл” ХХК боловсруулж, батлуулсан.

12. Онцгой нөхцөл

- Улирал бүр хоёроос доошгүй удаа хаягдал усны холимог сорьц авч, байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилгээ хийлгэж, хариуг улирал бүрийн сүүлийн сарын 15-ны дотор Усны газарт ирүүлэх шаардлагатайг анхаарах.

13. Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм стандартын дагуу усны зарцуулалт:

Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 тоот тушаалаар баталсан “Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны хэрэглээний норм”-ын дагуу тооцоход үйлдвэрлэлийн хэрэгцээнд жилд:

$$196,770 \text{ м}^3/\text{жил} \times 4.0 \text{ м}^3/\text{тн} = 787,080 \text{ м}^3/\text{жил} \text{ ус шаардагдана.}$$

Баяжуулах үйлдвэрийн хүчин чадал:

Элсийг угаах хүрдэт шигшүүрийн цагийн хүчин чадал 50 м³, (2023 оны АҮАТ-ний Маягт-7)

50 м ³ /цаг х 20 цаг/хон = 1,000 м ³ /хон	- хоногт угаах элсний хэмжээ
1,000 м ³ /хон х 4 м ³ = 4,000 м ³ /хон	- хоногт шаардагдах усны хэмжээ
4,000 м ³ /хон х 5 хон = 20,000 м ³	- эргэлтийн усан санд тогтмол байлгах усны хэмжээ
196,770 м ³ /жил : 1,000 м ³ /хон = 196 хон	- элс угаан баяжуулахад зарцуулах хугацаа
4,000 м ³ /хон х 0.2 х 196 хон = 156,800 м ³ /жил	- ууршилт, шүүрэлтээр алдагдах усны хэмжээ
20,000 м ³ + 156,800 м ³ = 176,800 м ³ /жил	- үйлдвэрлэлийн технологид ашиглах нийт усны хэмжээ
67,296 м ² х 2 л/м ² х 150 хон = 20,188.8 м ³ /жил	- зам, талбайн тоосжилт дарахад ашиглах ус (БОННУ нэмэлт тодотгол тайлангийн 96-р хуудас)
2,000 ш х 50 л х 9 удаа = 900 м ³ /жил	- “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарих мод (2023 оны АҮАТ-ний Маягт-10)
1,111 ш х 50 л х 18 удаа = 499.95 м ³ /жил	- Өмнөх жилийн мод усалгаанд
176,800 + 20,188.8 + 900 + 499.95 = 198,388.75 м ³ /жил	- Жилд ашиглах нийт усны хэмжээ

Унд, ахуйн усны нийт хэрэгцээнд:

274 хүн x 150 л/хон x 240 хон = 9,864 м³/жил

14. Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу оногдуулах усны төлбөрийн хэмжээ

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 20.1.1 дэх заалтын дагуу унд, ахуйн зориулалтаар ашиглах 9,864 м³/жил усыг төлбөрөөс чөлөөлнө.

Ашигт малтмал баяжуулахад ашиглах 176,800 м³/жил, зам, талбайн тоосжилт дарахад ашиглах 20,188.8 м³/жил, биологийн нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламж, мод услахад ашиглах 1,399.95 м³/жил гадаргын усны төлбөрийн хэмжээг Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолоор баталсан Туул голын сав газарт тогтоосон гадаргын усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ, Засгийн газрын 2013 оны 327 дугаар тогтоолд заасан ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, Засгийн газрын 2013 оны 326, 2022 оны 416 дугаар тогтоолд заасан хувь, хэмжээг ашиглан усны нөөц ашигласны төлбөрийг урьдчилсан байдлаар тооцвол:

Ашигт малтмал баяжуулахад гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр:

1 м³ гадаргын усны үнэ: 2651 төг/м³ x 0.25 x 0.9 = 596.475 төг

2651 төг/м³: Туул голын сав газарт тогтоосон гадаргын усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ;

25%: Засгийн газрын 416-р тогтоолын 7(а)-д заасан ашигт малтмал баяжуулахад гадаргын ус ашигласныг тооцох төлбөрийн хувь;

0.9: Туул голын сав газарт ашигт малтмал баяжуулахад гадаргын ус ашигласныг тооцох итгэлцүүр.

176,800 м³ x 596.475 төг = 105,456,780 төг

Уурхайн зам, талбайн тоосжилт дарахад гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр:

1 м³ гадаргын усны үнэ: 2651 төг/м³ x 0.1 x 0.3 = 79.53 төг

2651 төг/м³: Туул голын сав газарт тогтоосон гадаргын усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ;

10%: Засгийн газрын 326-р тогтоолын 4-д заасан гадаргын ус ашигласныг тооцох төлбөрийн хувь хэмжээ;

0.3: Туул голын сав газарт авто замын зориулалтаар гадаргын ус ашигласныг тооцох итгэлцүүр.

20,188.8 м³ x 79.53 төг/м³ = 1,605,615.26 төг

Биологийн нөхөн сэргээлт, дүйцүүлэн хамгаалах, мод тарихад гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр:

1 м³ гадаргын усны үнэ: 2651 төг/м³ x 0.01 x 0.7 = 18.557 төг

2651 төг/м³: Туул голын сав газарт тогтоосон гадаргын усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ;

1%: Засгийн газрын 326-р тогтоолын 9-д заасан газар тариалангийн үйлдвэрлэлд гадаргын ус ашигласныг тооцох төлбөрийн хувь;

0.7: Туул голын сав газарт ногоон байгууламжийн зориулалтаар гадаргын ус ашигласныг тооцох итгэлцүүр.

1,399.95 м³ x 18.557 төг = 25,978.87 төг

Нийт төлбөр: 105,456,780 + 1,605,615 + 25,979 = 107,088,374 төгрөг

/Нэг зуун долоон сая наян найман мянга гурван зуун далан дөрвөн төгрөг/

15. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд усны нөөцийг хэмнэх эргүүлж ашиглах даалгавар

- Ахуйн бохир усыг зохих стандартын шаардлагад нийцүүлэн цэвэрлэж, халдваргүйжүүлэн зам, талбайн тоосжилт, биологийн нөхөн сэргээлтэд эргүүлэн ашиглах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.
- Нөхөн сэлбэлтээр авах усны хэмжээг 30%-иас хэтрүүлэхгүй байх.

16. Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөгөө

- Усны тухай хуулийн 28.6-д заасны дагуу Туул голын сав газрын захиргаанаас ус ашиглах зөвшөөрөл авч, зохих журмын дагуу гэрээ байгуулах;
- Усны тухай хуулийн 30.1.4-д заасны дагуу ус татах шугам хоолой бүрт баталгаажуулсан тоолуур суурилуулж, тоолуурын заалтаар усны нөөц ашигласны төлбөрийг тооцож, Төсвийн тухай хуулийн 23.6.5-д заасны дагуу төсөвт төвлөрүүлэх;
- Усны тухай хуулийн 28.18-д зааснаар ус ашиглуулах дүгнэлт, холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр ус ашиглахыг хориглодог болохыг анхаарах;
- Хаягдал усны дүгнэлтийг дараа жилийн эхний улиралд багтаан гаргуулах;
- Жил бүрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг үндэслэлтэй, үнэн зөв гаргаж байх.
- Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор баталсан журмын дагуу зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны нөөц ашигласны төлбөрийг шатлан өсгөж тооцохыг анхаарах.
- Үйл ажиллагаа нь зогсох, тасалдах нөхцөл байдал үүссэн үед Сав газрын захиргаа болон холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудад даруй мэдэгдэж, тухайн оны ус ашиглалтын тайланд тусгаж ирүүлэх;
- Усны тухай хуулийн 7.5-д заасны дагуу улсын усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай ус ашиглалтын тайлан (газрын доорх усны хяналт шинжилгээний мэдээ, ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээ, гэрээ дүгнэсэн акт, усны нөөц ашигласны төлбөрийн баримт, ус ашиглалтын тоо, хэмжээ)-г 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны дотор Усны газарт office@water.gov.mn цахим хаягаар болон холбогдох газруудад хүргүүлж ажиллах;

УС АШИГЛАЛТЫН ХЭЛТСИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН

Б.ГАНТОГТОХ

ТУУЛ ГОЛЫН САВ
ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГЫН
ТУШААЛ

2023 оны 06 сарын 15 өдөр

Дугаар А/41

Улаанбаатар хот

Зөвшөөрөл олгох тухай

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.10, 28 дугаар зүйлийн 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх заалт, 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн 23/14 дугаартай албан бичиг, "Усны газар"-ын 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн 05/703 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн Дугаар 136 тоот "Ус ашиглуулах дүгнэлт"-ийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-021514 тусгай зөвшөөрөлтэй "Бумбат-4"-ийн алтны шороон ордоос 196'770.0 м³ элс угаахад үйлдвэрлэл, технологийн болон бусад хэрэглээнд шаардагдах 198'388.75 м³ усыг зэргэлдээ төслийн талбай дахь үүсмэл нуураас, унд ахуйн хэрэглээний 9'864.0 м³ усыг өөрийн эзэмшлийн 1 худгаас 2023 онд ашиглахыг "Хавчигийн ам" ХХК-д зөвшөөрсүгэй.

2. Ус ашиглагчтай гэрээ байгуулах, ашиглах боломжит усны нөөц, ус ашиглалтын байдалд байнгын хяналт тавьж ажиллахыг Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах албаны ахлах мэргэжилтэн /Д.Уранчимэг/, Туул голын сав газрын захиргааны менежер /Б.Батцэцэг/ нарт үүрэг болгосугай.

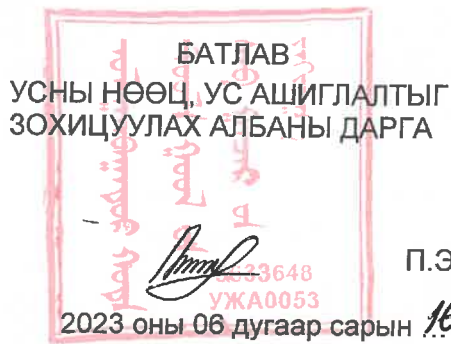
3. Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 30 дугаар зүйлд заасан ус ашиглагчийн үүрэг, ус ашиглагчид тавигдах шаардлагыг ханган ажиллах, усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхтэй холбогдсон мэдээ, тайланг 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор Сав газрын захиргаанд ирүүлэхийг "Хавчигийн ам" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал /Б.Баярбаатар/-д даалгасугай.

УСНЫ НӨӨЦ, УС АШИГЛАЛТЫГ
ЗОХИЦУУЛАХ АЛБАНЫ ДАРГА:

П.ЭНХБАЯР

П.ЭНХБАЯР

Б.БАЯРБААТАР

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

Дугаар УНТ 23/31

Улаанбаатар хот

Нэг. Ерөнхий зүйл

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1-д заасны дагуу "Усны газар"-ын 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн 05/703 дугаар албан бичгийн хавсралт 136 тоот ус ашиглуулах дүгнэлт, Туул голын сав газрын захиргааны даргын 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн А/11 тоот тушаалаар олгосон ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж Туул голын сав газрын захиргааны Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах албаны мэргэжилтэн Э.Мягмарсүрэн, Ус ашиглагчийг төлөөлж Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүргийн 15-р хороо, Зайсангийн гудамж, 201-р байр, 13 давхар, 1303 тоотод байрлах Улсын бүртгэлийн 9011528127 тоот гэрчилгээ, 5958989 тоот регистрийн дугаартай "Хавчигийн ам" ХХК-ийн Төлөвлөлтийн инженер Г.Ренчинсангиа нар харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг 1 жилийн хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

2.1. *Ус ашиглах зориулалт:* Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-021514 тусгай зөвшөөрөлтэй "Бумбат-4"-ийн алтны шороон ордын үйлдвэрлэл, технологийн хэрэглээний усыг зэргэлдээ төслийн талбай дахь үүсмэл нуураас, унд ахуйн хэрэгцээний усыг өөрийн эзэмшлийн гүний 1 худгаас ашиглана.

2.1.1. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/618 дугаар тушаалаар батлагдсан "Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам"-ын 4.4-т заасны дагуу 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хүлээж авах ажлын хэсэгт Туул голын сав газрын захиргаанаас төлөөлөл оролцуулж, дүгнэх хуудсыг баталгаажуулна.

2.2. *Нийт ашиглах усны хэмжээ:* 196'770.0 м³ элс угаах үйлдвэрлэл, технологийн болон бусад хэрэглээнд зарцуулах ус 208'252.75 м³/жил;

2.2.1. Унд ахуйд ашиглах ус: 9'864.0 м³/жил;

2.2.2. Ашигт малтмал олборлох, баяжуулахад ашиглах гадаргын ус: 176'800.0 м³/жил;

2.2.3. Зам, талбайн тоосжилт дарахад ашиглах гадаргын ус: 20'188.8 м³/жил;

2.2.4. Модны усалгаанд: 1'399.95 м³/жил.

2.3. *Усны чанар, найрлага:* 2023 оны 06, 09, 11 дүгээр сард хаягдлын нуурын уснаас дээж авч итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилгээ хийлгэн, шинжилгээний дүнг ус ашиглалтын тайланд хавсарган Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлнэ.

2.4. *Усны эх үүсвэр:*

2.4.1. *Байршил:* Зэргэлдээ төслийн талбай дахь үүсмэл нуураас 2.2 км зайд шугам хоолойгоор ус татна. Унд, ахуйн хэрэгцээний усыг өөрийн эзэмшлийн талбайд байрлах 0.5 л/сек ундаргатай худгаас ашиглана.

2.4.2. *Барилга байгууламж*: Баруун шандын хэсгийн Эргэлтийн усан сан 35'000.0 м³, тунаах сан 178'000.0 м³, Цагаан чулуутын хэсгийн эргэлтийн усан сан 25'000.0 м³, тунаах сан 75'000.0 м³ эзлэхүүнтэй.

2.4.3. *Тоног төхөөрөмжийн нэр, марк*: Caterpillar маркийн экскаватор 7ш, Caterpillar маркийн бульдозер 2ш, Caterpillar маркийн автосамосвал 2ш, Howo маркийн автосамосвал 20ш, Hyundai маркийн эксковатор 2ш, Liugong маркийн утгуурт ачигч 5ш, СБ-60 маркийн хүрдэт шигшүүр 1ш, хоригт цорго гравитаци 1ш, СБ-60 маркийн хүрдэт шигшүүр 50 м³/цаг 1ш, тус тус ашиглана.

2.4.4. *Насосны хүчин чадал*: Зэргэлдээ төслийн талбай дахь үүсмэл нуураас эргэлтийн усан санд ус дамжуулах хуванцар хоолойгоор 2.2 км хоолойгоор ус дамжуулна. Нуураас угаах төхөөрөмжид Д-200-45, Д-200-80 маркийн насосоор 150 мм голчтой, 250 м хоолойгоор ус дамжуулна.

2.5. *Хаягдал усны хэмжээ, стандартын шаардлага*: Тунгаах сангийн усыг хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэхдээ "Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015" стандартыг мөрдлөг болгоно.

2.5.1. Стандартаас давсан агууламжтай хаягдал усанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 тушаалаар батлагдсан "Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам"-ын дагуу төлбөр тооцно.

2.6. *Бохир ус цэвэрлэх барилга байгууламжийн байршил, хүчин чадал, технологи, цэвэрлэх арга, цэвэрлэгээний түвшин*:

2.6.1. Технологийн хаягдал усыг тунгаах нууранд тунгааж, эргүүлэн ашиглана. Стандартаас давсан агууламжтай хаягдал усанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар батлагдсан "Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам"-ын дагуу төлбөр тооцно.

2.6.2. Ахуйн бохир ус зайлуулах цэгийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайд, Эрүүл мэндийн Сайдын 2018 оны А/82/128 дугаар хамтарсан тушаалаар батлагдсан "Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага нь ахуйн бохир ус зайлуулах цэгээ ус тусгаарлагчаар тусгаарлаж тохижуулах журам"-ын дагуу тохижуулж ашиглана.

2.7. *Усны эх үүсвэрийг хамгаалах, усны нөөц хомсдох, бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ, түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээ*: Усны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2.3 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор

2.7.1. Усны эх үүсвэрийг хамгаалах усны нөөц хомсдох бохирдохоос сэргийлж жил бүр түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг төсөвт суулган орон нутгийн захиргаа, байгаль хамгаалагчаас санал авч сэргээн засварлах шаардлагатай булаг шандыг тохижуулах.

2.8. *Усны тоолуур*: Усны тухай хуулийн 30.1.4 дэх заалтыг хэрэгжүүлж, ус татаж буй насосны гаралт дээр тоолуур суурилуулна. Тоолуурын заалтын тэмдэглэлийг тогтмол хөтлөж, баталгаажуулна.

2.8.1. Гэрээнд заагаагүй эх үүсвэрээс ус ашигласан нөхцөлд угаасан элсний хэмжээг уулын ажлын тайланг үндэслэн Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын Сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-ын дагуу ашигласан усны зарцуулалтын хэмжээг тооцно.

2.9. *Ус ашигласны төлбөрийн хэмжээ*:

2.9.1. Ашигт малтмал олборлох, баяжуулахад ашиглах 176'800.0 м³ гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөрт 105'456'780.0 /Нэг зуун таван сая дөрвөн зуун тавин зургаан мянга долоон зуун наян/ төгрөг, зам, талбайн тоосжилт дарахад шаардагдах 20'188.8 м³ гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөрт 1'605'615.0 /Нэг сая заргаан зуун таван мянга зургаан зуун арван таван/ төгрөг, мод усалгаанд ашиглах 1'399.95 м³ гадаргын усны төлбөрт нийт 25'979.0 /Хорин таван мянга есөн зуун далан есөн/ төгрөг, нийт 107'088'374.0 /Нэг зуун долоон сая наян найман мянга гурван зуун далан дөрвөн/ төгрөгийг Төв аймгийн Татварын хэлтсийн дансанд төвлөрүүлнэ. Төлбөрийн 40 хувийг хоёрдугаар, 60 хувийг гуравдугаар улиралд төлнө.

2.9.2. Гэрээнд зааснаас хэтрүүлэн ашигласан усанд Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журам”-д заасны дагуу төлбөр тооцно.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

3.1. Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 30.6, 31.1-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

3.2. Ус ашиглагч нь гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй бол Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.9, 29 дүгээр зүйлийн 29.3 дугаар заалтуудыг үндэслэн Сав газрын захиргааны шийдвэрээр гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцлах бөгөөд Усны тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

3.3. Ус ашиглуулах дүгнэлтээр тавьсан шаардлага зөвлөмжийн хэрэгжилтийн хангаж ажиллана.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг бөгөөд жил бүрийн ус ашиглуулах дүгнэлт, зөвшөөрөл, гэрээг тухайн оны эхний улиралд багтаан байгуулна.

4.3. Тайлант оны уулын ажлын гүйцэтгэлийн тайлан, ус ашиглалтын тайланг үндэслэн гэрээ дүгнэсэн тэмдэглэлийг 2 хувь үйлдэн баталгаажуулах бөгөөд гэрээнд заасан төлбөрийг барагдуулаагүй тохиолдолд дараа оны гэрээ хийгдэхгүй.

4.4. Талуудын тохиролцооноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба өөрчлөлтийг бичгээр үйлдэнэ.

4.5. Гэрээг дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас өмнө цуцалж болно.

4.5.1. Ашиглаж буй усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн;

4.5.2. Аль нэг тал татан буугдсан бол

4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг зөвшилцөлийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд гэрээ болон түүний аль нэг заалттай холбоотой асуудлаар зөвшилцөлд хүрч чадаагүй тохиолдолд асуудлыг холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

УС АШИГЛУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

УС АШИГЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах
албаны ахлах мэргэжилтэн

Төлөвлөлтийн инженер

Д.УРАНЧИМЭГ

Г.РЕНЧИНСАНГИА

Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах
албаны мэргэжилтэн

Хаяг: Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүргийн 15-р хороо, Зайсангийн гудамж, 201-р байр, 13 давхар, 1303 тоот

Э.МЯГМАРСҮРЭН

Харилцах утас: 8811-3110, 8903-7388.

Хаяг: Улаанбаатар хот-16050, БГД, 2-р хороо, Чингүнжавын гудамж, Туул голын сав газрын захиргааны байр, 203 тоот өрөө.

Харилцах утас: (976) 7000-3716, (976) 7000-3714.

Нэгж талбарын дугаар: 4127041923
 Улсын бүртгэлийн дугаар: Э-1415000088
 Гэрчилгээний дугаар: 0000057002

**ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ГАЗАР
 ЭЗЭМШҮҮЛЭХ ГЭРЭЭ**

2023 оны 5 сарын 30 өдөр

№ 04152-2022/00017

Тов аймаг/хот Заамар сум/дүүрэг

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Газрын тухай хууль, Тов аймаг /нийслэл/-ийн Заамар дүүрэг /сум/-ын Засаг даргын 2022 оны 03 сарын 25-ны өдрийн 04152-а48/2022 тоот шийдвэрийг үндэслэн газар эзэмшүүлэгчийг төлөөлж, Тов аймаг/хотын Заамар сум/дүүргийн Газрын албаны мэргэжилтэн Мөнхбат овогтой Цэдэвсүрэн, газар эзэмшигчийг төлөөлж Хавчиггийн ам ХХК-ны Гүйцэтгэх захирал Б.Баярбаатар нар энэхүү гэрээг байгуулав.

Хоёр. Гэрээний нөхцөл

2.1. Газар эзэмшигчид олгосон газрын нийт хэмжээ

11399511 м2

Үүнээс:

Нэгж талбарын тодорхой хэсгийг эзэмших зориулалт Нөөц газар

Тухайн зориулалтаар эзэмших газрын хэмжээ 11399511 м2

Газар эзэмших хугацаа 15 жил

2.2. Газар эзэмших эрхийг улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн буюу Улсын бүртгэлийн ерөнхий хуулийн 9.11-д заасан дундын мэдээллийн санд улсын бүртгэлийн дугаарыг оруулсан өдрөөс эхлэн хуульд заасны дагуу газрын төлбөрийг тооцож ногдуулна.

2.3. Газрын төлбөрийг нэхэмжлэхийн дагуу Татварын албанд тушаана. Газрын төлбөр төлөгч жилийн төлбөрийг тэнцүү хэмжээгээр хуваан улиралд ногдох төлбөрийг дараа сарын 20-ны өдрийн дотор төлөх бөгөөд дараа улирлуудын төлбөрийг урьдчилан төлж болно.

2.4. Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр газрын суурь үнэлгээ, газрын үнэлгээний тойрог, зэрэглэл, бүс, газар эзэмших, ашиглах зориулалтын итгэлцүүр, төлбөрийн хувь, хэмжээ өөрчлөгдсөн тухай бүр уг өөрчлөлттэй холбогдуулан газрын төлбөрийг 30 хоногийн дотор шинэчлэн ногдуулна.

Гурав. Газар эзэмшигчийн эрх

3.1. Гэрээнд заасан зориулалтын дагуу уг газрыг эзэмших, ашиглах;

3.2. Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг газар өмчлөгчөөс гаргуулж авах;

3.3. Газарт учирсан хохирлыг гэм буруугай этгээдээр тогтоосон журмын дагуу нөхөн төлүүлэх;

3.4. Газар эзэмшүүлэх тухай шийдвэр гаргасан этгээдийн зөвшөөрөлтэйгээр эрхийн гэрчилгээгээ бусдад шилжүүлэх, барьцаалах;

3.5. Газар эзэмшигч нь газар эзэмшүүлэх тухай шийдвэр гаргасан этгээдийн зөвшөөрөлтэйгээр тухайн газраа бүгдийг нь буюу зарим хэсгийг бусдад ашиглуулж болно.

3.6. Газрын тухай хууль тогтоомж, газар эзэмших гэрээнд заасан үүргээ зохих ёсоор биелүүлж ирсэн бол эрхийн гэрчилгээний хугацаа дуусахад уг газрыг үргэлжлүүлэн эзэмшихээр эрхийн гэрчилгээний хугацааг сунгуулах /*Эрхийн гэрчилгээний хүчин төгөлдөр байх хугацаа дуусахаас 30-аас доошгүй хоногийн өмнө эзэмшигч нь хугацаа сунгуулах тухай хүсэлтээ тухайн шатны Засаг даргад гаргах*/;

3.7. Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ хүчингүй болсон тохиолдолд эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгосон Засаг даргын шийдвэрийг эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч болон барьцаанд авсан этгээд нь хууль бус гэж үзвэл тухайн шийдвэр гарсан өдрөөс хойш ажлын 10 өдрийн дотор шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.

Дөрөв. Газар эзэмшигчийн үүрэг

- 4.1. Газар эзэмших гэрээнд заасан нөхцөл, болзлыг биелүүлэх;
- 4.2. Газрыг үр ашигтай, зохистой ашиглах, хамгаалах, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас газар ашиглалттай холбогдуулан тавьсан нийтлэг шаардлагыг биелүүлэх;
- 4.3. Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг тогтоосон журмын дагуу хийлгэж байх/ 5 жилд нэг удаа хийлгэнэ./;
- 4.4. Бусдын газар эзэмшихтэй холбогдсон эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихгүй байх;
- 4.5. Газрын төлбөрийг газрын ашигт шинж чанарыг ашигласан эсэхээс үл хамааран хуульд заасан хугацаанд нь төлөх;
- 4.6. Төлбөр төлөх үүргээ хугацаандаа гүйцэтгээгүй тохиолдолд гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.5 хувиар хэтэрсэн хоног тутамд алданги төлөх;
- 4.7. Эзэмшлийн газраа бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг бусдад ашиглуулах бол эрх бүхий Засаг даргаас зөвшөөрөл авч, энэ тухай улсын бүртгэлд бүртгүүлэх;
- 4.8. Газар эзэмшүүлэгчээс газрын эзэмшил ашиглалттай холбогдуулан тавьсан шаардлагыг цаг тухайд нь биелүүлэх;
- 4.9. Кадастрын зураглал гүйцэтгэх эрх бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг өөрийн эдлэн газартаа саадгүй нэвтрүүлж, ажиллах, мэдээлэл авах боломжоор хангах;
- 4.10. Өөрийн эдлэн газрын хилийн эргэлтийн цэгүүдийг газар дээр нь тэмдэглэсэн тэмдэгтийг хамгаалалтандаа авч, бүрэн бүтэн байдлыг хариуцах;
- 4.11. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагыг биелүүлэх;
- 4.12. Эдлэн газрын эргэлтийн цэгүүдийг хөдөлгөсөн, нүүлгэн шилжүүлсэн, устгахгүй байх;
- 4.13. Геодезийн байнгын цэг, тэмдэгт байрлаж байгаа газарт барилга байгууламж барих, газар шорооны ажил хийхдээ сум, дүүргийн Засаг дарга буюу хил хамгаалах ерөнхий газраар уламжлан геодези, зураг зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас зөвшөөрөл авна.
- 4.14. Газар эзэмшүүлэх гэрээг дүгнүүлэх;
- 4.15. Барилга байгууламжийн төлөвлөлтийн эскиз зургийг сум болон аймгийн ерөнхий архитектороор батлуулах;
- 4.16. Барилга байгууламжийн зураг төсөл нь хот, тосгоны батлагдсан ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шийдлүүд, олгогдсон газрын хэмжээ, зориулалттай уялдсан байх бөгөөд барилгажих талбай нь тухайн газрын 70 хувиас илүүгүй байна.
- 4.17. Барилгын улаан шугам тавихад Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын геодези зураг зүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэнг оролцуулан баталгаажуулах;
- 4.18. Гэрээний биелэлт тооцсон дүгнэлтээр илэрсэн зөрчлүүдийг заасан хугацаанд арилгах арга хэмжээ авах;
- 4.19. Эзэмшил, ашиглалтанд байгаа болон орчны 50м хүртэлх нийтийн эзэмшлийн зам талбай, ногоон байгууламжид тохижилт, арилчлгаа хийх;
- 4.20. Холбогдох хууль тогтоомжоор тогтоосон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

Тав. Газар эзэмшүүлэгчийн үүрэг

- 5.1. Газрыг гэрээнд заасан зориулалтын дагуу эзэмшиж байгаа эсэхийг хянах;
- 5.2. Уг газрыг эзэмшүүлэхийн зэрэгцээ дараахь шаардлагыг газар эзэмшигчид тавих эрхтэй. Үүнд:
  - а. Газрыг үр ашигтай, зохистой ашиглах, хамгаалах, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас газар ашиглалттай холбогдуулан тавьсан нийтлэг шаардлагыг биелүүлэх;
  - б. Эзэмшүүлэхээр олгосон газарт зориулалтын бус барилга байгууламж барих, хүн амын амьдрах орчны чанарт сөрөг нөлөө бүхий үйл ажиллагаа явуулахгүй байх;
  - в. Газрыг зориулалтын дагуу эрүүл ахуйн шаардлага хангаж ажиллах;
  - г. Хот тосгоны өнгө үзэмж, эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх шаардлагын дагуу эзэмшилд авсан газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламжтай байлгана.
  - д. Барилгын зургийг эрх бүхий мээгэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлэх ба барилгыг мэргэжлийн байцаагчаар хянуулах;

е. Хот байгуулалтын ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөөнд өөрчлөлт орсон тохиолдолд газар эзэмших гэрээг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авах

5.3. Газрыг гэрээний нөхцөлийн дагуу эзэмшээгүй, энэ талаар тавьсан шаардлагыг биелүүлдээгүй буюу Газрын тухай хуулийн 40.1.1-40.1.6 дугаар зүйлд заасан нөхцөл бий болсон тухайлбал:

а. Эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч газрын тухай хууль тогтоомж, газар эзэмших гэрээний нөхцөл, болзлыг удаа дараа буюу ноцтой зөрчсөн;

б. Газрыг хүн амын эрүүд мэнд, байгаль хамгаалал, үндэсний аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд харшаар ашигласан нь эрх бүхий байгууллагын дүгнэлтээр тогтоогдсон;

в. Шилжүүлж авсан эрхийн гэрчилгээгээ улсын бүртгэлд бүртгүүлж, шинээр гэрээ байгуулаагүй;

г. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагыг биелүүлдээгүй; эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч газрын төлбөрөө хугацаанд нь бүрэн төлөөгүй;

е. Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр* гэрээнд заасан зориулалтын дагуу тухайн газраа 2 жил дараалан ашиглаагүй* зэрэг тохиолдолд гэрээг хүчингүй болгож, мөн хуулийн 62 дугаар зүйлд зааснаар хохирлыг нөхөн төлөхийг шаардах;

ё. Өмнөх гэрээний биелэлтээр илэрсэн зөрчлийг арилгуулах

5.4. Газар эзэмшүүлэх гэрээг жил бүр дүгнэх;

5.5. Холбогдох хууль тогтоомжоор олгогдсон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

Зургаа. Газрын талаарх эд хөрөнгийн эрхийн зарим зохицуулалт

6.1. Газар эзэмшигчийн эзэмшилд байгаа тухайн газар дээрх үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрх өөр этгээдэд шилжвэл газар эзэмших эрх мөн адил шилжих болно, гэж шийдвэрлэнэ.

6.2. Энэхүү гэрээгээр эзэмших газрыг хязгаартай эзэмших эрх бүхий газар ашиглагч байгаа болон ийнхүү ашиглахаар шаардсан бол түүний газар ашиглах нөхцөл, журам нь газрын тухай хуулийн 48-р зүйлд заасан нөхцөлийг дагаж мөрдөх болно. Шаардлагатай гэж үзвэл энэхүү гэрээнд хавсаргаж болно.

6.3. Газар эзэмшигчийн газрыг бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг гэрээний хугацаа дуусахаас өмнө эрх бүхий байгууллага улсын тусгай хэрэгцээнд нөхөн олговортойгоор солих буюу эргүүлэн авах тухай шийдвэр гаргавал уг шийдвэрийн үндэслэл болсон талуудын урьдчилсан тохиролцоо болон бусад эрхийн актаар зохицуулна.

6.4. Гэрээний талуудын шаардлагатай гэж үзсэн бусад нөхцөл: Эзэмших эрх бүхий газраа зориулалтын дагуу эзэмшээгүй болон газрын төлбөрөө хугацаанд нь толж барагдуулаагүй тохиолдолд газар эзэмших эрхийг нь хүчингүй болгох хүртэл арга хэмжээ авч газар дээрх эд хөрөнгийн эрхийн асуудлыг шүүхийн журмаар шийдвэрлэнэ. Мөн зохих зөвшөөрөлгүйгээр газрын хэмжээнд өөрчлөлт оруулсан нөхцөлд газар эзэмших эрхийг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авна.

Жич: “хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр ...” гэдгийг гэнэтийн давагдашгүй хүчний эсхүл байгалийн тогтолцооны өөрчлөлтөөс тухайн газарт нь эвдрэл, элэгдэл, цөлжилт бий болсон, бусдын хууль бус үйлдэл зэрэг газар эзэмшигчээс хамаарах шалтгаан байхгүй байсныг ойлгоно.

“... зориулалтын дагуу газраа 2 жил дараалан ашиглаагүй” гэдгийг газар эзэмшүүлэх тухай гэрээ хийгдсэнээс хойш хуанлийн бүтэн 2 жилийн дотор газар эзэмшигч нь тухайн газар дээрээ гэрээнд заасан нөхцөл, болзол, зориулалтын дагуу тодорхой үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлээгүй /барилга, байгууламж, зам талбай бариагүй, тариалан эрхлээгүй г. м/ байхыг ойлгоно.

Долоо. Бусад зүйл

7.1. Гэрээ нь газар эзэмшигчид газрыг актаар хүлээлгэн өгч, эрх бүхий Засаг дарга газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ олгосон өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

7.2. Газар эзэмшүүлэх гэрээг талууд жил бүр дүгнэх ба газар эзэмшигч гэрээний биелэлтийг жил бүрийн 06-р сарын 25-ны дотор багтаан тайлагнаж, газар эзэмшүүлэгч 07-р сарын 01-ний дотор багтаан дүгнэнэ.

7.3. Газар эзэмшүүлэх гэрээг дүгнүүлдээгүй, өмнөх гэрээний биелэлт тооцсон дүгнэлтээр илэрсэн зөрчлүүдийг арилгах арга хэмжээ аваагүй, дахин давтагдсан тохиолдолд Газрын тухай хууль тогтоомжийн дагуу газар эзэмших, эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгох саналыг холбогдох албан тушаалтанд уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

7.4. Энэхүү гэрээтэй холбоотой бусад асуудлыг Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.

7.5. Газар одгох техникийн нөхцөл болон холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудын дүгнэлтийн дагуу тухайн газар дээр байрлаж буй инженерийн шугам сүлжээг холбогдох байгууллагаас зөвшөөрөл авсаны үндсэн дээр нүүдэгн шилжүүлэх ба түүнтэй холбогдон гарах зардлыг газар эзэмших эрх авсан байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн хариуцна.

Гэрээний талуудын албан ёсны хаяг, харилцах утас:

Газар эзэмшүүлэгч:
Төв аймгийн Заамар сум
Төв аймаг, Заамар сум, Засаг даргын тамгын газрын байр

Утас:

Газар эзэмшигч: Хавчингийн ам ХХК овогтой
Газрын байршил: Төв Заамар 3-р баг, Хайлааст Бумбаг-4 MV-021514
Газар эзэмшигчийн хаяг: Төв Заамар 3-р баг, Хайлааст
Регистр / улсын бүртгэл /-ийн дугаар: /5958989/
Банк, дансны дугаар: I,
Харилцах утас: 88113110

Газар эзэмшигч Хавчингийн ам ХХК нь гэрээний нөцөлийг Газрын нэгдмэл сангийн удирлагын цахим систем /www.egazar.gov.mn/-д цагт зөвшөөрч, баталгаажуулав.

Энэхүү гэрээний нэг хувийг 4127041923 дугаар бүхий нэгж талбарын хувийн хэрэгт хадгалав.

Шилжүүлгийн мэдээлэл
Журналын № : 55437278

Системийн огноо: 2022.03.22 08:31:42

Нэр : ХАВЧИГИЙН АМ ХХК

Илгээгч	Дансны дугаар: 406151500	Нэр ХАВЧИГИЙН АМ ХХК	Дүн 18,455,000.00	MNT	Ханш 1
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: 90 Дансны дугаар: 100900013406	Банкны нэр Төрийн сан Нэр БО нөхөн сэргээх баталгаа	18,455,000.00	MNT	1
Гүйлгээний утга: ЕВ -Хавчгийн Ам ХХК-с MV0-021514 нөхөн сэргээлтийн барьцаа төблөр					

Танд баярлалаа

Дансны тодорхойлолтыг QR код болон дараах холбоосоор хандаж баталгаажуулна уу.
<https://www.etdbm.mn/verify.php>
Баталгаажуулах код: 1D6C8926475A33C5

Шилжүүлгийн мэдээлэл
Журналын № : 102308328

Системийн огноо: 2023.05.12 05:21:12

Нэр : ХАВЧИГИЙН АМ ХХК

Илгээгч	Дансны дугаар: 406151500	Нэр ХАВЧИГИЙН АМ ХХК	Дүн 22,485,000.00	МОНТ	Ханш 1
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: 90 Дансны дугаар: 100900013406	Банкны нэр Төрийн сан Нэр БО нөхөн сэргээх баталгаа	22,485,000.00	МОНТ	1
Гүйлгээний утга: ЕВ -Хавчгийн Ам ХХК-с MV-021514 нөхөн сэргээлтийн барьцаа 50% РД 5958989					

Танд баярлалаа

Дансны тодорхойлолтыг QR код болон дараах холбоосоор хандаж баталгаажуулна уу.
<https://www.etdbm.mn/verify.php>
Баталгаажуулах код: 84D049F2109FBE71

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ

УСНЫ ГАЗАР

Чингүнжавын гудамж, 2 дугаар хороо,
Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар хот, 16050
Утас/Факс: (976-51) 26 55 78, (976-51) 26 55 36,
Цахим шуудан: office@water.gov.mn,
Цахим хуудас: www.water.gov.mn

2023 о. 09 № 01/575

танай 2023 о. 04-ны № 23/10 -т

"ХАВЧИГИЙН АМ" ХХК-Д

Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсэг, танай ирүүлсэн 2023 оны 23/10 тоот хүсэлтийг тус тус үндэслэн 2022 оны хаягдал усны дүгнэлтийг гаргаж, ус бохирдуулсны төлбөрийг тооцон хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хувийг: Туул голын сав газрын захиргаа, Төв аймгийн Татварын хэлтэст.

Хавсралт: 4 хуудастай.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ **Б.БОЛДБААТАР**

162331316

1. Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, утас, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар:

"Хавчигийн ам" ХХК-ийн захирал: Б.Баярбаатар, холбоо барих утасны дугаар:70002200, 88113110 Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011528127, Регистрийн дугаар: 5958989

2. Төслийн нэр, байршил

"Хавчигийн ам" ХХК-ийн Цагаан чулуутын хөндийн дээд хэсгийн алтны шороон ордыг ил аргаар олборлох төслийн талбай нь (тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-021514) Төв аймгийн Заамар сумын төвөөс баруун хойш 20км, "Шижир алт" суурингаас 15км, Бумбат-4 нэртэй газарт байрладаг. Туул голын сав газарт хамаарч байна.

3. Хаягдал ус хаях цэгийн байршил, цэвэрлэгээний арга, түвшин:

"Хавчигийн ам" ХХК-ийн ажилчдын тосгоны унд ахуйн хэрэглээнээс гарсан хаягдал усыг Атморын септик систем суурилуулан битүүмжлэгдсэн орчинд цэвэрлэн хөрсөнд нэвчүүлдэг байна. Технологийн хэрэглээнээс гарсан хаягдал усыг 120'000.0 м³ эзлэхүүнтэй эргэлтийн усан санд хүлээн авч 80'000.00 м³ эзлэхүүнтэй тунгаагуурт нийлүүлэн байгалийн өөрөө цэвэрших энгийн биологийн аргаар цэвэрлэн эргүүлэн технологид ашигладаг байна.

4. Хаягдал усны хэмжээ:

Тус компанийн хаягдал усны хэмжээг ус ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн унд ахуйд 1'153.20 м³/жил, технологийн хэрэглээнд нөхөн сэлбэлтээр авч ашигласан усны хэмжээг 139'200.00 м³/жил, хаягдлын сангаас эргүүлэн авч ашигласан усны хэмжээг 162'286.00 м³/жил байхаар тооцов.

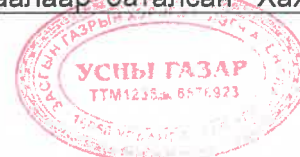
5. Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээ, төрөл:

Унд ахуйн хаягдал ус нь хоногт 50м³-аас бага, технологийн хаягдал усны сорьцонд III улирлаас бусад улиралд лабораторийн шинжилгээ хийлгээгүй тул Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2019 оны А-816/218 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан "Хаягдал усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын жишиг хэмжээ"-г унд ахуйд ажилчдын тосгон 1.5 кг/м³-ээр, технологид бусад үйлдвэрлэл 0.8 кг/м³-ээр тооцов.

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	Шинжилгээний давтамж	Технологийн хаягдал ус /III улирал/	
			MNS 4943:2015 стандартын ЗДХ	Хаягдал усны сорьц дахь бохирдуулах бодисын дундаж агууламж мг/л
1	Жинлэгдэх бодис	0/0/1/0	30.0	8.00
2	Органик бодис /ПИЧ/	0/0/1/0	20.0	2.80
3	Хүнд металл бор /В/	0/0/1/0	0.50	0.08
4	Хүнд металл стронци /Sr/	0/0/1/0	2.00	0.23
5	Хүнд металл /Zn/	0/0/1/0	3.00	0.01
6	Аюултай бохирдуудах бодис /As/	0/0/1/0	0.01	0.02

6. Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ

Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсэг, Засгийн газрын 2019 оны 316 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан "Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ", Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайд, сангийн сайдын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан "Хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын агууламжийг үндэслэн хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээг тогтоох журам, тооцоолох аргачлал", Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар баталсан "Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам", Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайд, Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2019 оны А-816/218 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан "Хаягдал

усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын жишиг хэмжээ"-г тус тус үндэслэн тооцоход **649'305.81** /зургаан зуун дөчин есөн мянга гурван зуун таван төгрөг наян нэгэн мөнгө/ төгрөг ногдож байна.

Ус бохирдуулсны төлбөрийн тооцоо:

Ус ашиглалтын төрөл	Хаягдал усны хэмжээ, м³	Ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр	Нөхөн төлбөр, төгрөгөөр	Нийт төлбөр, төгрөгөөр
Унд ахуйн хаягдал ус	1'153.20	86'490.00	-	86'490.00
Технологи /нөхөн сэлбэлтээр авсан хаягдал ус/	139'200.00	257'165.16	2'694.19	259'859.36
Технологи /хаягдлын сангаас эргүүлэн авч ашигласан хаягдал ус/	162'286.00	299'815.44	3'141.02	302'956.46
Ногдуулсан нийт төлбөр	302'639.20	643'470.60	5'835.21	649'305.81
Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2 дахь заалтын дагуу хаягдлын сангаас эргүүлэн авч ашигласан хаягдал усны төлбөрийг 100% чөлөөлөхөд Улсын төсөвт төвлөрүүлэх ус бохирдуулсны төлбөрийн дүн, төгрөгөөр:				346'349.36

7.Тавигдах шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ

-Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.13 дахь заалт, 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэгт заасны дагуу Туул голын сав газрын захиргаагаар "Хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийн бичиг", "Ус бохирдуулсны төлбөрийн гэрээ"-г дүгнүүлж, сунгуулах;

-Байгаль орчин ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны А-156 дугаар тушаалаар батлагдсан "Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам"-ын 2.1.4, 3.6.1 дэх заалтын дагуу хаягдал усны шугам дээр тоолуур суурилуулах;

-Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайд, Сангийн сайдын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан "Хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын агууламжийг үндэслэн хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээг тооцоолох аргачлал"-ын хүснэгт №2-ийн 14, 32-д заасан хаягдал усанд тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг бүрэн шинжлүүлэх, шинжлүүлээгүй тохиолдолд бохирдуулах бодисыг жишиг хэмжээгээр авч тооцно;

-“Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015” стандартын шаардлагыг хангасан хаягдал усыг байгальд нийлүүлэх, стандартаас давсан бол Усны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.2, Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар баталсан "Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам"-ын дагуу нөхөн төлбөр ногдуулна;

-Хаягдал усны дүгнэлтийг дараа оны эхний улиралд багтаан гаргуулах бөгөөд e-mongolia цахим системээр ирүүлэх;

-Улирал бүр хоёроос доошгүй хаягдал усны сорьц авч, хөндлөнгийн итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлэн, сүүлийн сарын 15-ны дотор ирүүлэх;

-Ус бохирдуулсны төлбөрийг дараа улирлын эхний сарын 20-ны өдрийн дотор харьяалах татварын албанд төлөх;

-Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5-д заасны дагуу усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийн бичиг, хаягдал усны шинжилгээний дүгнэлтүүд, төлбөр төлсөн баримтыг Усны газрын office@water.gov.mn цахим хаягаар 2023 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

УСНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ХЭЛТСИЙН АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН

Handwritten signature

Д.МӨНХЗУЛ

Усны гарын 2023 оны ~~1~~ дугаар сарын ~~0~~-ны өдрийн ~~13~~ доот албан бичгийн хавсралт

“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ийн 2022 оны хаягдал усны төлбөрийн тооцоо

№	Бохирдуулах бодисын төрөл /XXX/	Шинжилгээний давтамж	MNS 4943:2015 стандартын ЗДХ	Хаягдал усны сорьц дахь бохирдуулах бодисын дундаж агууламж		ЗДХ-ээс хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр	Хаягдал усны хэмжээ, м³	Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээ, кг	Бодис тус бүрийн төлбөрийн хэмжээ		Ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр	Нөхөн төлбөр, төгрөгөөр	Нийт төлбөр, төгрөгөөр		
				мг/л	кг/м³					хэмжих нэгж	тариф					
1	2	3	4	5	6	7=5/4	8	9	10=5*9*0.001	11	12	13=10*12	14=13*8-13	15=13+14		
1	Органик бодис /XXX/	0	1500	1500	1.5	0.00	0	1153.20	1729.80	төг/кг	50	86,490.00	-	86,490.00		
2022 оны I үнд ахуйн хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр																
1	Жинлэгдэх бодис	1	30	8	0.008	0.00	0	134709.68	1077.68	төг/кг	50	53,883.87	-	53,883.87		
2	Органик бодис /ПИЧ/	1	20	2.8	0.0028	0.00	0	134709.68	377.19	төг/кг	50	18,859.36	-	18,859.36		
3	Хүнд металл бор /В/	1	0.5	0.08	0.00008	0.00	0	134709.68	10.78	төг/кг	50	538.84	-	538.84		
4	Хүнд металл стронци /Sr/	1	2	0.23	0.00023	0.00	0	134709.68	30.98	төг/кг	50	1,549.16	-	1,549.16		
5	Хүнд металл /Zn/	1	3	0.01	0.00001	0.00	0	134709.68	1.35	төг/кг	20	26.94	-	26.94		
6	Аюултай бохирдуулах бодис /As/	1	0.01	0.02	0.00002	2.00	2	134709.68	2.69	төг/кг	1000	2,694.19	2,694.19	5,388.39		
2022 оны III улирлын нөхөн сэлбэлтээр авсан технологийн хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр																
1	Органик бодис /XXX/	0	800	800	0.8	0.00	0	4490.32	3592.26	төг/кг	50	179,612.80	-	179,612.80		
2022 оны IV улирлын нөхөн сэлбэлтээр авсан технологийн хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр																
2022 оны нөхөн сэлбэлтээр авсан технологийн хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр																
1	Жинлэгдэх бодис	1	30	8	0.008	0.00	0	157050.96	1256.41	төг/кг	50	62,820.38	-	62,820.38		
2	Органик бодис /ПИЧ/	1	20	2.8	0.0028	0.00	0	157050.96	439.74	төг/кг	50	21,987.13	-	21,987.13		
3	Хүнд металл бор /В/	1	0.5	0.08	0.00008	0.00	0	157050.96	12.56	төг/кг	50	628.20	-	628.20		
4	Хүнд металл стронци /Sr/	1	2	0.23	0.00023	0.00	0	157050.96	36.12	төг/кг	50	1,806.09	-	1,806.09		
5	Хүнд металл /Zn/	1	3	0.01	0.00001	0.00	0	157050.96	1.57	төг/кг	20	31.41	-	31.41		
										257,165.16					2,694.19	259,859.36

6	Аюултай бохирдуудах бодис /As/	1	0.01	0.02	0.0000 2	2.00	2	157050.96	3.14	төг/кг	1000	3,141.02	3,141.02	6,282.04
2022 оны III улирлын эргүүлэн ашигласан технологийн хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр														
1	Органик бодис /XXX/	0	800	800	0.8	0.00	0	5235.03	4188.02	төг/кг	50	209,401.20	-	209,401.20
2022 оны IV улирлын эргүүлэн ашигласан технологийн хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр														
2022 оны эргүүлэн ашигласан технологийн хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр														
2022 оны нийт хаягдал усны ус бохирдуулсны төлбөр, төгрөгөөр														
												299,815.44	3,141.02	302,956.46
												643,470.60	5,835.21	649,305.81

БАТЛАВ
ТУУЛ ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН
ЗАХИРГААНЫ ДАРГЫН ҮҮРЭГ
ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Д.НЯМДОРЖ

5633648
УЖА0053

ХАЯГДАЛ УСЫГ БАЙГАЛЬД ШУУД НИЙЛҮҮЛЖ БАЙГАА ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДТЭЙ
БАЙГУУЛАХ УС БОХИРДУУЛСНЫ ТӨЛБӨРИЙН ГЭРЭЭ

Б.БАЯРБААТАР

2023 оны 05 дугаар
сарын 18-ны өдөр

Дугаар ХУТ 23/17

Улаанбаатар хот

Нэг: Ерөнхий зүйл

Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэгт заасны дагуу "Усны газар"-ын гаргасан 2023 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрийн Дугаар 74 тоот хаягдал усны дүгнэлт, Туул голын сав газрын захиргаанаас олгосон 2023 оны 05 дугаар сарын 18-ны өдрийн 23/15 дугаартай Хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг үндэслэн нэг талаас ус ашиглуулагчийг төлөөлж Туул голын сав газрын захиргааны Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах албаны дарга П.Энхбаяр, Ус бохирдуулагчийг төлөөлж Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Зайсангийн гудамж, 201 байр, 1303 тоотод байрлах, Улсын бүртгэлийн 9011528127 дугаартай, 5958989 регистрийн дугаартай "Хавчигийн ам" ХХК-ийн Төлөвлөлтийн инженер Г.Ренчинсангиа нар ус бохирдуулсны төлбөр төлөх талаар харилцан тохиролцон энэхүү гэрээг 1 /Нэг/ жилийн хугацаатай байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

2.1. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усыг "Хүрээлэн буй орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015" стандартын норматив шаардлагад нийцүүлэн байгальд шууд нийлүүлнэ.

2.2. Ус бохирдуулагч нь Усны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсэгт заасны дагуу хаягдал усны чанарыг энэхүү гэрээний 2.1-д заасан стандартын норматив шаардлагад нийцүүлсэн тохиолдолд ус бохирдуулсны төлбөр, стандартын норматив шаардлагад нийцүүлээгүй тохиолдолд ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг хаягдал усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын хэмжээнээс хамааран 2-5 дахин шатлан өсгөх хэлбэрээр тооцож төлнө.

2.2.1. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усны дүгнэлтээр тогтоосон ус бохирдуулсны төлбөр болох 346'349.36 /Гурван зуун дөчин зургаан мянга гурван зуун дөчин есөн төгрөг гучин зургаан мөнгө/ төгрөгийг гэрээний 2.3-т заасан хугацаанд төлнө.

2.3. Төлбөр төлөгч нь Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсэгт заасны дагуу хаягдал усан дахь бохирдуулах бодист ногдох төлбөрийг дараа улирлын эхний сарын 20-ны өдрийн дотор үндсэн бүртгэлтэй харьяалах Татварын албанд төлнө.

2.4. Ус бохирдуулагч нь дараах мэдээллийг улирал тутам Сав газрын захиргаа, харьяалах Татварын албанд хүргүүлнэ. Үүнд:

2.4.1. Хаягдал ус нийлүүлдэг хүн, хуулийн этгээдийн нэр;

2.4.2. Цэвэрлэх байгууламж болон зөөврийн машинаар байгальд хаясан хаягдал усны хэмжээ;

2.4.3. Байгальд нийлүүлсэн хаягдал усны хэмжээ;

2.4.4. Хаягдал усанд байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор хийлгэсэн шинжилгээний дүн;

2.4.5. Бохирдуулах бодисын ялгарал, шилжилтийн системд усны бохирдлын мэдээллийг бүртгүүлнэ;

2.4.6. Ус бохирдуулсны төлбөр төлсөн тайлан;

2.4.7. 2.4.1-ээс 2.4.4-т заасан мэдээллийг Tuul.info20@gmail.com цахим хаягаар ирүүлнэ.

Гурав. Ус ашиглуулагчийн эрх, үүрэг

3.1. Ус бохирдуулагчийг мэдээ, мэдээлэл, удирдлагаар хангаж, хяналт тавина.

3.2. Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.8 дэх хэсэгт заасны дагуу Сав газрын газрын захиргааны дүгнэлтийг үндэслэн Усны тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.4 дэх заалтад заасны дагуу сум, дүүргийн Засаг дарга нь нутаг дэвсгэртээ хаягдал ус зайлуулах цэг тогтооно.

3.3. Сав газрын захиргаа болон сум, дүүргийн Засаг дарга нь хаягдал усыг энэхүү гэрээний 2.1-д заасан стандартын норматив шаардлагад нийцүүлэн цэвэрлэсэн, дахин ашигласан ус бохирдуулагчийг ус бохирдуулсны төлбөрөөс хөнгөлөх, чөлөөлөх жагсаалтыг гаргана.

3.4. Сав газрын захиргаа, сум, дүүргийн Засаг дарга нь хаягдал ус хаях, зайлуулах шаардлагыг зөрчсөн ус бохирдуулагчийн хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг цуцална.

Дөрөв. Ус бохирдуулагчийн эрх, үүрэг

4.1. Ус бохирдуулагч нь Сав газрын захиргаанаас мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө авах, хаягдал ус хаях, зайлуулах цэг тогтоолгох, ногдуулсан ус бохирдуулсны төлбөр болон нөхөн төлбөрийн хэмжээг үндэслэлгүй гэж үзвэл дээд шатны байгууллагад гомдол гаргах эрхтэй.

4.2. Ус бохирдуулагч нь үйл ажиллагаандаа холбогдох хууль, тогтоомж, дүрэм, журам, стандарт, норм норматив, ТЭЗҮ, зураг төсөл, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг мөрдөж ажиллана.

4.3. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усны эзлэхүүнийг тодорхойлох хэмжих хэрэгсэл (тоолуур)-ийг "Ус ашиглалт хэрэглээг тоолууржуулах журам"-д заасны дагуу хаягдал усны шугамын гаргалгаан дээр суурилуулах тоолуур нь гаргалгааны шугамын голчтой адил байх бөгөөд мэдрэгчийн хийц нь хаягдал усны найрлагаас хамааран өөрчлөгдөх, эвдрэх, гэмтэх зэрэг эрсдэлээс хамгаалагдсан эд ангиар хийгдсэн байх шаардлагад нийцүүлэн суурилуулна.

Тав. Бусад

5.1. Хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрөл нь энэхүү гэрээний салшгүй хэсэг байна.

5.2. Ус бохирдуулагч нь ус бохирдуулсны төлбөр, нөхөн төлбөрийг хугацаанд нь төлөөгүй бол Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

5.3. Энэхүү гэрээг сунгах, дуусгавар болгох, хүчингүй болгохтой холбоотой асуудлыг 2 тал харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр шийдвэрлэнэ.

5.4. Энэхүү гэрээтэй холбогдон гарсан аливаа маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрмэлзэх бөгөөд эс тохиролцвол иргэний журмаар шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

Зургаа. Давагдашгүй хүчин зүйл

6.1. Ус бохирдуулагч нь давагдашгүй хүчин зүйл (газар хөдлөлт, үер, гал түймэр, хар салхи, халдварт өвчний тархалт болон байгалийн бусад аюулт үзэгдэл, ажил хаялт) –ийн нөхцөл байдлын улмаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд гэрээний хариуцлагаас /нөхөн төлбөр, торгууль/ чөлөөлөгдөх үндэслэл болно.

6.2. Ус бохирдуулагч нь давагдашгүй хүчин зүйл бий болсныг нотолно.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

УС АШИГЛУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Туул голын сав газрын захиргааны
менежер

...../Д.ЖАРГАЛ/

Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах
албаны дарга

...../П.ЭНХБАЯР/

Усны үнэ тариф, төлбөрийн асуудал
хариуцсан мэргэжилтэн

...../Н.БОЛОР-ЭРДЭНЭ/

Хаяг: Улаанбаатар хот-16050, БГД,
2-р хороо, Чингүнжавын гудамж,
Туул голын сав газрын захиргааны
байр, 203 тоот өрөө.

Харилцах утас: (976) 70003716,
(976) 70003714.

УС БОХИРДУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ийн
Төлөвлөлтийн инженер

...../Г.РЕНЧИНСАНГИА/

Хаяг: Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг,
15-р хороо, Зайсангийн гудамж, 201
байр, 13 давхар, 1303 тоот.

Харилцах утас: (976) 70002200,
(976) 88113110,
(976) 89037388,
(976) 90100632.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд,
Барилга, хот байгуулалтын сайдын
2019 оны 11 дүгээр сарын 22-ны өдрийн
А/719/189 дүгээр тушаалын хавсралт

ХАЯГДАЛ УС ХАЯХ, ЗАЙЛУУЛАХ ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар: 23/15

УСНЫ ГАЗАР

..... -ын гаргасан
/ Дүгнэлт гаргасан байгууллага /
20²³ оны 05 дугаар сарын 09-ны өдрийн хаягдал ус хаях, зайлуулах ..74... тоот
дүгнэлтийг үндэслэн ..... Төв ..... аймаг/нийслэл ..... Заамар.

сум/дүүргийн ..... MV-021514 талбайд ..... байршилтай
/ хаяг /

Алтны шороон ордын үйлдвэрлэлийн

.....
/ үйл ажиллагааны чиглэл /
чиглэлээр хаягдал ус гаргаж байгаа ..... "ХАВЧИГИЙН АМ" ХХК ..... -д
Төв ..... / хүн, хуулийн этгээдийн нэр /
..... аймаг/нийслэл, ... Заамар ..... сум/дүүргийн

48°17'32.73" 104°33'56.83"

..... байршилтай хаягдал
ус зайлуулах цэг буюу хүрээлэн буй орчинд болон төвлөрсөн бохир усны
шугамд жилд ..... 302.6 ..... мян.м³ хаягдал усыг "Хүрээлэн байгаа
орчин, Усны чанар, хаягдал ус, ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015",
"Хүрээлэн байгаа орчин, усны чанар, Ариутгах татуургын сүлжээнд
нийлүүлэх хаягдал ус, ерөнхий шаардлага MNS 6561:2015" стандартаар
тогтоосон норматив шаардлагад нийцүүлэн хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг
/ аль нь болохыг доогуур нь зурах /

нэг жилийн хугацаагаар олгож, ус бохирдуулсны төлбөрийн гэрээ болон
дүгнэлтийг зөрчөөгүй тохиолдолд зөвшөөрлийг жил бүр сунгагдсанд тооцно.
Хаягдал усны хэмжээ болон хаягдал ус зайлуулах цэг, төвлөрсөн бохир усны
шугамын байршил өөрчлөгдсөн тохиолдолд тухай бүр шинээр зөвшөөрөл олгоно.

ТУУЛ ГОЛЫН САВ

ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГА

/ Зөвшөөрөл олгосон байгууллага /

Тамга

Зөвшөөрлийн бичиг олгосон.

.....
/ Гарын үсэг /

/... Д.НЯМДОРЖ ..... /

/ Гарын үсгийн гайлал /

2023... оны 05... -р сарын 18.. -ны өдөр

Бүртгэлийн дугаар . . . . .

Нууцын зэрэглэл: . . .

Гэрээний дугаар: . . .

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ “БУМБАТ-4” АШИГЛАЛТЫН
ТАЛБАЙД ХИЙСЭН АРХЕОЛОГИЙН АВРАН ХАМГААЛАХ МАЛТЛАГА
СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Гүйцэтгэгч: *А. Эрдэнэболд* Эрдэнэболд - доктор (Ph.D), дэд профессор,
Түүх, Угсаатан зүйн хүрээлэнгийн гэрээт эрдэм
шинжилгээний ажилтан

Б.Очир Б.Очир - магистр, Түүх угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Э.Мижиддорж Э.Мижиддорж - магистр, МУИС-ийн
Улаанбаатар сургуулийн Түүх, Археологийн
тэнхимийн багш

Б.Галбадрах Б.Галбадрах - магистр, МУИС-ийн Улаанбаатар
сургуулийн Түүх, Археологийн тэнхимийн багш

М.Нямбат М.Нямбат - магистр, Түүх, Угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Б.Өнөрбаяр Б.Өнөрбаяр - археологич

Санхүүжүүлэгч байгууллага:

“Хавчигийн ам” ХХК

Захиалагч байгууллага:

“Хавчигийн ам” ХХК

Тайлан өмчлөгч:

Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэн,
13343 Улаанбаатар, Жуковын гудамж-77
ШУА-ийн нэгдсэн I байр
Утас: 458305/455028
Цахим шуудан: history@mas.ac.mn

9019090238.ш.90957

УЛААНБААТАР
2022

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ ТҮҮХ, УГСААТНЫ ЗҮЙН ХҮРЭЭЛЭН

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ “БУМБАТ-4” АШИГЛАЛТЫН ТАЛБАЙД ХИЙСЭН АРХЕОЛОГИЙН АВРАН ХАМГААЛАХ МАЛТЛАГА СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Гүйцэтгэгч:

Л.Эрдэнэболд - доктор (Ph.D), дэд профессор,
Түүх, Угсаатан зүйн хүрээлэнгийн эрдэм
шинжилгээний ажилтан

Б.Очир – магистр, Түүх угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Э.Мижиддорж - магистр, МУИС-ийн
Улаанбаатар сургуулийн Түүх, Археологийн
тэнхимийн багш

Б.Галбадрах - магистр, МУИС-ийн Улаанбаатар
сургуулийн Түүх, Археологийн тэнхимийн багш

М.Нямбат - магистр, Түүх, Угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Б.Өнөрбаяр - археологич

Захиалагч байгууллага:

“Хавчигийн ам” ХХК

Тайлан өмчлөгч:

Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэн.

13343 Улаанбаатар, Жуковын гудамж-77

ШУА-ийн нэгдсэн I байр

Утас: 458305/455028

Цахим шуудан: history@mas.ac.mn

УЛААНБААТАР

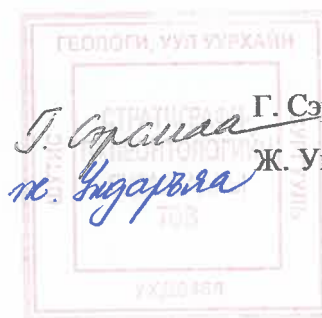
2022

“БУМБАТ” ХХК–НЫ ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“БУМБАТ-4” НЭРТЭЙ XV-017150 ТООТ (1445,12 ГА) АШИГТ МАЛТМАЛЫН
ХАЙГУУЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ТАЛБАЙД ЯВУУЛСАН
ПАЛЕОНТОЛОГИЙН ХАЙГУУЛ, ТАНДАН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН
ДҮГНЭЛТ

Тайлан бичсэн :

Г. Сэрсмаа / Ph. D /

Ж. Ундарьяа / Ph. D /

Улаанбаатар хот 2019 он

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН МУ-021514 ДУГААР БҮХИЙ АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫН 2023 ОНЫ 05-Р САРЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ТАЙЛАН**

БОЛОВСРУУЛСАН: “И ЭЙЧ ЭС ЭМ” ХХК

ЗАХИРАЛ: С.ХАНДСҮРЭН

**УЛААНБААТАР ХОТ
2023 ОН**

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших "Хавчигийн ам" ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
ХӨРСНИЙ ЛАБОРАТОРИ**
Хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг,
7-р хороо, Эрхүүгийн гудамж, 11-р хороолол
Утас: +976 99141955
E-mail: soilab.igg@gmail.com

Хөрсний задлан шинжилгээний дүн

Дээж авсан газрын нэр: Төв аймаг, Заамар сум, МУ-021514,
алтны шороон орд
Дээж шинжилүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Хавчигийн ам" ХХК
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023 он 05 сар 10

Хөрсний химийн үндсэн шинж

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	pH _{н.о} (1:5)	CaCO ₃ %	Ялзмаг %	EC _{2.5} dS/m	Хөдөлгөөнт, мг/100г	
							P ₂ O ₅	K ₂ O
1	шимт хөрс	48 17 02.8 104 34 06.5	8.43	0.00	4.674	0.162	2.63	27.4

Хөрсний ширхэгийн бүрэлдэхүүн

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	Ширхэгийн хэмжээ, % (мм-ээр)		
			Элс (2-0.05мм)	Тоос (0.05-0.002мм)	Шавар (< 0.002мм)
1	шимт хөрс	48 17 02.8 104 34 06.5	36.5	48.3	15.2

Товч дүгнэлт:

Хөрс нь шүлтлэг урвалын орчинтой, карбонатгүй, ялзмагийн агууламжаар дунд зэрэг, цахилгаан дамжуулах чанар бага буюу давсжилтгүй, хөдөлгөөнт фосфор болон калийн хангамжаар дунд зэрэг, механик бүрэлдэхүүн хөнгөн шавранцар. Хөрсний үржил шимийн ерөнхий түвшин дундаж.

Шинжилгээний арга

pH. EC-MNS ISO 10390:2001- Ионометр, кондуктометр
CaCO₃-Кальциметр (10% HCl)
Ялзмаг-Тюрин (Walkley & Black)
Хөдөлгөөнт фосфор, кали-Спектрофотометр, Делен фотометр-Мечигин (1% (NH₄)₂CO₃)
Хөрсний ширхэгийн бүрэлдэхүүн-Гидрометрийн арга

Хөрсний лабораторийн эрхлэгч, доктор Х.Золжаргал

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

ХЯНАЛТЫН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ
/Central inspection laboratory/

Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг 2 хороо
Хуучингийн Үлдэц Уулс 2810023

**ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН
СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС**
/Test result of accredited laboratory/

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр /Customer name/: "Хаан Булаг Интернэйшнл" ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт /Analysis type/	Дээжний дугаар /Sample number/	Дээжний хаяг, байршил /Sample location/	Уст цагийн төрөл /Type of water/	
Бохир усны хими	№ 527	Төв аймаг, Заамар сум, MV-005028, Алтны шороон орд, Бохир нуурын ус	Бохир ус	48°16'44.2" 104°30'24.4"

Дээжний хэмжээ /Quantity of sample/	Дээж хүлээн авсан огноо /Receiving date/	Шинжилсэн огноо /Analyzing date/	Хэвлэсэн огноо /Printed date/	Техникийн шаардлага /Technical requirements/
1.5л / 1.5L /	2023.05.08	2023.05.08-05.25	2023.05.31	MNS 4943:2015

№	Үзүүлэлт /Parameters/	Шинжлэх аргын стандарт /Test method/	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ /Technical specification/	Үр дүн /Test result/
1	pH-Усны орчин /Hydrogen ions, mg/l /	MNS ISO 10523-2001	6.0-9.0	6.80
2	Аммони, (NH ⁴⁺) мг/л /Ammonia, mgN/l /	MNS ISO 4428:1997	-	0.57
3	Хлорид, Cl ⁻ , мг/л /Chloride Cl ⁻ mg/l /	MNS ISO 9297: 2007	-	24.81
4	Сульфат (SO ₄) ²⁻ мг/л / Sulfate, mg/l /	MNS ISO 6271:2011	-	16.51
5	Умбуур бодис, мг/л /TSS, mg/L /	MNS ISO 11923:2001	<30.0	38.00
6	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч (ХХХ), мг/л /COD, mg/l /	ХТЛ-CA3-4/02	<50.0	153.90
7	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч (БХХ), мг/л /BOD, mg/l /	ХТЛ-CA3-4/01	<20.0	59.19
8	Нитрит (NO ₂), мг/л / Nitrite, mgN/l /	MNS ISO 4431:2005	-	0.02
9	Нитрат (NO ₃), мг/л / Nitrate, mgN/l /	MNS ISO 7890-3:2001	-	0.06

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Химич /Chemist/ ..... Н. Халиунаа / KHALIUNA N /

Хянасан /Approved/:

Лабораторийн эрхлэгч / Head of laboratory/ ..... Д.Мөнхзүл / MUNKHJUL D MSc /

Хуудас/ page: 1/1

Сорилтын дүнгийн хуудас нь тухайн сорилд хамаарна. /The test result report is applicable to the sample/
Сорилтын лабораторийн зөвшөөрөгчидээ хуулбарласаар хэвлэж болно. /It is prohibited to reproduce the results without laboratory authorization/

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших "Хавчигийн ам" ХХК-ийн нэртэй
MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР
ЗЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

ХЯНАЛТЫН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ
/Central inspection laboratory/

Төв аймгийн 111 багийн 2 дугаар
Цэцэрлэгийн гудамж урсгал 14000071

**ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН
СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС**
/ Test result of accredited laboratory /

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр / Customer name /: "Хаван Булаг Интернэйшнл" ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт /Analysis type/	Дээжний дугаар /Test number/	Дээжний хаяг, байршил /Sample location/	Уст цагийн төрөл /Type of water/	
Цэвэр усны хими	№ 526	Төв аймаг, Заамар сум, MV-005028, Алтны шороон орд, цэвэр нуурын ус	Гадаргын ус	48°16'47.9" 104°30'22.1"

Дээжний хэмжээ /Quantity of sample/	Дээж хүлээн авсан огноо /Receiving date/	Шинжилсэн огноо /Analyzing date/	Хэвлэсэн огноо /Printed date/	Техникийн шаардлага /Technical requirements/
1.5л/ 1.5l	2023.05.08	2023.05.08-05.16	2023.05.19	MNS 4586:98

№	Үзүүлэлт /Parameters/	Шинжлэх аргын стандарт /Test method/	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ /Technical specification/	Үр дүн / Test result/
1	pH-Усны орчин /Hydrogen ions/	MNS ISO 10523-2001	6.5-8.5	7.29
2	Цахилгаан дамжуулах чанар, мСм/см /Electrical conductivity/	MNS ISO 7888:1999	-	0.34
3	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л /Total hardness, mg-eq/L/	MNS ISO 6059:2005	-	2.80
4	Кальци, (Ca ²⁺) мг/л /Calcium ion, mg/L/	MNS 1097:1970	-	34.07
5	Магни, (Mg ²⁺) мг/л /Magnesium ion, mg/L/	MNS 1097:1970	-	13.38
6	Карбонат, (CO ₃ ⁻) мг/л /Carbonate ion, mg/L/	MNS ISO 9963-1:2005	-	0.10
7	Хлорид, (Cl ⁻) мг/л /Chloride ion, mg/L/	MNS ISO 9297:2005	<300.0	12.76
8	Гидрокарбонат, (HCO ₃ ⁻) мг/л /Hydrocarbon ion, mg/L/	MNS ISO 9963-1:2005	-	152.50
9	Нитрит, (NO ₂ ⁻) мг/л /Nitrite ion, mg/L/	MNS 4431-2005	<0.02	0.006
10	Нитрат, (NO ₃ ⁻) мг/л /Nitrate ion, mg/L/	MNS ISO 7890-3:2001	<9.0	0.33
11	Төмөр, (Fe ³⁺) мг/л /Fertium ion, mg/L/	MNS 4430:2005	-	0.13
12	Сульфат, (SO ₄ ²⁻) мг/л /Sulfate ion, mg/L/	MNS 6271:2011	<100.0	31.47
13	Хуурай үлдэгдэл, мг/л /TDS, mg/L/	MNS 4423:1997	-	121.00
14	Натри +Кали, (Na ⁺ , K ⁺) мг/л /Sodium+Potassium ion, mg/L/	MNS 1097:1970	-	17.00
15	Аммони, (NH ₄ ⁺) мг/л /Ammonia ion, mg/L/	MNS 1097:1970	<0.5	0.40

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Химич /Chemist/

Ө.Энхбаясгалан /Enkhbayasgalan, U/

Хянасан /Approved/:

Химич /Chemist/

Н.Халиунаа /Khalinaa, N/

Хянасан /Approved/:

Лабораторийн эрхлэгч /Head of laboratory/

Д.Мөнхзүл /Munkhzul, D MSc/

Хуудас/ page: 1/1

Сорилтын дүнгийн хуудас нь тухайн оролцонд хамарна /The test result report is applicable to the sample/
Сорилтын лабораторийн мөхөөрөлтгүйгээр хуульчлалыг хориглоно. It is prohibited to reproduce the results without laboratory authorization/

**ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
ХӨРСНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг,
7-р хороо, Эрхүүгийн гудамж, 11-р хороолол

Утас: +976 99141955

E-mail: soillab.IGG@gmail.com

Хөрсний задлан шинжилгээний дүн

Дээж авсан газрын нэр: Төв аймаг, Заамар сум, МУ-021514,
алтны шороон орд

Дээж шинжлүүлсэн байгуулага, хувь хүн: "Хавчигийн ам" ХХК

Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023 он 05 сар 10

Хөрсний химийн үндсэн шинж

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	pH _{H₂O} (1:5)	CaCO ₃ %	Ялзмаг %	EC _{2.5} dS/m	Хөдөлгөөнт, мг/100г	
							P ₂ O ₅	K ₂ O
1	шимт хөрс	48 17 02.9 104 34 06.5	8.43	0.00	4.674	0.162	2.63	27.4

Хөрсний ширхэгийн бүрэлдэхүүн

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	Ширхэгийн хэмжээ, % (мм-ээр)		
			Элс (2-0.05мм)	Тоос (0.05-0.002мм)	Шавар (< 0.002мм)
1	шимт хөрс	48 17 02.9 104 34 06.5	36.5	48.3	15.2

Товч дүгнэлт:

Хөрс нь шүлтлэг урвалын орчинтой, карбонатгүй, ялзмагийн агууламжаар дунд зэрэг, цахилгаан дамжуулах чанар бага буюу давсжилтгүй, хөдөлгөөнт фосфор болон калийн хангамжаар дунд зэрэг, механик бүрэлдэхүүн хөнгөн шавранцар. Хөрсний үржил шимийн ерөнхий түвшин дундаж.

Шинжилгээний арга

pH, EC-MNS ISO 10390:2001- Ионметр, кондуктометр

CaCO₃-Кальциметр (10% HCl)

Ялзмаг-Тюрин (Walkley & Black)

Хөдөлгөөнт фосфор, кали-Спектрофотометр, Дөлөн фотометр-Мачигин (1% (NH₄)₂CO₃)

Хөрсний ширхэгийн бүрэлдэхүүн-Гидрометрийн арга

Хөрсний лабораторийн эрхлэгч, доктор (PhD) Х.Золжаргал

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛГА №: 2023/706-4-1

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: ХААН БУЛАГ ИНТЕРНЭЙШНЛ ХХК ГӨВ АЙМАГ ЗААМАР СУМ/

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ЭЛЕМЕНТ, %										ЭЛЕМЕНТ, мг/кг				Хөрс, 2
			Na	Ca	Mg	K	Fe _{тит}	As	Ba*	Be	Bi	Cd					
1	Л-10314	ШТС	0.80	2.72	1.37	1.63	3.57	44.45	394.7	1.03	<10.0	<1.0	20.00	-	-	-	3.00
			MNS5850:2019														

ДЭЭЖИЙН ТӨРӨЛ, ТОО:

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ЭЛЕМЕНТ, мг/кг																
			Co	Cr	Cu	La	Li	Mn	Mo	Ni	P	Pb							
1	Л-10314	ШТС	20.83	99.00	28.42	18.10	29.68	625.6	<5.0	45.42	606.0	8.10	50.00	150.0	100.0	5.00	150.0	-	100.0
			MNS5850:2019																

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ЭЛЕМЕНТ, мг/кг											
			Sb	Se	Sr*	Ti	V	Y	Zn	Zr**				
1	Л-10314	ШТС	<10.0	<5.0	209.4	4147	111.3	22.09	66.32	85.55	-	300.0	-	-
			MNS5850:2019											

Чанарын менежер Д. Пүрэвжаргал

Тайлбар: * - Бүрэн задрахгүй, /Хялалт тоон угтга/

Сорилтын үр дүн зөвхөн тухайн дээжний хэлбэрийн тусгай асуудлыг манай лаборатори харилцахгүй болно.

ХҮЛЭЭН АВСАН ОГНОО: 2023.05.08

ШИНЖИЛСЭН ОГНОО: 2023.05.10

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: ХИЙГДСЭН.

ХУУДАСНЫ ТОО: 1

Хамтран ажилласан тандь талархиа.

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛГА №: 2023/706-4-2

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: ХААН БУЛАГ ИНТЕРНЭЙШНЛ ХХК /ТӨВ АЙМАГ ЗААМАР СУМ/

ДЭЭЖИЙН ТӨРӨЛ, ТОО:

Хөрс, 2

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, %										ЭЛЕМЕНТ, мг/кг				
				Na	Ca	Mg	K	Fe _{total}	As	Ba*	Be	Bi	Cd					
1	Л-10315	Засваралт талбай	хөрс	0.85	2.46	1.24	1.65	3.93	48.83	423.6	1.14	<10.0	<1.0	20.00	-	-	-	3.00
				MNS5850:2019														

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, мг/кг																
				Co	Cr	Cu	La	Li	Mn	Mo	Ni	P	Pb							
1	Л-10315	Засваралт талбай	хөрс	22.79	109.8	33.09	16.97	32.46	823.7	<5.0	51.70	708.8	9.65	50.00	150.0	100.0	5.00	150.0	-	100.0
				MNS5850:2019																

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, мг/кг																
				Sb	Se	Sr**	Ti	V	Y	Zn	Zr**									
1	Л-10315	Засваралт талбай	хөрс	<10.0	<5.0	190.5	3915	117.2	19.89	78.54	71.83	-	800.0	-	150.0	-	300.0	-	-	-
				MNS5850:2019																

Чанарын менежер:

Д. Пүрэвжаргал

Тайлбар: *-Бүрэн задралгүй, /Хэвээ тоон утга/

Сорилтын үр дүн зөвхөн тухайн дээжний хамгийн дээжлэлийн талбайг 1 сар хүрээ хугацаагаар хадгална.

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: хийгдсэн.

ХҮЛЭЭН АВСАН ОГНОО: 2023.05.08

ШИНЖИЛСЭН ОГНОО: 2023.05.10

ХУУДАСНЫ ТОО: 1

Хамтран ажигласан таньд талархлаа.

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН MV-021514 ДУГААР БҮХИЙ АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫН 2023 ОНЫ 08-Р САРЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ТАЙЛАН

БОЛОВСРУУЛСАН : “И ЭЙЧ ЭС ЭМ” ХХК

ЗАХИРАЛ :

УЛААНБААТАР ХОТ
2023 ОН

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

ХАНЛАБ ХХК
Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 17-р хороо, Богд Жавзандамба
Гудамж 34/6 тоот, Хан Рашаан компанийн байр
Утас: 70109968, 99995316
<http://www.khanlab.mn>

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛГА №: 2023/1254-7

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: ХАВЧИГИЙН АМ ХХК /ГӨВ АЙМАГ ЗААМАР СУМ/

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, %								ЭЛЕМЕНТ, мг/кг				Хөрс, 1		
				Na	Ca	Mg	K	Fe _{minr}	As	Ba*	Be	Bi	Cd					
1	J1-14625	ШТС	хөрс	1.55	3.40	1.30	2.36	3.55	15.98	440.9	1.82	<10.0	<1.0	20.00	-	-	-	3.00
				MNS5850:2019														

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, мг/кг																
				Co	Cr	Cu	La	Li	Mn	Mo	Ni	P	Pb							
1	J1-14625	ШТС	хөрс	17.04	60.05	27.43	23.55	36.04	724.4	<5.0	36.37	690.2	17.06	50.00	150.0	100.0	5.00	150.0	-	100.0
				MNS5850:2019																

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, мг/кг																
				Sb	Se	Sr*	Ti	V	Y	Zn	Zr*									
1	J1-14625	ШТС	хөрс	<10.0	<5.0	328.7	3754	86.95	21.80	74.69	81.51	-	300.0	-	-	-	-	-	-	-
				MNS5850:2019																

Чанарын менежер:

Д. Пүрэвжаргал

Тайлбар: *Бурин задарсгүй, Хяналт тоолт утга/

Шинжилгээний үнэмлэхүйтэй дүржлийг 1-сэр хүргэл хуушиагаар хэлэлцэнэ.

Сорилтын үр дүн зөвхөн тухайн дэжжид хамарна. Дэжжлтийн талварх асуудлыг манай лаборатори харуулахгүй болно.

ХҮҮЛЭЭН АВСАН ОГНОО: 2023.08.11

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: хийгдсэн.

ШИНЖИЛСЭН ОГНОО: 2023.08.29

ХУУДАСНЫ ТОО: 1

Хамтран ажигласан танд талархлаа.

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам”ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

ХЯНАЛТЫН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ
/Central inspection laboratory/

Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-хороо,
Чингүнжавын гудамж Утас:70180075

**ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН
СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС**
/Test result of accredited laboratory/

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр /Customer name/: “Хавчигийн ам”ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт <i>/Analysis type/</i>	Дээжний дугаар <i>/Sample number/</i>	Дээжний хаяг, байршил <i>/Sample location/</i>	Уст цэгийн төрөл <i>/Type of water</i>	
Бохир усны хими/микробиологи	№ 1271	Төв аймаг, Заамар сум, Бохир нуурын ус	Бохир ус	48°18'7" 104°55'31"

Дээжний хэмжээ <i>/Quantity of sample/</i>	Дээж хүлээн авсан огноо <i>/Receiving date/</i>	Шинжилсэн огноо <i>/Analyzing date/</i>	Хэвлэсэн огноо <i>/Printed date/</i>	Техникийн шаардлага <i>/Technical requirements/</i>
1.5л / 1.5L /	2023.08.09	2023.08.09-08.15	2023.08.16	MNS 4943:2015

№	Үзүүлэлт <i>/Parameters/</i>	Шинжлэх аргын стандарт <i>/Test method/</i>	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ <i>/Technical specification/</i>	Үр дүн <i>/ Test result/</i>
1	pH-Усны орчин <i>/Hydrogen ions, mg/l /</i>	MNS ISO 10523-2001	6.0-9.0	8.16
2	Аммони, (NH ⁴⁺) мгN/л <i>/Ammonia, mgN/l/</i>	MNS ISO 4428:1997	-	0.00
3	Хлорид, Cl ⁻ , мг/л <i>/Chloride Cl⁻ mg/l /</i>	MNS ISO 9297: 2007	-	42.54
4	Сульфат (SO ₄) ²⁻ мг/л <i>/ Sulfate, mg/l /</i>	MNS ISO 6271:2011	-	15.38
5	Умбуур бодис, мг/л <i>/TSS, mg/L /</i>	MNS ISO 11923:2001	<30.0	14.00
6	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч , (XXX) , мг/л <i>/COD, mg/l /</i>	ХТЛ-СА3-4/02	<50.0	48.20
7	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч , (БХХ) , мг/л <i>/BOD, mg/l /</i>	ХТЛ-СА3-4/01	<20.0	18.53
8	Нитрит (NO ₂), мгN/л <i>/ Nitrite, mgN/l /</i>	MNS ISO 4431:2005	-	0.00
9	Нитрат (NO ₃), мгN/л <i>/ Nitrate, mgN/l /</i>	MNS ISO 7890-3:2001	-	0.00
10	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч 1 мл-т	MNS 5668:2006	илрэхгүй	Илэрсэн

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Химич /Chemist/..... Н. Халиунаа /KHaliunaa.N MSc/

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Микробиологич / Microbiologist /..... Г. Нарансолонго / Naransolongo. G/

Хянасан /Approved/:

Лабораторийн эрхлэгч / Head of laboratory/..... Д.Мөнхзул / Munkhzul.D MSc/ -2

Хуудас/ page: 1/1

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

ХЯНАЛТЫН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

/Central inspection laboratory/
Улаанбаатар хот Баянгол дүүрэг 2-р хороо
Чингүнжавын гудамж Утас:70180075

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС
/Test result of accredited laboratory/

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр /Customer name/: “Хавчигийн ам” ХХК

Дээжний дугаар /Test number/	Дээжний хаяг, байршил /Sample location/			Уст цэгийн төрөл /Type of water/	
№ 1271	Төв аймаг, Заамар сум, МУ-021514, Бохир нуурын ус			Бохир ус	48°18.7’ 104°55’31”
Дээжний тоо, хэмжээ /Quantity of the sample/	Дээж хүлээн авсан огноо /Date receipt/	Шинжилсэн огноо /Analyzing date/	Хэвлэсэн огноо /Printed date/	Техникийн шаардлага / Technical requirements/ MNS 4943:2015	
1.5л / 1.5L /	2023.08.09	2023.08.09- 08.15	2023.08.16	Шинжилгээний аргын стандарт /Test method/ MNS ISO 11885:2011 /ICP/	

№	Үзүүлэлт /Parameters/	ЗДХ /Technical specification/ мг/л	Үр дүн /Test result/	№	Үзүүлэлт /Parameters/	ЗДХ /Technical specification/ мг/л	Үр дүн /Test result/
1	Манган, (Mn) мг/л /Manganese, Mn, mg/L /	<0.5	<0.005	11	Хөнгөнцагаан, (Al), мг/л /Aluminum, Al, mg/L /	<0.5	<0.0026
2	Никель, (Ni) мг/л /Nickel, Ni, mg/L /	<0.2	0.0019	12	Лити, (Li) мг/л /Lithium, Li, mg/L /	-	0.0031
3	Зэс, (Cu) мг/л /Copper, Cu mg/L /	<1.0	<0.0025	13	Бари, (Ba) мг/л /Barium, Ba, mg/L /	<1.5	<0.0066
4	Кадми, (Cd) мг/л /Cadmium, Cd mg/L /	<0.03	<0.0017	14	Мөнгө, (Ag) мг/л /Silver, S, mg/L /	-	<0.0031
5	Кобальт, (Co) мг/л /Cobalt, Co, mg/L /	<0.02	<0.0057	15	Бор, (B) мг/л /Bor, B, mg/L /	<0.5	<0.0043
6	Хар тугалга, Pb мг/л /Lead, Pb mg/L /	<0.1	<0.0007	16	Галли, (Ga) мг/л /Gallium, Ga, mg/L /	-	<0.0031
7	Цайр, (Zn) мг/л /Zinc, Zn, mg/L /	<3.0	<0.0085	17	Стронци, (Sr) мг/л /Strontium, Sr, mg/L /	<2.0	0.0024
8	Нийт хром (Cr) мг/л /Chromium, Cr, mg/L /	<0.3	<0.0052	18	Инди, (In) мг/л /Indium, In, mg/L /	-	<0.0026
9	Нийт төмөр (Fe) мг/л /Iron, Fe, mg/L /	<1.0	0.0044	19	Талли, Ta мг/л /Tallium, Tl mg/L /	-	<0.0017
10	Бисмут, (Bi) мг/л /Bismuth, Bi, mg/L /	<0.001	<0.0025	20	Ванади, V мг/л /Vanadium, V mg/L /	<0.1	<0.0649

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Химич /Chemist/.....Н. Халиунаа /KHaliunaa.N MSc/

Хянасан /Approved/:

Лабораторийн эрхлэгч/ Head of laboratory..... Д.Мөнхзүл /Munkhzul D MSc/ - ~

Хуудас1/1

Энэхүү сорилтын дүн нь тухайн дээжний хувьд хүчинтэй. /The test result report is applicable to the sample/
Сорилтын лабораторийн зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлахыг хориглоно. /It is prohibited to reproduce the results without laboratory authorization/

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам”ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

ХЯНАЛТЫН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ
/Central inspection laboratory/

Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-хороо,
Чингүнжавын гудамж Утас: 70180075

**ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН
СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС**
/ Test result of accredited laboratory /

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр / Customer name /: “Хавчигийн ам”ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт <i>/Analysis type/</i>	Дээжний дугаар <i>/Test number/</i>	Дээжний хаяг, байршил <i>/Sample location/</i>	Уст цэгийн төрөл <i>/Type of water/</i>	
Цэвэр усны хими	№ 1270	Төв аймаг, Заамар сум, МҮ-021514 Алтны шороон орд, Цэврийн нуур	Гадаргын ус	48°17'54" 104°35'40"

Дээжний хэмжээ <i>/Quantity of sample/</i>	Дээж хүлээн авсан огноо <i>/Receiving date/</i>	Шинжилсэн огноо <i>/Analyzing date/</i>	Хэвлэсэн огноо <i>/Printed date/</i>	Техникийн шаардлага <i>/Technical requirements/</i>
5.0л/ 5.0л	2023.08.09	2023.08.09-2023.08.22	2023.09.11	MNS 4586:98

№	Үзүүлэлт <i>/Parameters/</i>	Шинжлэх аргын стандарт <i>/Test method/</i>	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ <i>/Technical specification/</i>	Үр дүн <i>/ Test result/</i>
1	pH-Усны орчин <i>/Hydrogen ions/</i>	MNS ISO 10523-2001	6.5-8.5	8.59
2	Цахилгаан дамжуулах чанар, мСм/см <i>/Electrical conductivity/</i>	MNS ISO 7888:1999	-	0.26
3	Карбонат, (CO ³⁻) мг/л <i>/Carbonate ion, mg/L</i>	MNS ISO 9963-1:2005	-	0.25
4	Гидрокарбонат, (HCO ³⁻) мг/л <i>/Hydrocarbon ion, mg/L</i>	MNS ISO 9963-1:2005	-	143.35
5	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л <i>/Total hardness, mg-eq/L</i>	MNS ISO 6059:2005	-	2.72
6	Кальци, (Ca ²⁺) мг/л <i>/Calcium ion, mg/L</i>	MNS 1097:1970	-	33.27
7	Магни, (Mg ²⁺) мг/л <i>/Magnesium ion, mg/</i>	MNS 1097:1970	-	12.89
8	Хлорид, (Cl ⁻) мг/л <i>/Chloride ion, mg/L</i>	MNS ISO 9297:2005	<300.0	12.76
9	Хуурай үлдэгдэл, мг/л <i>/TDS, mg/L</i>	MNS 4423:1997	-	189.00
10	Сульфат, (SO ⁴⁻²) мг/л <i>/Sulfate ion, mg/L</i>	MNS 6271:2011	<100.0	23.69
11	Нитрат, (NO ³⁻) мгN/л <i>/Nitrate ion, mgN/L</i>	MNS ISO 7890-3:2001	<9.0	0.04
12	Нитрит, (NO ²⁻) мгN/л <i>/Nitrite ion, mgN/L</i>	MNS 4431-2005	<0.02	0.00
13	Аммони, (NH ⁴⁺) мгN/л <i>/Ammonia ion, mgN/L</i>	MNS 1097:1970	<0.5	0.08
14	Төмөр, (Fe ³⁺) мг/л <i>/Ferrum ion, mg/L</i>	MNS 4430:2005	-	0.01
15	Натри +Кали, (Na ⁺ , K ⁺) <i>/Sodium+Potassium ion, mg/L</i>	MNS 1097:1970	-	11.18

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Химич /Chemist/

Ө.Энхбаясгалан /Enkhbayasgalan. U/

Хянасан /Approved/:

Лабораторийн эрхлэгч /Head of laboratory/

Д.Мөнхзул /Munkhzul.D MSc/

Хуудас/ page: 1/1

Сорилтын дүнгийн хуудас нь тухайн сорьцонд хамаарна. /The test result report is applicable to the sample/
Сорилтын лабораторийн зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлахыг хориглоно. /It is prohibited to reproduce the results without laboratory authorization/

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАЛ
УСНЫ ГАЗАР

ХЯНАЛТЫН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ
/Central inspection laboratory/
Улаанбаатар хот Баянгол дүүрэг 2-р хороо Чингүнжавын
гудамж Утас.70180075

**ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН
СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС**
/ Test result of accredited laboratory /

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр /Customer name/: “Хавчигийн ам” ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт <i>/Analysis type/</i>	Дээжний дугаар <i>/Test number/</i>	Дээжний хаяг, байршил <i>/Sample location/</i>	Уст цэгийн төрөл <i>/Type of water/</i>	
Цэвэр усны микробиологи	№1269	Төв аймаг, Заамар сум MV-021514 Алтны шороон орд Ундны ус	Гүний худаг	48°18'29" 104°34'26"

Дээжний хэмжээ <i>/Quantity of sample/</i>	Дээж хүлээн авсан огноо <i>/Receiving date/</i>	Шинжилсэн огноо <i>/Analyzing date/</i>	Хэвлэсэн огноо <i>/Printed date/</i>	Техникийн шаардлага <i>/Technical requirements/</i>
0.5 л / 0.5l /	2023.08.09	2023.08.09-08.11	2023.08.11	MNS 0900:2018

№	Шинжилсэн үзүүлэлт, хэмжих нэгж <i>/Parameters/</i>	Шинжилгээний аргын стандарт <i>/Test method/</i>	*ЗДХ <i>/Technical specification/</i>	Үр дүн <i>/Test result/</i>
1	Нийт нянгийн тоо- <i>/Total number of microorganisms/ Colony-Forming Unit, CFU</i>	MNS ISO 6222:1998	<100	76
2	Гэдэсний бүлгийн савханцар, халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн савханцар <i>/Coliforms organisms, Thermotolerant coliform organisms and E.coli/</i>	MNS (ISO) 9308-2:1998	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>
3	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч бичил биетэн- <i>Salmonella, Shigella</i> <i>/Pathogenic organisms- Salmonella, Shigella/</i>	MNS 6579-1:2020	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>
4	Сульфид задлагч агааргүйтэн - <i>Cl.perfringens</i> <i>/Sulfide-reducing anaerobes- Cl.perfringens/</i>	MNS 6461-1:1999	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>
5	Псевдомонас аерогиноза- <i>Pseudomonas aeruginosa/</i>	MNS 6546:2015	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>

* ЗДХ- Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /*Test performed by/*: Г.Нарансолонго /*Naransolongo.G/*
Микробиологич /*Microbiologist/*

Хянасан /*Approved/*: Д.Мөнхзул /*Munkhzul.D MSc/*
Лабораторийн эрхлэгч /*Head of laboratory/*

Хуудас/ page: 1/1

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

ХЯНАЛТЫН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ
/Central inspection laboratory/

Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-хороо,
Чингүнжавын гудамж Утас: 70180075

**ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН
СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС**
/ Test result of accredited laboratory /

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр / Customer name /: “Хавчигийн ам” ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт <i>/Analysis type/</i>	Дээжний дугаар <i>/Test number/</i>	Дээжний хаяг, байршил <i>/Sample location/</i>	Уст цэгийн төрөл <i>/Type of water/</i>	
Цэвэр усны хими	№ 1269	Төв аймаг, Заамар сум, МV-021514 Алтны шороон орд (ундны ус)	Гүний худаг	48°18'29" 104°34'26"

Дээжний хэмжээ <i>/Quantity of sample/</i>	Дээж хүлээн авсан огноо <i>/Receiving date/</i>	Шинжилсэн огноо <i>/Analyzing date/</i>	Хэвлэсэн огноо <i>/Printed date/</i>	Техникийн шаардлага <i>/Technical requirements/</i>
1.5л/ 1.5л	2023.08.09	2023.08.09-2023.08.22	2023.09.11	MNS 0900:2018

№	Үзүүлэлт <i>/Parameters/</i>	Шинжлэх аргын стандарт <i>/Test method/</i>	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ <i>/Technical specification/</i>	Үр дүн <i>/ Test result/</i>
1	pH-Усны орчин <i>/Hydrogen ions/</i>	MNS ISO 10523-2001	6.5-8.5	8.03
2	Цахилгаан дамжуулах чанар, мСм/см <i>/Electrical conductivity/</i>	MNS ISO 7888:1999	<1.0	0.52
3	Карбонат, (CO ³⁻) мг/л <i>/Carbonate ion, mg/L</i>	MNS ISO 9963-1:2005	-	0.00
4	Гидрокарбонат, (HCO ³⁻) мг/л <i>/Hydrocarbon ion, mg/L</i>	MNS ISO 9963-1:2005	-	277.55
5	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л <i>/Total hardness, mg-eq/L</i>	MNS ISO 6059:2005	<7.0	4.96
6	Кальци, (Ca ²⁺) мг/л <i>/Calcium ion, mg/L</i>	MNS 1097:1970	<100.0	63.33
7	Магни, (Mg ²⁺) мг/л <i>/Magnesium ion, mg/</i>	MNS 1097:1970	<30.0	21.89
8	Хлорид, (Cl ⁻) мг/л <i>/Chloride ion, mg/L</i>	MNS ISO 9297:2005	<350.0	37.57
9	Хуурай үлдэгдэл, мг/л <i>ITDS, mg/L</i>	MNS 4423:1997	<1000.0	386.00
10	Сульфат, (SO ⁴⁻²) мг/л <i>/Sulfate ion, mg/L</i>	MNS 6271:2011	<500.0	59.42
11	Нитрат, (NO ³⁻) мг/л <i>/Nitrate ion, mg/L</i>	MNS ISO 7890-3:2001	<50.0	10.30
12	Нитрит, (NO ²⁻) мг/л <i>/Nitrite ion, mg/L</i>	MNS 4431-2005	<1.0	0.00
13	Аммони, (NH ⁴⁺) мг/л <i>/Ammonia ion, mg/L</i>	MNS 1097:1970	<1.5	0.00
14	Төмөр, (Fe ³⁺) мг/л <i>/Ferrium ion, mg/L</i>	MNS 4430:2005	<0.3	0.05
15	Натри +Кали, (Na ⁺ , K ⁺) <i>/Sodium+Potassium ion, mg/L</i>	MNS 1097:1970	<200	47.25

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Химич /Chemist/

Ө.Энхбаясгалан /Enkhbayasgalan. U/

Хянасан /Approved/:

Лабораторийн эрхлэгч /Head of laboratory/

Д.Мөнхзул /Munkhzul.D MSc/

Хуудас/ page: 1/1

Сорилтын дүнгийн хуудас нь тухайн сорьцонд хамаарна. /The test result report is applicable to the sample/
Сорилтын лабораторийн зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлахыг хориглоно. It is prohibited to reproduce the results without laboratory authorization/

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

**ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
ХӨРСНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг,
7-р хороо, Эрхүүгийн гудамж, 11-р хороолол
Утас: +976 99141955
E-mail: soillab.IGG@gmail.com

Хөрсний задлан шинжилгээний дүн

Дээж авсан газрын нэр: Төв аймаг, Заамар сум, Алтны шороон орд,
MV-021514
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Хавчигийн ам" ХХК
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023 он 08 сар 21

Хөрсний химийн үндсэн шинж

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	Дээж авсан Солбицол	pH _{H₂O} (1:5)	CaCO ₃ %	Ялзмаг %	EC _{2.5} dS/m	Хөдөлгөөнт, мг/100г	
								P ₂ O ₅	K ₂ O
1	Дээж-1	өнгөн	48 16 45 104 34 29	8.75	1.45	2.671	0.245	2.12	24.3

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	Дээж авсан Солбицол	Ширхэгийн хэмжээ, % (мм-ээр)		
				Элс (2-0.05мм)	Тоос (0.05-0.002мм)	Шавар (< 0.002мм)
1	Дээж-1	өнгөн	48 16 45 104 34 29	64.3	24.9	10.8

Товч дүгнэлт:

Хөрс нь шүлтлэг урвалын орчинтой, бага зэрэг карбонаттай, ялзмагийн агууламжаар дунд зэрэг, цахилгаан дамжуулах чанар бага буюу давсжилтгүй, хөдөлгөөнт фосфор болон калийн хангамжаар дунд зэрэг, механик бүрэлдэхүүн элсэнцэр. Хөрсний үржил шимийн ерөнхий түвшин дундаж.

Шинжилгээний арга

pH, EC-MNS ISO 10390:2001- Ионометр, кондуктометр
CaCO₃-Кальциметр (10% HCl)
Ялзмаг-Тюрин (Walkley & Black)
Хөдөлгөөнт фосфор, кали-Спектрофотометр, Дөлөн фотометр-Мачигин (1% (NH₄)₂CO₃)
Хөрсний механик бүрэлдэхүүн-Гидрометрийн арга

Хөрсний лабораторийн эрхлэгч, доктор (PhD) Х.Золжаргал

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн “Баруун шанд” нэртэй MV-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2023 оны 8-р сарын байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан

**ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
ХӨРСНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг,
7-р хороо, Эрхүүгийн гудамж, 11-р хороолол
Утас: +976 99141955
E-mail: soillab.IGG@gmail.com

Хөрсний задлан шинжилгээний дүн

Дээж авсан газрын нэр: Төв аймаг, Заамар сум, Алтны шороон орд,
Баруун шанд, MV-021514
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Хавчигийн ам" ХХК
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023 он 08 сар 21

Хөрсний химийн үндсэн шинж

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	Дээж авсан Солбицол	pH _{H₂O} (1:5)	CaCO ₃ %	Ялзмаг %	EC _{2.5} dS/m	Хөдөлгөөнт, мг/100г	
								P ₂ O ₅	K ₂ O
1	Дээж-1	өнгөн	48 17 55 104 35 09	8.73	3.09	3.010	0.142	2.25	25.8

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

№	Дээжний дугаар	Гүн, см	Дээж авсан Солбицол	Ширхэгийн хэмжээ, % (мм-ээр)		
				Элс (2-0.05мм)	Тоос (0.05-0.002мм)	Шавар (< 0.002мм)
1	Дээж-1	өнгөн	48 17 55 104 35 09	67.3	22.7	10.1

Товч дүгнэлт:

Хөрс нь шүлтлэг урвалын орчинтой, дунд зэрэг карбонатлаг, ялзмагийн агууламжаар дунд зэрэг, цахилгаан дамжуулах чанар бага буюу давсжилтгүй, хөдөлгөөнт фосфор болон калийн хангамжаар дунд зэрэг, механик бүрэлдэхүүн элсэнцэр. Хөрсний үржил шимийн ерөнхий түвшин дундаж.

Шинжилгээний арга

pH, EC-MNS ISO 10390:2001- Ионометр, кондуктометр
CaCO₃-Кальциметр (10% HCl)
Ялзмаг-Тюрин (Walkley & Black)
Хөдөлгөөнт фосфор, кали-Спектрофотометр, Дөлөн фотометр-Мачигин (1% (NH₄)₂CO₃)
Хөрсний механик бүрэлдэхүүн-Гидрометрийн арга

Хөрсний лабораторийн эрхлэгч, доктор Х.Золжаргал

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ

УСНЫ ГАЗАР

Чингүнжавын гудамж, 2 дугаар хороо,
Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар хот, 16050
Утас/Факс: (976-51) 26 55 78, (976-51) 26 55 36,
Цахим шуудан: office@water.gov.mn,
Цахим хуудас: www.water.gov.mn

2023.05.29 № 01/670

танай 2023.05.16 ны № 12/23 -т

“БИ ДИ ИНЖЕНЕРИНГ” ХХК-д

Танай байгууллагын 2023 оны 05/16 тоот албан бичгээр ирүүлсэн хүсэлт, Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт байрлах “Хавчгийн ам” ХХК-ийн эзэмшлийн ашигт малтмал ашиглалтын MV-021514 дугаартай тусгай зөвшөөрөл бүхий “Бумбат-4” нэртэй алтны шороон ордын хаягдлын сангийн зураг төслийг судалж үзээд Усны тухай хуулийн 16¹.4.10 дахь заалтыг үндэслэн усны барилга байгууламжийн зураг төслийн дүгнэлтийг гарган хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хавсралт: 2 хуудастай.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ **Я.БОЛДБААТАР**

103331446

УСНЫ БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН ЗУРАГ ТӨСЛИЙН ДҮГНЭЛТ

2023 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 7

Улаанбаатар хот
Утас: 51-265530

Үндэслэл:	Усны тухай хуулийн 16 ¹ дүгээр зүйлийн 16 ^{1.4.10}
Зураг төслийн нэр:	Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт байрлах “Бумбат-4” нэртэй алтны шороон ордын хаягдлын сангийн зураг төсөл Шифр: BDE-TD01/23.
Талбайн байршил:	“Хавчгийн ам” ХХК-ийн эзэмшлийн ашигт малтмал ашиглалтын MV-021514 дугаартай “Бумбат-4” нэртэй талбай нь Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших ба Заамар сумын төвөөс 32 км, Улаанбаатар хотоос баруун хойш 230 км, Дархан хотоос баруун урагш 220 км зайд байрладаг. Туул голын сав газарт хамаарагдана.
Захиалагч:	“Хавчгийн ам” ХХК, гүйцэтгэх захирал Б.Баярбаатар, утас: 8811-3110, Хаяг: Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Зайсангийн гудамж, 201-р байр 13-р давхар, 1303 тоот, холбогдох утас: 8903-7388, 8811-3110.
Санхүүжилтийн эх үүсвэр:	“Хавчгийн ам” ХХК-ийн хөрөнгөөр
Зураг төсөл зохиогч:	“Би ди инженеринг” ХХК, Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 3-р хороо, Замчдын гудамж, 73-1-р байр, 5 тоот холбогдох утас: 88113864, 88092985, И-мэйл: BDEngineering1@gmail.com
Зураг төсөл зохиогчийн регистрийн дугаар:	5765978
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар:	БХБЯ-ны зураг төслийн тусгай зөвшөөрөл: ЗТ18-497/22 /ЗТ-3.2, ЗТ-4.2/
Зураг төсөл боловсруулах үндэслэл:	
Зураг төсөл боловсруулах даалгавар, баталсан албан тушаалтан, дугаар, огноо:	“Хавчгийн ам” ХХК-ийн захирал Б.Баярбаатарын 2023.05.11-ний өдөр баталсан “Хавчгийн ам” ХХК-ийн эзэмшлийн “Бумбат-4” алтны шороон ордын эргэлтийн усан сан болон хаягдлын сангийн зураг төсөл боловсруулах ажлын даалгавар.
Барилга байгууламжийн зураг төслийн бүрэлдэхүүн:	
Байрзүйн зураглал:	-
Инженер-геологи:	-
Усны барилга байгууламжийн зураг зохиогч:	“Би ди инженеринг” ХХК
Нэгтгэсэн дүгнэлт:	
Барилга байгууламжийн зураг төслийн үндсэн төлөвлөлт, техникийн шийдлийн талаар тусгасан товч тодорхойлолт:	Боловсруулсан зураг төслийн сонгосон шийдэл: Зураг төсөл зохиогч нь Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-021514 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй “Бумбат-4” нэртэй алтны шороон ордын хаягдлын сангийн зураг төслийг “Ай Эм Кэй” ХХК-ийн 2022 онд боловсруулсан MV-021514 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй “Бумбат-4” талбайн ТЭЗҮ-г ашиглан боловсруулсан байна.

	<p>“Бумбат-4” нэртэй тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай нь Баруун шанд болон Цагаан чулуутын хэсэг гэсэн 2 шороон орд бүхий талбайгаас бүрдэж байна. Талбай тус бүр дээр нь хаягдлын сан буюу тунаах болон эргэлтийн усан санг шийдэж өгсөн байна.</p> <p>Уг “Бумбат-4” талбайгаас 2 жилийн хугацаанд Цагаан чулуутын талбайгаас ашиглалтын 1 дэх жилд 80.89 мян.м³, 2 дахь жилд 68.40 мян.м³ буюу нийт 149.29 мян.м³ элс олборлож, угаан баяжуулах бол Баруун шандын талбайгаас ашиглалтын 1. дэх жилд 118.21 мян.м³, 2 дахь жилд 115.70 мян.м³ буюу нийт 233.91 мян.м³ элс олборлож угаан баяжуулахаар тус тус тооцож ордыг ашиглах ТЭЗҮ-д тусгаснаар төлөвлөсөн байна.</p> <p>Ил уурхайгаас олборлосон элсийг автосамосвалаар тээвэрлэн элс угаах төхөөрөмжид өгч, элс угаах төхөөрөмжийн шигшүүрээр ангилагдан 20 мм-ээс том ширхэглэлтэй хэсэг нь гаалийн овоолго руу хаягдаж, жижиг ширхэглэлтэй хэсэг буюу эфель нь устай хамт хаягдлын сан руу хаягдахаар төлөвлөжээ.</p> <p>Баяжуулах төхөөрөмжийн хаягдлыг эргэлтийн усан санд хуримтлуулж, тунасан усыг эргүүлэн технологид ашиглахаар тооцоолсон ба баяжуулах технологийн усны хэрэгцээний 70%-ийг эргэлтийн усаар, 30%-ийг нөхөн сэлбэлтээр буюу цэвэр усаар хангахаар тооцжээ.</p> <p>Барилга байгууламжийн зориулалт, хүчин чадал:</p> <p><u>Баруун шандын хэсэг:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Эргэлтийн усан сангийн эзлэхүүн: 35.0 мян.м³, • Тунаах сангийн эзлэхүүн: 178.0 мян.м³. <p><u>Цагаан чулуутын хэсэг:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Эргэлтийн усан сангийн эзлэхүүн: 25.0 мян.м³, • Тунаах сангийн эзлэхүүн: 75.0 мян.м³.
<p>Зураг төслийн үндсэн шийдэлд өгөх зөвлөмж:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • “Хавчгийн ам” ХХК-ийн эзэмшлийн ашигт малтмал ашиглалтын MV-021514 дугаартай “Бумбат-4” нэртэй алтны шороон ордын хаягдлын сангийн зураг төслийн дагуу ашиглах боломжтой байна.
<p>Онцгой нөхцөл:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Инженер-геологийн судалгааны тайланг дүгнэлтэд хавсаргах; • Төсөл хэрэгжүүлэгч усны барилга байгууламжийн буюу хаягдлын сангийн аюулгүй байдлыг хангахад анхаарч ажиллах.

УС АШИГЛАЛТЫН
ХЭЛТСИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН

Ч.ПУНЦАГСҮРЭН

“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН ЗАХИРЛЫН ТУШААЛ

20²² оны 03 сарын 01 өдөр

Дугаар А/001

Улаанбаатар хот

Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулах ажлын хэсэг томилох тухай

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2016 оны 3-р сарын 25-ны өдрийн А/75 тушаалын дагуу Ил уурхайн "Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-г боловсруулах ажлын хэсгийг дараах бүрэлдхүүнтэй байгуулсугай. Үүнд:

Ажлын хэсгийн ахлагч:	ХАБЭАМэргэжилтэн
Гишүүд:	Төлөвлөлтийн инженер
	Маркшейдер инженер
	Механик инженер
	Баяжуулалтын инженер
	Цахилгааны инженер

1. "Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-ний боловсруулалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллахыг Уурхайн дарга Ч.Ууганбаатар, Ерөнхий инженер Г.Батболд нарт даалгасугай.

2. "Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-нд хэрэглэгдэх шаардлагатай баримт бичгээр туслан, дэмжиж ажиллахыг компанийн ИТ Ажилчдад үүрэг болгосугай.

ГҮЙЦЭГТЭХ ЗАХИРАЛ

Б.БАЯРБААТАР

“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН ЗАХИРЛЫН ТУШААЛ

20²² оны ⁰³ сарын ⁰¹ өдөр

Дугаар...^{A/001}

Улаанбаатар хот

Уурхайд гарч болзошгүй аюул, ослыг арилгах үйл ажиллагааг гүйцэтгэхэд сургаж, бэлтгэгдсэн орон тооны бус томилгоот нэгж байгуулах тухай

Монгол улсын гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 4-р зүйлийн 4.1.17, 4.1.18 дахь заалтыг үндэслэн тушаах нь:

1. “Хавчигийн ам” ХХК-ийн төслийн талбайд гарч болзошгүй аюул, ослыг арилгах орон тооны бус томилгоот нэгжийн бүрэлдэхүүнийг хавсралт нэгээр томилсугай.
2. Орон тооны бус томилгоот нэгжийн бүрэлдэхүүний ажил үүргийн хуваарийг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.
3. Орон тооны бус томилгоот нэгжийн бүрэлдэхүүнийг аюул, ослыг арилгах үйл ажиллагаанд сургаж, дадлагажуулах, шаардлагатай нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, үүрэг гүйцэтгэх багаж хэрэгслээр хангах ажлыг зохион байгуулахыг Уурхайн дарга Б.Ууганбаатар, ХАБЭА мэргэжилтэн М.Анхбаяр нарт үүрэг болгосугай.
4. Шуурхай ажиллагааг зохион байгуулах хэсгийн ахлагч болон тус албаны бие бүрэлдэхүүнд Монгол улсын “Гамшгаас хамгаалах тухай хууль”, “Хавчигийн ам” ХХК-ийн “Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө”-г чанд мөрдөж, уялдаа холбоотой ажиллахыг үүрэг болгосугай.

Б.БАЯРБААТАР

“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН ЗАХИРЛЫН ТУШААЛ

20²² оны 0³ сарын 0¹ өдөр

Дугаар А/001

Улаанбаатар хот

Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулах ажлын хэсэг томилох тухай

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2016 оны 3-р сарын 25-ны өдрийн А/75 тушаалын дагуу Ил уурхайн "Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-г боловсруулах ажлын хэсгийг дараах бүрэлдхүүнтэй байгуулсугай. Үүнд:

Ажлын хэсгийн ахлагч: ХАБЭАМэргэжилтэн
Гишүүд: Төлөвлөлтийн инженер
Маркшейдер инженер
Механик инженер
Баяжуулалтын инженер
Цахилгааны инженер

1. "Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-ний боловсруулалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллахыг Уурхайн дарга Ч.Ууганбаатар, Ерөнхий инженер Г.Батболд нарт даалгасугай.

2. "Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө"-нд хэрэглэгдэх шаардлагатай баримт бичгээр туслан, дэмжиж ажиллахыг компанийн ИТАжилчдад үүрэг болгосугай.

Б.БАЯРБААТАР

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН
ЦАГААН ЧУЛУУТЫН ХӨНДИЙД БАЙРЛАХ
АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН ИЛ УУРХАЙН
ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ**

Улаанбаатар хот
2021 он

ТАНИЛЦСАН.
ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Б.БАЯРБААТАР

ГҮЙЦЭТГЭСЭН.
ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ
ТӨВИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Ш.БАЯРХҮҮ

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН
ЦАГААН ЧУЛУУТЫН ХӨНДИЙД БАЙРЛАХ
АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН ИЛ УУРХАЙН
ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ**

Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл: MV- 021514 / Бумбат-4 /

Улаанбаатар хот
2021 оны 6 дугаар сар

ЗАХИАЛАГЧ: ХАВЧИГИЙН АМ ХХК

ГҮЙЦЭТГЭГЧ: ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН ЦАГААН ЧУЛУУТЫН ХӨНДИЙД БАЙРЛАХ АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН ИЛ УУРХАЙН ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг гүйцэтгэсэн ажлын хэсэг:

Зөвлөх багийн ахлагч:

Ш.Баярхүү
/Гүйцэтгэх захирал, Техникийн ухааны
магистр/

Зөвлөх багийн гишүүд:

Х.Дамжин
/Үнэлгээний мэргэжилтэн, Магистр /

А.Пагамсүрэн
/Үнэлгээний мэргэжилтэн, магистр /

Т.Лхасүрэнжав
/Үнэлгээний мэргэжилтэн, магистр/

Д.Лхагвасүрэн
/Үнэлгээний мэргэжилтэн, магистр /

МОНГОЛ УЛС
ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

ГАМШИГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ ХИЙХ
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ЭРХИЙН

ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар 0004

“ГАМШИГААС ХАМГААЛАХ, СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ” ТББ

РЕГИСТРИЙН ДУГААР 8178518

/Аж ахуй нэгжийн нэр, регистрийн дугаар/

Монгол Улсын Гамшигаас хамгаалах тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3. Засгийн газрын 2018 оны 67 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх журам”-ын 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх заалтыг үндэслэн Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэдэх гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний Мэргэжлийн зөвлөлийн 2019 оны 08 дугаар сарын 30-ны өдрийн хуралдааны шийдвэрийг үндэслэн “Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрлийн эрх”-ийг 3 /гурав/ жилийн хугацаагаар дараах чиглэлээр олгов.

Үүнд:

Байгаль, хүрээлэн буй орчин

Уул уурхай

ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГА,
ХОШУУЧ ГЕНЕРАЛ Т. БАДРАЛ

2019 оны 09 дүгээр сарын ...-ны өдөр

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Утас: 976 - 91919720, Цахим шуудан: dprc.mongolia@gmail.com
УБ хот, СБД, 8 – р хороо, 11-р хороо, Ногооннуурын 25 гудамж,
"Pro ONE" оффис төвийн 12 давхар 1202 тоот

ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БАГ

№	Зөвлөх үйлчилгээний үнэлгээний мэргэжилтэн	Дүгнэлт, зөвлөмж гаргасан мэргэжилтний гарын үсэг
1	Овог: Шатар Нэр: Баярхүү Мэргэжил: Геодиз маркшейдер инженер, Эрх зүйч, магистр Салбарт ажилласан жил: 20 Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
2	Овог: Хавтгай Нэр: Дамжин Мэргэжил: Галын инженер, магистр Салбарт ажилласан жил: 47 Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
3	Овог: Алтангэрэл Нэр: Пагамсүрэн Мэргэжил: Мэдээлэлзүй - Математик, магистр Салбарт ажилласан жил: 10 Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
4	Овог: Дорж Нэр: Лхагвасүрэн Мэргэжил: Уул уурхайн инженер, Геологич, Байгаль орчны хамгаалал, хяналт үнэлгээ, Магистр Салбарт ажилласан жил: 15 Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
5	Овог: Төмөрхуяг Нэр: Лхасүрэнжав Мэргэжил: Эдийн засагч – нягтлан бодогч, магистр Салбарт ажилласан жил: 10 Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	

ОБЕГ-ын даргын 2016 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн
А/75 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

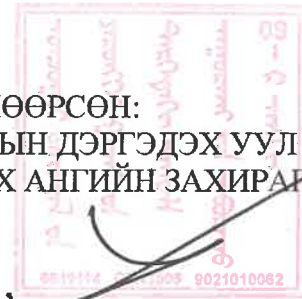
БАТЛАВ:
“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Б.БАЯРБААТАР

20 ... оны ... сарын ... өдөр

ЗӨВШӨӨРСӨН:
ОБЕГ-ЫН ДЭРГЭДЭХ УУЛ УУРХАЙН
АВРАХ АНГИЙН ЗАХИРАГЧ, ХУРАНДАА

Д.ГАНТУЛГА

20 ... оны ... сарын ... өдөр

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
ЦАГААН ЧУЛУУТЫН ХӨНДИЙН ДЭЭД ХЭСГИЙН АЛТНЫ
ШОРООН ОРДЫН 2023 ОНЫ АЮУЛЫН ҮЕД
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
MV-021514**

ХЯНАСАН:

УУЛ УУРХАЙН АВРАХ АНГИЙН ТЕХНИК АВРАХ АЖИЛЛАГААНЫ
УДИРДАГЧ, АХМАД

/ Д.БАЯРЖАРГАЛ/

ХЯНАСАН:

ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ИНЖЕНЕР

/ Г.РЕНЧИНСАНГИА/

БОЛОВСОРУУЛСАН: ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ,

ЭРҮҮЛ АХУЙН ИНЖЕНЕР

/Ө.ТӨМӨРБАТ/

2023 он

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН
ЦАГААН ЧУЛУУТЫН ХӨНДИЙД БАЙРЛАХ
АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН ИЛ УУРХАЙН
ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ**

Улаанбаатар хот
2021 он

ТАНИЛЦСАН.
ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Б.БАЯРБААТАР

ГҮЙЦЭТГЭСЭН.
ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ
ТӨВИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Ш.БАЯРХҮҮ

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН
ЦАГААН ЧУЛУУТЫН ХӨНДИЙД БАЙРЛАХ
АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН ИЛ УУРХАЙН
ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ**

Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл: MV- 021514 / Бумбат-4 /

Улаанбаатар хот
2021 оны 6 дугаар сар

ЗАХИАЛАГЧ: ХАВЧИГИЙН АМ ХХК

ГҮЙЦЭТГЭГЧ: ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ ХАВЧИГИЙН АМ ХХК – ИЙН ЦАГААН ЧУЛУУТЫН ХӨНДИЙД БАЙРЛАХ АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН ИЛ УУРХАЙН ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг гүйцэтгэсэн ажлын хэсэг:

Зөвлөх багийн ахлагч:

Ш.Баярхүү
/Гүйцэтгэх захирал, Техникийн ухааны
магистр/

Зөвлөх багийн гишүүд:

Х.Дамжин
/Үнэлгээний мэргэжилтэн, Магистр /

А.Пагамсүрэн
/ Үнэлгээний мэргэжилтэн, магистр /

Т. Лхасүрэнжав
/ Үнэлгээний мэргэжилтэн, магистр /

Д. Лхагвасүрэн
/ Үнэлгээний мэргэжилтэн, магистр /

МОНГОЛ УЛС
ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

ГАМШИГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ ХИЙХ
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ЭРХИЙН
ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар 0004

"ГАМШИГААС ХАМГААЛАХ, СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ" ТББ

РЕГИСТРИЙН ДУГААР 8178518

/Аж ахуй нэгжийн нэр, регистрийн дугаар/

Монгол Улсын Гамшигаас хамгаалах тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3. Засгийн газрын 2018 оны 67 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх журам"-ын 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх заалтыг үндэслэн Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэдэх гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний Мэргэжлийн зөвлөлийн 2019 оны 08 дугаар сарын 30-ны өдрийн хуралдааны шийдвэрийг үндэслэн "Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрлийн эрх"-ийг 3 /гурван/ жилийн хугацаагаар бараах чиглэлээр олгох

Үнд:

Байгаль, хүрээлэн буй орчин

Уул уурхай

ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГА,
ХОШУУЧ ГЕНЕРАЛ Г. БАДРАЛ

2019 оны 09 дүгээр сарын ...-ны өдөр

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Утас: 976 - 91919720, Цахим шуудан: dprc.mongolia@gmail.com
УБ хот, СБД, 8 – р хороо, 11-р хороо, Ногооннуурын 25 гудамж,
"Pro ONE" оффис төвийн 12 давхар 1202 тоот

ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БАГ

№	Зөвлөх үйлчилгээний үнэлгээний мэргэжилтэн	Дүгнэлт, зөвлөмж гаргасан мэргэжилтний гарын үсэг
1	Овог: Шатар Нэр: Баярхүү Мэргэжил: Геодиз маркшейдер инженер, Эрх зүйч, магистр Салбарт ажилласан жил: 20 Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
2	Овог: Хавтгай Нэр: Дамжин Мэргэжил: Галын инженер, магистр Салбарт ажилласан жил: 47 Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
3	Овог: Алтангэрэл Нэр: Пагамсүрэн Мэргэжил: Мэдээлэлзүй - Математик, магистр Салбарт ажилласан жил: 10 Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
4	Овог: Дорж Нэр: Лхагвасүрэн Мэргэжил: Уул уурхайн инженер, Геологич, Байгаль орчны хамгаалал, хяналт үнэлгээ, Магистр Салбарт ажилласан жил: 15 Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	
5	Овог: Төмөрхуяг Нэр: Лхасүрэнжав Мэргэжил: Эдийн засагч – нягтлан бодогч, магистр Салбарт ажилласан жил: 10 Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан.	

ЗАСАГ ДАРГА

БАТЛАВ.

Л.АМГАЛАНБАЯР

Хог хаягдлын гэрээ

2023 оны 05-р сарын 02-ны өдөр

Дугаар 06

Гэрээний зорилго :

Монгол улсын Хог хаягдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлж хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх хортой нөлөөлөлийг арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хог хаягдлыг бууруулах ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах эргүүлэн ашиглах, устгах зорилготой.

Гэрээний эрх зүйн үндэслэл :

- Монгол Улсын хог хаягдлын тухай хууль
- Монгол Улсын Ариун цэврийн тухай хууль

Гэрээ байгуулагч талууд :

Нэг талаас Төв аймгийн Заамар сумын ЗДТГ-ыг төлөөлж Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч Г.Ган-Очир, нөгөө талаас “Хавчигийн ам” ХХК-ийн БО мэргэжилтэн Э.Намсрай нар 2023 оны 5 дугаар сарын 02-с 2023 оны 12-р сарын 31-ийг хүртэлх хугацаатайгаар энэхүү гэрээг байгуулав.

НЭГ. ААН байгууллагын эрх үүрэг

1. Монгол Улсын “Хог хаягдалын тухай хуулийн 19, 20-р зүйлийн заалт, Заамар сумын ИТХ-ын 2021 оны 11-р сарын 19-ны өдрийн 01 дугаартай тогтоолыг үндэслэн хог хаягдал гаргасаны төлбөрт жилд 1.000.000 /нэг сая төгрөг/ төгрөгийг хог хаягдлын үйлчилгээний санд буюу /Төрийн сан банк/-ны 100141300947 тоот дансанд шилжүүлж байна.
2. ААН, байгууллага, нөхөрлөл өөрийн ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хогийг тогтсон хугацаанд цэвэрлэх, тээвэрлэх, хог хаягдалын талаархи дүрэм, журам, стандартын шаардлагыг хангаж зориулалтын цэгт хаяж байх.
3. Аюултай хог хаягдлыг аюултай хог хаягдлын төвлөрсөн байгууламж, эсхүл тогтоосон цэгт зөөн тээвэрлэх буюу булшлах.
4. ААН, байгууллага, нөхөрлөл, үйлдвэр, үйлчилгээний явцад үүсдэг хог хаягдлын хэмжээ түүний тухай мэдээллийг сумын ЗДТГ-т үнэн зөв мэдээлж байх.
5. Хог хаягдалын ангилан хаях талаар зохих мэдээллийг ажилтандаа эзэмшүүлж аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган ажиллах.

ХОЁР.Сумын ЗДТГ-н эрх үүрэг

1. Монгол Улсын хог хаягдалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийг үндэслэн ААН, нөхөрлөл, байгууллагаас хог хаягдал гаргасан төлбөр нэхэмжилж авна.

2. Хуулиар олгосон эрхийн дагуу ААН, байгууллага өөрийн Ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдалын хэмжээ түүний талаар өгч буй мэдээлэл, орчны ариун цэврийн байдалд хяналт тавьж шаардлага тавих эрхтэй.

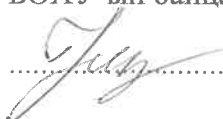
3. Хог хаягдалыг ил асгах, орчин тойрныг бохирдуулах, ариун цэврийн шаардлага хангаагүй нөхцөлд эрүүгийн харицлага хүлээлгэхээргүй бол “Зөрчлийн тухай” хуулийн дагуу хуулийн хариуцлага хүлээлгэнэ.

Гурав.Бусад

1. Монгол улсын хог хаягдалын тухай хуульд өөрчлөлт орсон тохиолдолд төлбөрийн хэмжээг харилцан тохиролцож гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулна.

Гэрээ байгуулсан:

Төв аймаг Заамар сумын
БОХУ-ын байцаагч

 Г.Ган-Очир

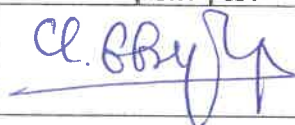
“Хавчигийн ам” ХХК
БО-н мэргэжилтэн

 Э.Намсрай

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТЫН ТАЙЛАН

Байгаль орчны хууль тогтоомжийн нийцлийн аудит

Аудитын тайлантай танилцаж хүлээн авсан:

Нэр	Албан тушаал	Гарын үсэг
Б.Баярбаатар	Гүйцэтгэх Захирал	

2022 он

АУДИТЫН ТАЙЛАНГИЙН №	БОЛОВСРУУЛСАН ОГНОО
EAR2022/15	2022.09.16
ЗАХИАЛАГЧ БАЙГУУЛЛАГА	ЗАХИАЛАГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН ХАЯГ
Хавчигийн ам ХХК	
АУДИТ ХИЙХ ТӨСӨЛ	АУДИТ ХИЙХ БАЙГУУЛЛАГЫН ХАЯГ
“Хавчигийн ам” ХХК -ийн Цагаан чулуутын хөндий уурхай	
АУДИТЫН ТӨРӨЛ	АУДИТЫН ХАМРАХ ХҮРЭЭ:
Байгаль орчны нийцлийн аудит	Байгаль орчны хууль тогтоомж болон БОННУ-ний хэрэгжилтийн биелэлт
АУДИТЫН ХЯЗГААРЛАХ ХҮРЭЭ	АУДИТЫН ШАЛГУУР
БО-ноос бусад хууль тогтоомж	Байгаль орчны багц хууль, журмууд болон БОННУ-ний заалтууд
АУДИТ ХИЙСЭН ХУГАЦАА:	ӨМНӨХ АУДИТ ХИЙСЭН ХУГАЦАА
2022 оны 09-р сарын 11-с 09-р сарын 20-ны өдөр	анхны

Аудитын хугацаанд үйлчлүүлэгч байгууллагын холбогдох ажилтнууд дэмжин хамтран ажилласан бөгөөд ямар нэгэн саад тотгор, хөндлөнгөөс нөлөөлөх байдал гараагүй болно.

Гарын үсэг:

Б.Энхбаяр, Ахлах аудитор

Огноо: 2022.09.20

4 Байгаль орчны аудитын зөвлөмж

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК –ийн “Цагаан чулуутын хөндий” алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах уурхайнд аудит хийх явцад илэрсэн үл тохирол ба эдгээр үл тохирлыг хэрхэн засах, аудитын явцад хийж гүйцээгүй болон хийгдэж байгаа арга хэмжээнүүдэд дараах зөвлөмжүүдийг өглөө. Энэхүү зөвлөмжид зарим авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээнүүд багтсан болно. Үүнд:

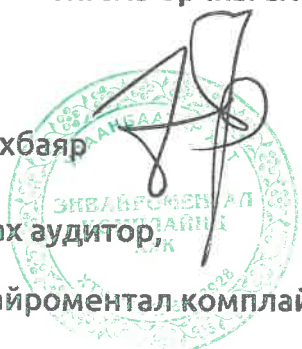
1. Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.3-т заасны дагуу хог хаягдлыг Сумын Засаг даргатай гэрээ байгуулсан эрх бүхий мэргэжлийн байгууллага эсвэл иргэнтэй гэрээ байгуулан хүлээлгэн өгөх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх. Заамар сумын ЗДТГ-т хүсэлт гаргаж шийдүүлэх
2. Ус ашиглах эрхийн бичиг аваагүй байгаа тул Заамар сумын байгаль хамгаалагчаас тус эрхийн бичгийг авах.
3. Энэхүү зөвлөмжийг хэрэгжүүлээд хэрхэн хэрэгжүүлсэн тайлангаа дараагийн төлөвлөгөөт аудит хийгдэхээс өмнө орон нутгийн байгаль орчны элбэнд хүргүүлэх.

Б.Энхбаяр

Ахлах аудитор,

Энвайроментал комплайнц ХХК-ийн

Захирал,

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН ХАЙЛААСТ БАГИЙН
БУМБАТ-4 НЭРТЭЙ ГАЗАРТ ОРШИХ “ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-
ИЙН MV-021514 АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ
ГАЗРЫН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ, ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ ХЯНАН
БАТАЛГААНЫ АЖИЛ**

Байршил: Төв аймаг, Заамар сум, Хайлааст баг

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК

Гүйцэтгэгч: “Вектор мэг” ХХК

УЛААНБААТАР ХОТ
2020 он

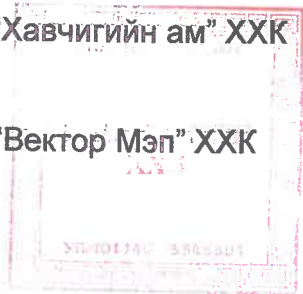
ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН ХАЙЛААСТ БАГИЙН БУМБАТ-4 НЭРТЭЙ ГАЗАРТ ОРШИХ
"ХАВЧИГИЙН АМ" ХХК-ИЙН MV-021514 АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ГАЗРЫН
ТӨЛӨВ БАЙДАЛ, ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ ХЯНАН БАТАЛГААНЫ АЖИЛ

MV-021514 ДУГААРТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ГАЗРЫН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ, ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ ХЯНАН БАТАЛГААНЫ АЖИЛ

Байршил: Төв аймаг, Заамар сум, Хайлааст баг

Захиалагч: "Хавчигийн ам" ХХК

Гүйцэтгэгч: "Вектор Мэп" ХХК

Захирал:

Мэргэжилтнүүд:

Ш.Наран-Очир

Хөрс судлаач:

Я.Баасандорж Ph.D

Газар зохион байгуулагч: Б.Лхагвацэрэн

Б.Лхагвацэрэн

GIS-н инженер:

Б.Уянга

Ургамал судлаач: О.Нандин-Эрдэнэ

О.Нандин-Эрдэнэ

Хаяг:

Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 05-р хороо, 21-р байр 2 – 17 тоот

Веб:

www.vectormap.mn

Имэйл:

vectormapgeo@gmail.com

Утас:

99039907, 99251610

